

Nr 70.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till förordning om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som ej höra till lappmarken; given Stockholms slott den 12 februari 1915.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen antaga härvid fogade förslag till förordning om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som ej höra till lappmarken.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Johan Beck-Friis.

Förslag

till

Förordning om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som ej höra till lappmarken.

Med upphävande av förordningen den 24 juli 1903 angående åtgärder till förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom Västerbottens och Norrbottens län förordnas som följer:

1 §.

Å enskilde tillhörig skogsmark inom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som ej höra till lappmarken, må avverkning av barrträd, som ej är torrt och som, efter vad i 2 § sägs, är att anse såsom undermåligt, äga rum allenast efter tillstånd i enlighet med vad nedan stadgas.

Skall avverkningen ske för fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov, vare tillstånd icke erforderligt. Virke efter dylik avverkning må dock ej försågas å sådan såginrättning, där sågning för export äger rum (exportsåg), så framt det ej stämplats efter ty nedan sägs.

2 §.

Såsom undermåligt anses träd, som avverkat icke i någon riktning håller innanför barken minst 21 centimeter i genomskärning på ett avstånd av 4.75 meter från storändan.

3 §.

Vill någon för annat ändamål än i 1 § andra stycket sägs avverka undermåliga barrträd, som ej äro torra, skall skriftlig anmälan därom

göras hos vederbörande skogsingenjör; och åligge det denne att verkställa den undersökning av skogen, som av omständigheterna påkallas. Finnes dylik avverkning överensstämma med grunderna för en god hus hållning med skogen och ej heller förorsaka, att fastigheten eller därmed sambrukad fastighet kommer att sakna nödigt virke för oundgängligt husbehov, och möter ej heller i övrigt laga hinder, meddele förrättningsmannen tillstånd till avverkningen. Träden skola, innan de avverkas, genom förrättningsmannens försorg stämplas med särskilt märke.

På anmälan vare skogsingenjör jämväl skyldig att för avverkning av husbehovsvirke, varom i 1 § andra stycket sägs, giva anvisningar enligt skogsvårdens fordringar ävensom att stämpla dylikt virke för dess försågning å exportsåg.

4 §.

Anser förrättningsmannen nödigt, att vissa träd tills vidare överhållas såsom fröträd, skall föreskrift härom lämnas vid förrättningen. Fröträden skola genom förrättningsmannens försorg förses med tydligt märke och må sedermera icke avverkas utan tillstånd av vederbörande skogsingenjör.

5 §.

Göres anmälan, varom i 3 § sägs, före den 1 april, skall förrättningen företagas och avslutas före den 1 påföljande oktober. Uppstår under tiden efter den 1 april skada å skog genom storm, eld eller eljest, och göres i anledning därav anmälan av ifrågavarande slag före den 1 september, skall förrättningen verkställas före den 1 påföljande december.

Anmälan bör innehålla uppgift å det antal dagar, förrättningen kan antagas kräva.

Tiden, då förrättningen beräknas skola äga rum, skall genom skogsingenjörens försorg meddelas sökanden genom brev, som skall med posten avsändas senast fjorton dagar före förrättningen.

6 §.

Innan förrättningsmannen avreser från stället, skall han, mot bevis, utan lösen tillstålla sökanden eller hans ombud protokoll över förrättningen. Har föreskrift lämnats om fröträds överhållande eller hava andra

åtgärder för skogsvårdens befrämjande angivits såsom behöfliga, skall anteckning härom göras i protokollet med angivande av fröträdens antal och växtplats. I protokollet skall jämväl kostnaden för förrättningen utsättas ävensom underrättelse meddelas, att klagan över förrättningsmannens utlåtande må föras genom besvär hos vederbörande överjägmästare sist innan klockan tolv å trettionde dagen från den dag, protokollet tillställdes sökanden eller hans ombud.

Ändring i överjägmästarens beslut må sökas genom besvär hos domänstyrelsen innan klockan tolv å trettionde dagen från den dag, klaganden erhöll del av beslutet.

Den med domänstyrelsens beslut missnöjde må däröver hos Konungen föra klagan genom besvär, som skola ingivas till jordbruksdepartementet före klockan tolv å trettionde dagen från den dag, klaganden erhöll del av samma beslut.

7 §.

Vill fastighetsägare för skogsmarks uppodling till åker eller äng fälla undermåliga barrträd, som ej äro torra, göra därom anmälan hos vederbörande skogsingenjör; och åligge det denne att, så snart det lämpligen kan ske i sammanhang med annan tjänsteförrättning i orten, verkställa undersökning å den uppgivna odlingsmarken till utrönande av dess läge, storlek, beskaffenhet och tjänlighet till odling samt därefter till Konungens befallningshavande insända instrumentet över undersökningen med uppgift å den tid, som anses erforderlig för odlings fullbordande, jämte det yttrande i övrigt, vartill undersökningen kan föranleda. Önskar sökanden vinna snabbare handläggning av ärendet, äge han på egen bekostnad antingen för undersökning å marken påkalla skyndsamt åtgärd av vederbörande skogsingenjör eller kronobetjänt, varefter denne med ärendet vidare förfar i den ordning ovan stadgas, eller ock låta undersökningen verkställas av lantmätare, lantbruksingenjör, jordbrukskonsulent eller två andra trovärdiga män samt insända däröver avgivet intyg jämte ansökan i ärendet till endera av förstnämnda tjänstemän, som har att med eget yttrande befordra ansökan till Konungens befallningshavandes prövning.

Finner Konungens befallningshavande det tillämnade odlingsföretaget vara av beskaffenhet, att den sökta avverkningen bör medgivas, meddele Konungens befallningshavande tillstånd därtill med utsättande av viss tid, inom vilken vid vite, som Konungens befallningshavande äger bestämma, odlingen skall vara fullbordad; skolande underrättelse

om Konungens befallningshavandes beslut i ärendet meddelas skogsingenjören för sökandens förstämpling. Träden skola, innan de avföras, genom skogsingenjörrens försorg stämplas med särskilt märke.

8 §.

För undersökning och stämpling, varom i 3 och 7 §§ sägs, skall sökanden, jämte det han är pliktig utgöra nödig hantlangning, till statsverket gälda gottgörelse enligt grunder, som bestämmas av Konungen; dock att gottgörelse icke skall utgå för stämpling av husbehovsvirke, varom i 1 § andra stycket sägs, därest stämplingen skett för virkets försågning å exportsåg.

9 §.

Sker avverkning i strid mot de i denna förordning meddelade föreskrifter, vare straffet böter från och med tjugufem till och med fem hundra kronor, och skall det avverkade virket, där det ligger kvar å skogen eller, om det är bortfört, fortfarande är i avverkarens besittning, tagas i beslag och dömas förbrutet. Undgår dylikt virke beslag, vare den, som låtit verkställa avverkningen, skyldig att utgiva ersättning med belopp, motsvarande virkets värde.

Innefattar avverkning, varom här är fråga, förbrytelse mot allmänna strafflagen, skall vad förut i denna paragraf är stadgat ej vinna tillämpning; dock skall delägare i samfällid skog, som vid avverkning i strid mot denna förordnings föreskrifter tillika missbrukat sin rätt i samfälligheten, hava förverkat vad å honom belöper av det avverkade virket samt, där hans andel i virket undgår beslag, därför utgiva ersättning efter ty här förut är sagt.

Låter någon, i strid mot föreskriften i 1 § andra stycket, försåga ostämplat husbehovsvirke å exportsåg, straffes med böter från och med tio till och med två hundra kronor.

10 §.

Virke av träds övre del må ej hänföras till undermåligt virke, där det tydligt visar sig eller ock genom intyg av trovärdiga personer eller annorledes ådagalägges, att virket tagits av träd, som ej är undermåligt, eller av träd, som är med vederbörligt tillstånd avverkat.

Sparre, vars ursprungliga tjocklek vid 4.75 meters längd ej kan

utrönas, skall, för att icke anses undermålig, hålla i omkrets vid sagda längd från storändan minst 57 centimeter, i fall sparren är sågad eller bilad till skarp kant, men eljest minst 60 centimeter, samt i förhållande därefter, om längden är mindre.

Virke, sågat annorledes än till sparre, må anses undermåligt, allenast i fall lagligen kan styrkas, att detsamma tillkommit av träd, som är undermåligt och till vars avverkande icke meddelats vederbörligt tillstånd.

11 §.

Rätt att i beslag taga virke, som skall anses förbrutet, tillkomme kronobetjante samt de tjänstemän och betjante vid skogsstaten, som hava att övervaka tillämpningen av denna förordning, men rätt att utföra åtal äge endast kronobetjante och nämnda tjänstemän. Har någon av nämnda betjante gjort beslag, skall han, så snart ske kan och senast inom fjorton dagar, göra anmälan därom hos någon av de åtalsberättigade.

Varder ej inom sextio dagar, från det beslaget skedde, åtal i laga ordning anställt, vare beslaget förfallet.

12 §.

Virke, som enligt denna förordning dömes förbrutet, skall av åklagaren försäljas å offentlig auktion, så kungjord som om auktion å utmätt lös egendom är stadgat. Begär, innan frågan om virkes förverkande slutligen prövats, virkets ägare, att försäljning skall äga rum, eller finner, på anmälan av åklagare, överexekutor, att fara är för virkets förstörelse eller att kostnaden för dess förvarande skulle bliva större än skäligt är, förordne överexekutor, att virket skall säljas i den ordning nyss sagts; och skall i ty fall virkets ägare, där han är känd och inom riket boende, eller, där han bor utom riket men inom riket har känt ombud, som äger att för honom mottaga stämning och avgiva svaromål, ombudet genom åklagarens försorg bevisligen underrättas om auktionen minst åtta dagar, innan den hålles. Anmälan av åklagare, varom här ovan sägs, skall vara åtföljd av fullständig, av två trovärdiga män styrkt förteckning, utvisande virkets mängd och beskaffenhet.

13 §.

Böter, som ådömas enligt denna förordning, ävensom genom försäljning av förbrutet virke uppkommen behållning eller enligt 9 § utdömd

ersättning för virke, som undgått beslag, fördelas så, att en fjärdedel tillfaller åklagaren och tre fjärdedelar kronan; dock att, där någon av betjante vid skogsstaten verkställt beslaget, denne skall av åklagarandelen undfå hälften.

Försäljes i beslag taget virke, innan det dömts förbrutet, skall, till dess frågan härom blivit slutligen avgjord, försäljningssumman nedsättas i riksbanken på sätt särskilt är stadgat; och skall om sådana medels insättning i bankinrättning gälla vad i 160 § utsökningslagen sägs.

14 §.

Saknas medel till fulla gäldandet av böter eller vite, vartill någon på grund av denna förordning fälles, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

15 §.

Denna förordning äger icke tillämpning i avseende å skogar, som äro underkastade bestämmelserna i förordningen angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1916.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12
februari 1915.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS.
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet friherre Beck-Friis anförde härefter.

*Nu gällande
förrordning.*

I förrordningen den 24 juli 1903 angående åtgärder till förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom Västerbottens och Norrbottens län (vanligen kallad dimensionslagen), vilken förrordning trätt i kraft den 1 januari 1904, förrordnas för de delar av länen, som ej höra till lappmarken, följande:

1 §.

Barrträd, som ej är torrt och som, efter vad här nedan i 2 § sägs, är att anse såsom undermåligt, må icke, i form av runt, bilat eller sågat virke, till in- eller utländsk ort skeppas eller till ort, belägen utom Västerbottens och Norrbottens län, å järnväg forslas eller

å fartyg lastas eller vid lastageplats uppläggas och ej heller till sågad vara eller för pappersmassfabrikation användas eller intagas vare sig inom såginrättning eller pappersmassfabrik, i till dylika anläggningar hörande rännor eller förvaringsbommar eller inom område, som begagnas till sågplats eller sågbacke vid såginrättning eller upplagsplats vid pappersmassfabrik, allt vid påföljd att virket tages i beslag och dömes förbrutet, så framt icke, på sätt i 3 § stadgas, vederbörligt tillstånd är givet till trädets avverkning till fritt förfogande. Dock vare hemmansägare eller åbo ej förment att, även utan sådant tillstånd, av hemmanets skog, till oundgängligt husbehov, låta försåga undermåligt virke å sådana såginrättningar, vilka ej äro avsedda till försågning av virke för export (husbehovssägar).

2 §.

1 mom. Såsom undermåligt anses träd, som avverkat ej håller i genomskärning minst 21 centimeter på ett avstånd av 4.75 meter från storändan. Vid sagda mått får ej barken inberäknas.

2 mom. Virke av träds övre del må ej hänföras till undermåligt virke och såsom sådant tagas i beslag, där det tydligen visar sig eller ådagalägges, att det virke är taget av träd, som ej är undermåligt, eller av träd, som är med vederbörligt tillstånd avverkat.

3 mom. Sparre, som är bilad så, att ursprungliga tjockleken vid 4.75 meters längd ej kan utrönas, skall, för att icke anses undermålig, hålla i omkrets, vid sagda längd från storändan, minst 57 centimeter, i fall sparren är bilad till skarp kant, men eljest minst 60 centimeter, samt i förhållande därefter, om längden är mindre.

4 mom. I avseende på virke, som redan är sågat, då det anträffas, skall vad ovan är stadgat äga tillämpning, endast i fall lagligen styrkas kan, att varan tillkommit av träd, som är undermåligt och till vars avverkande till fritt förfogande ej meddelats vederbörligt tillstånd.

3 §.

1 mom. Är skog av beskaffenhet, att för dess ordentliga skötsel och vård fordras avverkning av undermåligt virke, må ägare, som vill låta det virke skeppas, transporteras å järnväg till ort utom Västerbottens och Norrbottens län, sågas eller till pappersmassfabrikation användas, anmäla sig hos vederbörande revirförvaltare; och åligger det

honom eller den skogstjänsteman, som i hans ställe förordnas, att verkställa den undersökning av skogen, som av omständigheterna påkallas. Finnes därvid slik avverkning vara med grunderna för en god skogshushållning överensstämmande, då må, där ej laga hinder eljest möter, tillstånd av förrättningsmannen givas till avverkning till fritt förfogande; dock att träd, som vid storändan håller 15 centimeter eller mera i genomskärning, ej må avföras, innan det genom förrättningsmannens försorg blivit med kronomärke stämplat. Vill ägaren sig till säkerhet hava virke jämväl av mindre dimensioner stämplat, vare därtill berättigad.

2 mom. Varder sådan förrättning begärd före den 1 juni, skall undersökningen och utstämplingen företagas och avslutas före den 1 november samma år. Uppstår under tiden efter den 1 juni skada å skog genom storm, eld eller eljest, och begär skogsägaren i anledning härav före den 1 september sådan förrättning, som i 1 mom. omförmäles, skall förrättningen före nästföljande 1 december verkställas.

Innan förrättningsmannen från stället avreser, skall han mot bevis, men utan lösen, tillställa sökanden eller hans ombud skriftligt syneinstrument, i vilket kostnaden för förrättningen skall utsättas. Är sökanden missnöjd med förrättningsmannens utlåtande vid förrättningen, må klagan däröver föras hos vederbörande överjägmästare sist innan klockan tolv å trettionde dagen, efter det sökanden eller hans ombud av syneinstrumentet erhållit del.

Ändring i överjägmästarens beslut må sökas genom besvär hos domänstyrelsen innan klockan tolv å trettionde dagen, efter det klaganden av beslutet erhållit del.

3 mom. Angående rätt att utan hinder av inskränkningarna i denna förordning fritt förfoga över undermåligt virke, som till följd av föreläggande vid laga skifte varder avverkat, skall i tillämpliga delar gälla vad här ovan är stadgat.

4 mom. Vill jordägare för skogsmarks uppodling till åker eller äng fälla skog med rätt till fritt förfogande över virket annorledes än för husbehov, göre därom anmälan hos vederbörande revirförvaltare, vilken det åligger att, så snart sådant i sammanhang med de årliga utsyningsförrättningarna å kronans skogar lämpligen kan ske, å den uppgivna odlingsmarken anställa besiktning till utrönande av dess läge, storlek, beskaffenhet och tjänlighet till odling samt därefter till Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet insända besiktning sinstrumentet med uppgift å den tid, som anses för odlingens fullbordande erforderlig, jämte det yttrande i övrigt, vartill besiktningen kan föranleda. Önskar

jordägare att, utan avbidande av dylik utsyningsförrättning, vinna handläggning av ärendet, äge han antingen för besiktning av marken påkalla skyndsamt åtgärd av vederbörande revirförvaltare eller kronobetjänt, varefter denne med ärendet vidare förfar i den ordning ovan stadgas, eller ock låta odlingsmarken besiktigas av två trovärdiga män samt insända deras över besiktningen avgivna intyg jämte ansökning i ärendet till endera av nämnda tjänstemän, som har att med eget yttrande befordra ansökningen till Kungl. Maj:ts befallningshavandes prövning. Finner Kungl. Maj:ts befallningshavande det tillämnade odlingsföretaget vara av beskaffenhet, att avverkning av undermåligt virke till fritt förfogande bör medgivas, meddele Kungl. Maj:ts befallningshavande därtill tillstånd med utsättande av viss tid, inom vilken vid vite, som Kungl. Maj:ts befallningshavande äger bestämma, odlingen skall vara fullbordad; skolande underrättelse om Kungl. Maj:ts befallningshavandes beslut i ärendet meddelas revirförvaltaren för jordägarens förständigande. Beträffande stämpling av virke, till vars avverkning tillstånd sålunda erhållits, förhålles på sätt i 1 och 2 mom. i denna § stadgas.

4 §.

Skogsägare vare ej pliktig att för utsyning eller stämpling, varom i 3 § eller 4 § sägs, vidkännas annan kostnad än gottgörelse till förrättningsmannen för den tid, förrättningen å stället upptager, i vilket avseende skogsägaren skall erlägga såsom arvode för varje dag 5 kronor ävensom förse förrättningsmannen med kost och husrum eller giva ersättning därför.

Dylik utsyning eller stämpling å skog, indelad till ordnad hushållning enligt plan, som blivit av domänstyrelsen godkänd, verkställs utan kostnad för jordägaren, där tjänsteåtgärden avser virke, som enligt planen är bestämt att avverkas.

För sådan av skogstjänsteman eller kronobetjänt verkställd besiktning, varom i 3 § 4 mom. förmåles, åligger det jordägaren att till förrättningsmannen utgiva gottgörelse, som utgår till skogstjänsteman, när han verkställt förrättningen i samband med årsutsyningen å kronans skogar, med dagtraktamente enligt gällande resereglemente under den tid förrättningen varar, men eljest med reseersättning och dagtraktamente enligt samma reglemente.

5 §.

Rätt att i beslag taga virke, som bör anses förbrutet, tillkomme allmän åklagare, tjänstemän och betjante vid skogsstaten ävensom inom hamn och lastageplats tullstatens tjänstemän och, då dylikt virke är lastat på järnvägsvagn för transport till ort utom Västerbottens och Norrbottens län, stationsföreståndare, men rättighet att utföra åtal i sådana mål äge endast allmän åklagare samt tjänstemän och betjante vid skogsstaten på sätt gällande författningar stadga; skolande förty tulltjänsteman eller stationsföreståndare, som gjort beslag, därom göra anmälan hos allmän åklagare eller skogstjänsteman.

6 §.

Medel, som inflyta genom försäljning av virke, som enligt denna författning är beslag underkastat, fördelas sålunda, att en tredjedel tillfaller kronan och två tredjedelar åklagaren; dock att, därest annan behörig person verkställt beslaget, denne skall av åklagarandelen undfå hälften.

*Norrländska
skogsvårds-
kommitténs
förslag till
dimensions-
lag.*

Den 5 juli 1907 tillsattes den s. k. Norrländska skogsvårdskommittén, vilken erhöi i uppdrag att verkställa utredning angående de åtgärder, som kunde böra vidtagas för åstadkommande av en rätt vård av kronans och de under skogsstatens tillsyn ställda skogarna i Norrland och Dalarna, samt upprätta de förslag, till vilka den verkställda utredningen kunde föranleda. Till ordförande i kommittén förordnades hovstallmästaren G. Tamm samt till ledamöter f. d. byråchefen E. G. Kinberg, ledamoten av riksdagens första kammare auditören A. H. Fahlén, ledamoten av riksdagens andra kammare D. Persson i Tällberg, jägmästaren, numera överjägmästaren P. O. Welander och dåvarande skogschefen, extra jägmästaren N. G. Ringstrand. Sedan Persson på begäran entledigats från förordnandet, erhöi ledamoten av riksdagens andra kammare A. Wiklund i Brattfors den 22 maj 1908 förordnande att i Perssons ställe vara ledamot i kommittén.

Kommitténs slutliga betänkande, som avgavs den 16 mars 1912, innehåller, bland annat, följande

Förslag

till

Lag angående tillsyn å samt vård av enskildas skogar inom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som ej tillhöra lappmarken.

1 §.

I form av runt, bilat eller sågat virke må barrträd, som ej är torrt och som, efter vad här nedan i 2 § sägs, är att anse såsom undermåligt, icke till in- eller utländsk ort skeppas, ej heller till ort, belägen utom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som ej tillhöra lappmarken, å järnväg forslas, ej heller å fartyg lastas eller vid lastageplats uppläggas och ej heller till sågad vara eller för pappersmassefabrikation användas eller intagas vare sig inom såginrättning eller pappersmassefabrik, i till dylika anläggningar hörande rännor eller förvaringsbommar eller inom område, som begagnas till sågplats eller sågbacke vid såginrättning eller upplagsplats vid pappersmassefabrik, med mindre tillstånd i vederbörlig ordning erhållits till trädets avverkning till fritt förfogande.

2 §.

1 mom. Såsom undermåligt anses träd, som avverkat ej håller uti någon riktning, barken oberäknad, minst 21 centimeter i genomskärning, på ett avstånd av 4.75 meter från storändan.

2 mom. Virke av träds övre del må ej hänföras till undermåligt virke, när det tydligen visar sig eller ådagalägges, att det virke är taget av träd, som icke är undermåligt eller av träd, som är med vederbörligt tillstånd avverkat.

3 mom. Sparre, vars ursprungliga tjocklek vid 4.75 meters längd ej kan utrönas, skall för att icke anses undermålig, hålla i omkrets, vid sagda längd från storändan, minst 57 centimeter, i fall sparren är sågad eller bilad till skarp kant, men eljest minst 60 centimeter, samt i förhållande därefter, om längden är mindre.

4 mom. Virke, sågat annorledes än till sparre, må såsom undermåligt anses, allenast därest lagligen kan styrkas, att varan tillkommit

av träd, som är undermåligt och till vars avverkande till fritt förfogande ej meddelats vederbörligt tillstånd.

3 §.

Utan hinder av vad ovan är stadgat vare jordägare eller åbo berättigad att utan särskilt tillstånd av fastighetens skog för användning inom orten till eget eller annans oundgängliga husbehov eller till allmänt ändamål låta försåga undermåligt virke å sådana såginrättningar, å vilka försågning för export ej äger rum (husbehovssågar).

Finnes ej sådan såg å fastigheten eller i dess närhet, vare dylik försågning tillåten jämväl å annan såginrättning (exportsåg), dock att för sådan händelse försågningen må avse allenast fastighetens eget eller med densamma i sambruk varande fastighets husbehov samt äga rum under villkor, som i 4 § sägs.

4 §.

Den, som önskar, utan föregående utsyning, å exportsåg försåga undermåligt virke, skall före den 1 april det år, försågningen är avsedd att äga rum, hos skogsingenjören i orten skriftligen uppgiva den fastighet, därifrån virket härstammar, ungefärliga virkesmängden, den såginrättning, där virket skall försågas, samt det ägarens märke, som före sågningen skall vara virket åsatt.

Närmare föreskrifter med avseende å dylik försågning meddelas av Konungen.

5 §.

1 mom. Den, som för sin skogs ordentliga skötsel och vård anser erforderligt, att avverkning av undermåliga träd annorledes än för användning inom orten till eget eller annans oundgängliga husbehov eller till allmänt ändamål företages, har att därom skriftligen göra anmälan hos vederbörande skogsingenjör; och åligger det skogsingenjören eller den skogstjänsteman, som i hans ställe förordnas, att verkställa den undersökning av skogen, som av omständigheterna påkallas. Finnes därvid slik avverkning vara med grunderna för en god skogshushållning överensstämmande, må, där ej laga hinder eljest möter, tillstånd av förrättningsmannen givas till avverkning till fritt förfogande; dock att träden ej må avföras, innan de genom förrättningsmannens försorg blivit med kronomärke stämplade.

Har vid förrättning av nu omförmäld art förrättningsmannen ansett nödigt, att fröträd å skogen tills vidare överhållas, skall i instrumentet över förrättningen härom lämnas föreskrift, och skola dessa träd till antal och växtplatser angivas; och vare för sådan händelse sökande skyldig att, innan stämpling, varom i detta moment finnes stadgat, får ske, avlämna en av två vittnen bestyrkt förbindelse att uppfylla föreskriften om fröträds överhållande. Dessa fröträd skola genom förrättningsmannens försorg förses med särskilt märke och må sedermera icke utan särskilt tillstånd avverkas. Övergår fastigheten till annan, vare förre ägaren från sin förbindelse fri, där han vederbörligen styrker, att nye ägaren övertagit densamma.

2 mom. Varder förrättning, som i 1 mom. omförmäles, begärd före den 1 april, skall undersökningen och utstämplingen, så vitt ske kan, företagas och avslutas före den 1 oktober samma år. Uppstår under tiden efter den 1 april skada å skog genom storm, eld eller eljest och begäres i anledning härav före den 1 september sådan förrättning, skall densamma före nästföljande 1 december verkställas.

Anmälan för erhållande av dylik undersökning och utstämpling bör innehålla uppgift å det antal dagar, förrättningen kan antagas taga i anspråk.

Efter anmälningstidens utgång skall genom kungörelse i kyrka samt tillkännagivande i ortstidning meddelas den ordning, i vilken förrättningarna skola verkställas, samt dagarna, då de beräknas komma att äga rum.

3 mom. Innan förrättningsmannen från stället avreser, skall han mot bevis, men utan lösen, tillställa sökanden eller hans ombud skriftligt syneinstrument, i vilket kostnaden för förrättningen skall utsättas.

4 mom. Angående rätt att utan hinder av inskränkningarna i denna förordning fritt förfoga över undermåligt virke, som till följd av föreläggande vid laga skifte varder avverkat, skall i tillämpliga delar gälla vad här ovan är stadgat.

5 mom. Vill jordägare för skogsmarks uppodling till åker eller äng fälla skog med rätt till fritt förfogande över virket, göre härom anmälan hos vederbörande skogsingenjör, vilken det åligger att, så snart sådant i sammanhang med annan tjänsteförrättning i orten lämpligen kan ske, verkställa besiktning å den uppgivna odlingsmarken till utrönande av dess läge, storlek, beskaffenhet och tjänlighet till odling samt därefter till skogsvårdsstyrelsen insända besiktning sinstrumentet med uppgift å den tid, som anses för odlingens fullbordande erforderlig, jämte det yttrande i övrigt, vartill besiktningen kan föranleda. Önskar

ägaren att utan avbidande av utsyningsförrättning vinna handläggning av ärendet, äge han på egen bekostnad antingen för besiktning av marken påkalla skyndsamt åtgärd av vederbörande skogsingenjör eller kronobetjänt, varefter denne med ärendet vidare förfar i den ordning ovan stadgas, eller ock låta odlingsmarken besiktigas av lantmätare, lantbruksingenjör eller jordbrukskonsulent eller ock av två andra trovärdiga män samt insända det över besiktningen avgivna intyg jämte ansökning i ärendet till endera av nämnda tjänstemän, som har att med eget yttrande befordra ansökningen till skogsvårdsstyrelsens prövning.

Finner skogsvårdsstyrelsen det tillämnade odlingsföretaget vara av beskaffenhet att böra komma till utförande samt att avverkning av undermåligt virke till fritt förfogande bör medgivas, meddele skogsvårdsstyrelsen därtill tillstånd med utsättande av viss tid, inom vilken odlingen skall vara fullbordad. På jordägarens begäran skola sedermera träden genom vederbörande skogsingenjörs försorg stämplas med kronomärke.

6 §.

För utsynning och stämpling, varom i 5 § sägs, skall sökanden, jämte det han vare pliktig bekosta nödig hantlangning, till statsverket gälda gottgörelse enligt grunder, som av Konungen bestämmas.

7 §.

Å skogsmark, därå denna lag äger tillämpning, må avverkning av undermåliga barrträd, som icke blivit enligt 5 § utsynade eller stämplade, ej så bedrivas, att skogens återväxt uppenbarligen äventyras eller fastigheten kommer att sakna nödigt virke för eget husbehov. Har sådan avverkning ägt rum, vare den, som låtit densamma komma sig till last, pliktig att vidtaga de åtgärder, som för återväxtens betryggande finnas erforderliga, eller tåla den inskränkning i förfoganderätten över skogen, som av omständigheterna påkallas. Är av ägare avverkningsrätt upplåten till annan, och har denne gjort sig skyldig till förfarande av omförd art, vare jämväl ägaren härför ansvarig, där ej avverkningsrätten upplåtits genom avtal, som gällde vid tiden för denna lags trädande i kraft; äge dock av den skyldige söka åter vad han sålunda fått vidkännas.

För uppsikt över att vad sålunda stadgats varder iakttaget skall i vartdera länet finnas en skogsvårdsstyrelse.

8 §.

Där på grund av inkommen anmälan eller eljest skogsvårdsstyrelsen finner skäligen anledning antaga, att avverkning bedrivs i strid mot bestämmelserna i 7 §, äger styrelsen att hos vederbörande skogsinspektör påkalla undersökning. Skogsinspektören förordnar i anledning härav en statens skogsingenjör att med biträde av två ojäviga gode män, vilka av förrättningsmannen utses bland dem, som äro valda till ledamöter i ägodelningsrätt eller till gode män vid lantmåteriförrättning i orten, å stället undersöka förhållandet och därefter till skogsinspektören avgiva redogörelse med förslag till de åtgärder, som för markens återställande i skogbärande skick må finnas nödiga, eller till den inskränkning i förfoganderätten över skogen, som med hänsyn till fastighetens framtida behov av husbehovsvirke anses vara av omständigheterna påkallad; och skall därefter skogsinspektören till skogsvårdsstyrelsen överlämna handlingarna i ärendet tillika med eget yttrande.

Hava synemännen stannat i olika meningar, skola de särskilda meningarna meddelas skogsvårdsstyrelsen.

9 §.

Kan skogsvårdsstyrelsen efter öfvervägande av i undersökningsinstrumentet innehållna förslag träffa överenskommelse med den eller dem, som jämlikt 7 § äro ansvariga för återväxtens tryggande, om de åtgärder, som böra vidtagas för markens återställande i skogbärande skick, bör den skriftligen upprättas och lände därefter till efterrättelse. Träffas ej överenskommelse eller hava, efter det överenskommelse träffats, de däri avtalade åtgärderna blivit eftersatta, äger skogsvårdsstyrelsen att vid domstol anhängiggöra och utföra talan emot vederbörande.

10 §.

Har jämlikt 9 § talan blivit till domstol instämd, äger domstolen föreskriva de åtgärder, vilka för återväxtens betryggande å den av-

verkade skogsmarken böra vidtagas, samt förelägga viss tid, inom vilken samma åtgärder skola vara fullgjorda, vid äventyr, att de eljest varda av skogsvårdsstyrelsen på den försumliges bekostnad verkställda, och må domstolen därjämte, jämväl innan målet slutligen prövas, i den mån sådant finnes vara av nöden samt kunna ske utan förnärmande av annans rätt, meddela förbud, intill dess de föreskrivna åtgärderna blivit verkställda, mot avverkning å så stor del av det ägaren tillhöriga skogsområde, som skäligt prövas.

Över rättens slutliga utslag föres klagan genom besvär. Angående klagan över förbud, som under rättegången meddelas, gälle vad i 16 kap. 10 § rättegångsbalken stadgas. Avverkningsförbud går genast i verkställighet.

11 §.

Förbud, som i 10 § sägs, må ock på begäran av skogsvårdsstyrelsen av överexekutor meddelas, där den jämlikt 8 § verkställda undersökning giver vid handen, att avverkning bedrivits i strid mot bestämmelserna i 7 §, och skäl till sådant förbud i övrigt förekomma.

Om dylikt förbud gälle i tillämpliga delar vad i utsökningslagen om skingringsförbud sägs, dock att pant eller borgen för skada, som genom åtgärden kan tillskyndas vederparten, icke erfordras.

12 §.

1 mom. Virke, varmed förfarits i strid mot bestämmelserna i 1 §, vare att anse såsom förbrutet samt underkastat beslag; undgår dylikt virke beslag, vare den, som gjort sig till förfarandet skyldig, pliktig att utgiva ersättning med belopp, motsvarande värdet av samma virke.

2 mom. Har i strid mot föreskrift i 1 § virke till sågad vara eller för pappersmassefabrikation använts eller intagits vare sig inom såginrättning eller pappersmassefabrik, i till dylika anläggningar hörande rännor eller förvaringsbommar eller inom områden, som begagnas till sågplats eller sågbacke vid såginrättning eller upplagsplats vid pappersmassefabrik, vare såginrättningens eller pappersmassefabrikens ägare förfallen till böter från och med tio till och med två hundra kronor.

3 mom. Sker avverkning i strid mot meddelat förbud eller varder

fröträäd, rörande vars överhållande avtal blivit på sätt i 5 § 1 mom. sägs träffat, i strid mot samma avtal avverkat, vare straffet böter från och med tjugufem till och med fem hundra kronor; och skall virket tagas i beslag samt dömas förbrutet.

Undgår sådant virke beslag, är den, som låtit verkställa avverkningen, skyldig att utgiva ersättning med belopp, motsvarande värdet av samma virke.

4 mom. Nyttjar den, som jämlikt 3 § låtit å exportsåg utan föregången stämpling försåga undermåligt virke, detsamma för annat ändamål än fastighetens eget eller med densamma i sambruk varande fastighets husbehov, vare han förfallen till böter från och med tio till och med ett hundra kronor.

5 mom. Har efter avverkning meddelat avverkningsförbud blivit genom utslag, som vunnit laga kraft, upphävt, förty att förbud icke bort meddelas, må icke virket dömas förbrutet eller ersättning därför utdömas.

6 mom. Innefattar avverkning förbrytelse mot allmänna strafflagen, skall vad förut i denna paragraf är stadgat icke vinna tillämpning; dock skall delägare i samfällid skog, som vid överträdande av avverkningsförbud tillika missbrukat sin rätt i samfälligheten, hava förverkat vad på honom belöper av det avverkade virket samt, där hans andel i virket undgår beslag, därför utgiva ersättning efter ty förut är sagt.

13 §.

1 mom. Rätt att i beslag taga virke, som bör anses förbrutet, tillkommer allmän åklagare, skogsingenjörer och tillsyningsmän, var inom sitt tjänstgöringsområde, ävensom inom hamn och lastageplats tullstatens tjänstemän och betjante samt, då virket är lastat på järnvägsvagn för transport till ort, där denna lag icke gäller, stationsföreståndare och banmästare, men rättighet att utföra åtal i sådana mål äge endast allmän åklagare och skogsingenjör; och skall förty annan, som gjort beslag, därom, så snart ske kan, göra anmälan hos allmän åklagare eller skogsingenjör.

2 mom. Sedan beslag ägt rum, skall, vid äventyr att beslaget eljest förfaller, inom sextio dagar frågan om beslagets giltighet underställas prövning av domstolen i den ort, där beslaget skett, genom instämmande av virkesägaren eller, där denne ej är för åklagaren

känd eller icke kunnat med stämning anträffas, genom anmälan hos domstolen eller domaren, för vilken senare händelse av domstolen eller domaren ofördröjligen skall om beslaget utfärdas kungörelse, innefattande föreläggande för virkesägaren att inställa sig inför domstolen å den allmänna rättegångsdag, som infaller näst efter en månad från kungörelsens dag, ävensom meddelande, att rätten då vill, utan hinder av virkesägarens utevaro, till prövning upptaga frågan om beslagets giltighet och huru med virket bör vidare förhållas. Denna kungörelse skall genom åklagarens försorg befordras till uppläsande uti kyrkan i den församling, där beslaget skett, samt införas uti en av ortens tidningar.

3 mom. Försäljning av beslagtaget virke må ej ske, innan frågan om beslagets giltighet slutligen prövats, där ej virkesägaren begär, att försäljningen det oaktat skall äga rum, eller överexekutor, på anmälan av åklagaren, med hänsyn till att fara för virkets förstörelse är för handen eller till att kostnaden för dess förvarande skulle bliva större än skäligt är, därom förordnar.

Närmare bestämmelser om sättet för försäljning av beslagtaget virke meddelas av Konungen.

4 mom. Försäljes beslagtaget virke, innan det dömts förbrutet, skall, till dess frågan härom blivit slutligen avgjord, försäljningssumman nedsättas hos Konungens befallningshavande i länet; och vare om insättning av sådana medel i bankinrättning lag, som i 138 § utsökningslagen sägs.

14 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalla länets skogsvårdskassa. Genom försäljning av beslagtaget virke uppkommen behållning ävensom, där virket undgått beslag, ersättning jämlikt 12 § 1 och 3 mom. fördelas sålunda, att en tredjedel tillfaller skogsvårdskassan samt två tredjedelar åklagaren, dock att, därest annan behörig person verkställt beslaget, denne skall av åklagarandelen undfå hälften.

15 §.

Saknas medel till fulla gäldandet av böter, vartill någon enligt denna lag fälles, skall förvandling ske enligt allmän strafflag.

16 §.

Å sådan försumpad skogsmark, där skogens återväxt uppenbarligen omöjliggöres av markens beskaffenhet och betäckning, äge vad ovan i 7—11 §§ sägs icke tillämpning.

17 §.

Är sökande missnöjd med förrättningsmans utlåtande enligt 5 §, må han däröver föra klagan hos vederbörande skogsinspektör sist innan klockan tolv å trettionde dagen efter det sökanden eller hans ombud erhållit del av samma utlåtande.

Ändring i skogsinspektörens beslut må sökas genom underdåniga besvär, som skola vara inkomna till jordbruksdepartementet innan klockan tolv å trettionde dagen, efter det klaganden fått del av samma beslut.

18 §.

Denna lag äger icke tillämpning å hemman och nybyggen, vilka i fråga om dispositionsrätten till skogen äro underkastade inskränkningar jämlikt kungl. förordningen den 29 juni 1866.

Förutom ovan intagna förslag till ny dimensionslag har, såsom jag förut i dag haft tillfälle omförmåla, kommittén framlagt förslag till lag angående utsyning å enskildas skogar i Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden, i anledning varav Kungl. Maj:t förut denna dag beslutat avlåta proposition till riksdagen. Därjämte har kommitténs majoritet, bestående av ordföranden samt ledamöterna Fahlén och Ringstrand, i betänkandet föreslagit: att förordningen om skogsvårdsavgift ¹⁾ måtte förklaras skola gälla även för Västerbottens och Norrbottens län;

*Andra förslag
av kommittén.*

¹⁾ Numera förordningen den 11 oktober 1912. — Utsyningsavgifter till statsverket — vilka uttagas för utsyning å skogar under utsyningstväng i lappmarken m. fl. områden — förekomma icke inom dimensionslagens tillämpningsområde; i stället utbetalas där ersättning till förrättningsmannen enligt bestämmelser i 4 § dimensionslagen.

samt att för dessa två län måtte antagas ett i betänkandet framlagt förslag till förordning angående skogsvårdsstyrelser, enligt vilket förslag inom vartdera av länen skulle finnas en skogsvårdsstyrelse, vars huvudsakliga uppgift skulle vara att befrämja den enskilda skogshushållningen och förvalta de medel, som genom skogsvårdsavgifter eller eljest inflöte till skogsvårdskassan.

Mot dessa förslag hava kommitténs ledamöter Kinberg, Welander och Wiklund avgivit gemensam reservation, vari de avstyrka upptagande av skogsvårdsavgifter och inrättande av skogsvårdsstyrelser i Västerbottens och Norrbottens län samt förorda beviljande av särskilt statsanslag till skogsvårdens främjande i dessa trakter.

Redan vid behandlingen förut denna dag av kommitténs förslag till utsyningslag har jag på anförda skäl förklarat mig anse, förslagen angående skogsvårdsstyrelser och skogsvårdsavgifter icke för det närvarande böra upptagas till prövning.

Därjämte innehåller betänkandet ett utförligt motiverat förslag till organisation av personalen för den nya dimensionslagens handhavande, enligt vilket överjägmästarnas, jägmästarnas och kronojägarnas åligganden med avseende å nu ifrågavarande skogar skulle överflyttas å respektive skogsinspektörer, skogsingenjörer och tillsyningsmän, varjämte domänstyrelsens göromål med avseende å den enskilda skogshushållningen å ifrågavarande områden skulle överflyttas på ett inom jordbruksdepartementet inrättat skogskontor. Till detta förslag, mot vilket reservationer avgivits av Welander samt i vissa detaljer av Kinberg och Wiklund, återkommer jag i annat sammanhang, men vill erinra, att jag redan vid behandlingen av förslaget till utsyningslag anført, att förslaget om inrättandet av ett skogskontor inom jordbruksdepartementet icke synes mig nu böra upptagas till prövning.

Utlåtanden.

Över kommitténs förslag till dimensionslag hava utlåtanden avgivits av Konungens befallningshavande, landstingen och hushållningssällskapen i Västerbottens och Norrbottens län, överjägmästarna i Umeå, Skellefteå och Luleå distrikt samt domänstyrelsen efter överläggning med överjägmästarna. Av dessa myndigheter hava landstinget och hushållningssällskapet i Norrbottens län icke haft något att erinra mot förslaget.

För kommitténs motivering av lagförslaget, reservationerna inom kommittén mot förslaget, de erinringar, som i utlåtandena gjorts mot detsamma, ävensom önskemål beträffande ifrågavarande ämne, som från riksdagen eller eljest framkommit och vilka icke av kommittén omnämnts, anhåller jag nu att paragrafvis få redogöra. Dessförinnan torde emellertid vara på sin plats att lämna en kortfattad historik till sista punkten av 1 § i nu gällande dimensionslag; denna punkt innehåller ett av de mest omstridda stadgandena i dimensionslagen. I kommitténs lagförslag förekommer motsvarande stadgande i 3 §.

I de äldsta dimensionslagarna — av den 29 september 1874 och den 19 mars 1888 — innehöll sista punkten av 1 § följande stadgande: »Dock vare hemmansägare eller åbo ej förment att, även utan sådant tillstånd, av hemmanets skog, till oundgängligt husbehov, låta vid gården såga och använda undermåligt virke.»

*Historik till
1 § sista
punkten i
nu gällande
dimensions-
lag.*

1896 års skogskommitté, som avgav förslag till ny dimensionslag, hemställde — utan någon motivering — att uttrycket »oundgängligt husbehov» måtte utbytas mot »eget husbehov» och orden »vid gården» uteslutas.

I proposition till 1903 års riksdag angående ny dimensionslag föreslogs, att ifrågavarande stadgande måtte erhålla följande lydelse: »Dock vare hemmansägare eller åbo ej förment att, även utan sådant tillstånd, av hemmanets skog, till oundgängligt husbehov, låta vid gården eller inom samma by såga och använda undermåligt virke.» Förslaget motiverades av departementschefen i anförande till statsrådsprotokollet på följande sätt: »Jag finner icke skäl att tillstyrka det av skogskommittén föreslagna utbytet av ordet 'oundgängligt' mot 'eget' framför ordet 'husbehov'. Avfattningen av stadgandet i 1888 års dimensionslag, att förbudet mot sågning av undermåligt virke icke gäller sågning och användning av sådant virke till husbehov, har alltjämt tolkats så, att föryttring av undermåligt virke, sågat vid husbehovssåg, vore inom Västerbottens och Norrbottens län tillåten ¹⁾, och det synes ur synpunkten av ortens behov av bränsle, byggnadsvirke m. m. vara av stor vikt, att åt nämnda stadgande icke gives en formulering, som kunde anses innebära en begränsning av denna föryttringsrätt. — Där-

¹⁾ Då kommittén redogör härför, anmärker kommittén, att frånvaron av ansvarsbestämmelser härutinnan icke minst bidragit till en sådan tolkning.

jämte anser jag lämpligt, att orden 'vid gården' bibehållas samt att därtill fogas orden 'eller inom samma by'; och vill jag härvid åberopa följande av domänstyrelsen i ärendet angivna skäl: Genom skogskommitténs förslag att utesluta orden 'vid gården' skulle sågning för husbehov medgivas även vid annan såg än vid gården och alltså vid vilken såg som helst inom länen. Under de senare åren, då priset å mindre virkesdimensioner stigit, hade ett ganska stort antal smärre sågar tillkommit här och var i byarna inom skogsbygden. Exempelvis finnes inom ett revir i Västerbotten, nämligen Jörns revir, 51 dylika sågar, huvudsakligen grundade på sågning av undermåliga träd. Den sågade varan uppköptes i många fall för att föras till kusten och skeppas. Under förevändning av husbehovssågning skulle utan hinder av förordningen, om den komme att avfattas i enlighet med skogskommitténs förslag, kunna till annan såg än vid gården föras en mängd undermåligt timmer, vilket sedan i sågad form forslades till kusten för skeppning och undginge all kontroll, enär sågad vara ej kunde tagas i beslag. Då kommittén ej anfört något skäl för ändringen, genom vilken kontrollen likväl skulle försvåras, kunde styrelsen icke tillstyrka, att orden 'vid gården' uteslötes, men enär husbehovssåg, där sådan finnes, vanligen vore gemensam för byalaget, syntes, för husbehovssågningens underlättande, orden 'eller inom samma by' böra tilläggas efter förenämnda uttryck 'vid gården'.»

Vid nämnda riksdag framlades även ett annat förslag i ämnet. Uti en i andra kammaren väckt motion hemställdes nämligen, att ifrågavarande del av 1 § måtte erhålla följande lydelse: »Dock vare hemmansägare eller åbo ej förment att, även utan sådant tillstånd, av hemmanets skog, för eget eller annans husbehov eller för allmänt ändamål inom Västerbottens och Norrbottens län eller för statens behov, låta försåga undermåligt virke å sådana såginrättningar, vilka ej äro avsedda till försågning av virke för export.»

Det särskilda utskott, som hade att avgiva utlåtande över framställningarna, föreslog ett stadgande, vars lydelse ordagrant överensstämmer med nu gällande dimensionslags föreskrift i ämnet, och de skäl, som av utskottet därvid anfördes, åberopades sedermera av riksdagen i dess skrivelse till Kungl. Maj:t den 22 maj 1903. Denna skrivelse innehåller följande: »Vad beträffar sista punkten av 1 § anser riksdagen angeläget vara, att densamma så avfattas, att förbudet icke i något fall kommer att träffa virke, som avverkats till eget husbehov. Då det väl kan tänkas, att icke inom varje by finnes någon för allmänheten upplåten husbehovssåg, torde därför orden 'låta vid gården

eller inom samma by' böra utgå. Att i enlighet med motionärernas förslag från förbudet jämväl undantaga avverkning för annans husbehov eller för allmänt ändamål inom Västerbottens och Norrbottens län eller för statens behov anser riksdagen däremot icke tillrådligt. Genom ett så vidsträckt undantag skulle nämligen uppsikten över lagens tillämpning hart när omöjliggöras och lagens effektivitet allt för mycket äventyras. I enlighet härmed har riksdagen för sin del, till efterrättelse inom länens kustland, antagit en lydelse av ifrågavarande del av 1 §, som överensstämmer med utskottets förslag.»

Sedan nu gällande dimensionslag utfärdats den 24 juli 1903, väcktes vid 1906 års riksdag motion, att hemmansägare eller åbo skulle, under förutsättning av nödig kontroll, berättigas att vid vilken såg som helst till oundgängligt husbehov låta försåga undermåligt virke. I anledning av denna motion avlät riksdagen den 31 mars 1906 en skrivelse till Kungl. Maj:t, däri riksdagen yttrade: »Redan 1874 års dimensionslag medgav hemmansägare eller åbo att, utan särskilt tillstånd, av hemmanets skog till oundgängligt husbehov låta vid gården såga och använda undermåligt virke, en bestämmelse, som oförändrad kvarstod i dimensionslagarna före 1903 års lagstiftning. Då särskilt på 1870-talet smärre sågar talrikt funnos vid gårdarna, medförde stadgandet ej heller avsevärda svårigheter att få undermåligt virke försågat, och tillstånd att å annat ställe än vid gården försåga dylikt virke var därför då knappast behöfligt. I den mån emellertid som sågverksindustrien alltmera vann insteg i dessa trakter, nedgick antalet småsågar betydligt och stadgandet att endast vid gården få försåga till oundgängligt husbehov nödigt virke blev därmed av strängare beskaffenhet än avsett varit. Med hänsyn bland annat härtill antog ock 1903 års riksdag för sin del ett stadgande, varigenom rätten att till husbehov försåga undermåligt virke utvidgades för alla dem, vilka ej hade någon såg vid sin gård, varemot förhållandet blev det motsatta för dem, som vid sin gård hade sågar, avsedda helt eller delvis till försågning av virke för export och för vilka berörda rätt således inskränktes. Det är denna inskränkning, som hos hemmansägarna inom Västerbottens läns kustland framkallat ett missnöje, vilket bland annat tagit sig uttryck i två under år 1905 till Kungl. Maj:t ingivna petitioner. Den omständigheten, att samma såg ett år användes endast i den omfattning, att den kan betraktas som husbehovssåg, ett annat år åter jämväl till försågning av virke för export, har ock vållat betydliga konflikter mellan skogsstatens bevakningspersonal och befolk-

ningen, då denna till sådana sågar för försågning framfört till husbehov nödigt virke, och det förhållandet, att den ena gången till sådan såg framfört husbehovsvirke lämnats oantastat, men en annan gång tagits i beslag, måste självfallet vara ägnat att ytterligare stegra missnöjet. I detta sammanhang vill riksdagen erinra om vad överjägmästaren i Skellefteå distrikt i en till domänstyrelsen den 19 februari 1906 avlåten skrivelse härutinnan yttrar. Han anför, att, av angiven orsak, det nästan blivit en ren omöjlighet att för ortens förbrukning och för delägare i bysägarna erhålla för hemmanens oundgängliga husbehov erforderligt sågat virke av mindre dimensioner, om icke under viss kortare tid och under skärpt kontroll tillfälle bereddades hemmansinnehavare att få använda dessa sina sågar till ursprungliga ändamålet, husbehovsförsågning. Det lärers alltså vara av behovet påkallat att råda bot för detta överklagade missförhållande, och vill riksdagen härvid framhålla, hurusom det icke kan anses annat än billigt, att befolkningen får vid närmast liggande såg — av vilken beskaffenhet den vara vill — försåga det undermåliga virke, som är för dess husbehov oundgängligt. Första villkoret härför är, att för detta behövs tillgodoseende främst anlitas den virkestillgång, som genom redan tillåten avverkning står gårdsägaren till buds, såsom avverkning för odling eller enligt fastställd hushållningsplan m. m., så att endast för det, som därutöver erfordras, finge anlitas den utvidgade rätt, varom nu är fråga. Därjämte måste denna rätt så regleras, att ej det med lagen avsedda skyddet för skogen äventyras. Det synes riksdagen kunna ifrågasättas att för reformens genomförande använda följande sätt att gå till väga: När en hemmansägare för sitt oundgängliga husbehov vill försåga undermåligt virke å såg, som ej är att anse som husbehovssåg, bör han anmäla sig hos vederbörande revirförvaltare och begära, att det för behovets täckande av honom uppgivna nödvändiga antal timmer å rot utstämplas. Sådant skall då ske genom vederbörande skogsbetjänts försorg och hemmansägaren därefter utan äventyr vara berättigad att å vilken såg som helst försåga ifrågavarande virke. Visar sig sedan, att det sålunda försågade virket ej användes till husbehov, bör bötesansvar inträda. Den med utstämplingen förenade kostnad bör enligt riksdagens mening utgå av statsmedel. Riksdagen håller före, att med bestämmelser av nu ifrågasatt slag de väsentliga anledningarna till missnöje mot förordningen i ifrågavarande del skulle undanröjas, utan att dess effektivitet därigenom äventyrades.»

Med stöd av vad sålunda anförts anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t måtte efter utredning förelägga riksdagen förslag till ändring i

dimensionslagen i syfte, att hemmansägare eller åbo, under förutsättning av nödig kontroll, berättigades att även vid andra sågar inom länen än husbehovssågar till oundgängligt husbehov låta försåga undermåligt virke.

Riksdagsskrivelsen blev överlämnad till Norrländska skogsvårdskommittén.

I fråga om lagförslagets rubrik anför *kommittén*, att det ansetts lämpligt att redan där giva uttryck åt den utvidgning i riktning mot en förbättrad skogsvård, som lagförslaget avser att innebära i förhållande till nu gällande dimensionslag.

*Motiveringen,
reserva-
tionerna och
utlåtandena.*

1 och 3 §§.

1 § innehåller lagförslagets huvudprincip; och om denna yttrar *kommittén*:

»Den lagstiftning, som åvägabragts för Västerbottens och Norrbottens läns kustland, är grundad på principen om lagbestämt skydd för skog, vilken ännu icke uppnått viss dimension. Lagen är följaktligen en s. k. dimensionslag.

Lämpligheten av en på sådana grunder byggd lagstiftning för skogshushållningen har under lång tid varit föremål för diskussion. 1896 års skogskommitté yttrade beträffande detta slag av skogslagar följande:

»Vänder man sin uppmärksamhet till en granskning av dimensionslagarnas betydelse för skogshushållningen, så lärer till en början böra erkännas, att de äro ägnade att förekomma vissa svåra former av misshushållning med skogen och på grund därav under mindre utvecklade förhållanden kunna hava ett visst berättigande. Men redan den omständigheten, att den princip, varpå de äro byggda, icke upptagits i något annat lands lagstiftning än Sveriges, torde vara ägnad att väcka misstro i avseende å deras ändamålsenlighet. En närmare granskning av deras verkningar undanröjer ej denna misstro. Ett skogsbestånd, även om det är likåldrigt, består dels av fullt utvecklade, härskande träd, dels av undertryckta träd, som, i följd av att de förra överskuggat dem, stannat i växten och förlorat förmågan att vidare utveckla sig, och dels slutligen av träd, vilka, ehuru av enahanda orsak tillbakahållna i sin utveckling, dock i högre eller lägre grad bibehållit förmågan att

vidare tillväxa, behärskade träd. Om nu, vare sig i följd därav att endast de grövre träden kunna ekonomiskt tillgodogöras eller, på grund av lagbud, endast de härskande träden avverkas, uppstår därigenom icke så stora luckor i beståndet, att därmed beredes tillräcklig tillgång på ljus, för att en livskraftig återväxt skall kunna uppkomma. Vål är däremot denna utglesning ägnad att låta skogsmarken betäckas av en vegetation, som försvårar trädfröets nedträngande till jorden och groning. De kvarlämnade träden åter äro dels ej längre växtliga, dels mindre utvecklingsbara. De kunna alltså ej i vederbörlig grad tillgodogöra skogsmarkens produktionskraft, men stå däremot till hinder för uppkomsten av nya, livskraftiga plantor. Är det åter möjligt för skogsägaren att med fördel avverka jämväl de undertryckta och de mindre växtliga träden, kan man snarare räkna på, att avverkningsen bedrives på sådant sätt, att de öppningar, som göras i skogsbeståndet, bliva tillräckliga för att bereda möjlighet för god återväxt. Jämväl i de väl slutna bestånden av växtlig ungskog erfordras utgallring av en del träd för att främja de återstående tillväxt. Varje åtgärd, som försvårar en lönande användning av det virke, som kan erhållas utav äldre undermåliga träd eller av gallringsvirke, utgör därför ett direkt hinder för uppkomsten av en rationell skogshushållning. Härtill komma ytterligare olägenheter av dimensionshygge, föranledda av våra egentliga skogsträds naturliga egenskaper. I följd av tallens större ljusbehov är dimensionshygge ägnat att leda till detta trädslags undanträngande av granen, som även å för tallen passande mark bättre fördrager den halvskugga, som uppkommer genom oordnad blädning. I granskogen åter, särskilt i den tätt uppvuxna, vållar en dylik utglesning ofta, att de vid friställning ovana träden torka. Om dessa förhållanden bära de av skogsstatens tjänstemän till kommittén avgivna utlåtanden flerstades vittnesbörd.

Dessa olägenheter för skogshushållningen äro mindre kännbara i de två nordligaste länen, än de skulle vara i landets övriga delar. I följd av mildare klimat och i allmänhet bördigare jordmån äro skogsbestånden i sistnämnda delar mera slutna och följaktligen mera mottagliga för plockhuggningens menliga inflytelser än de nordligaste länens i anseende till magrare jord och svagare reproduktion merendels glesvuxna skogar. Härtill kommer, att, där i följd av ett rikare utvecklade näringsliv och bättre kommunikationer de mindre virkesdimensionerna i högre grad vunnit användning och avsättning, en dimensionslag skulle verka mera störande för skogshushållningen och dess utveckling än i orter, där det mindre virket ännu röner föga eller ingen efterfrågan.

Men även på landets näringsliv i allmänhet skulle en dimensionslag verka ofördelaktigt, i det att alla andra träförbrukande industrier än sågverksrörelsen skulle hämmas. Såväl pappersmassefabrikationen som kolningen äro emellertid fullt berättigade och för landet erforderliga näringar, och särskilt den sistnämnda lämnar god arbetsförtjänst åt en ej obetydlig del av lantbefolkningen under den årstid, då jordbruket ligger nere, samt är därtill av synnerlig nytta för skogsskötseln. För övrigt måste det betraktas såsom mindre lämpligt att under en tid, då näringslivet på alla områden utmärker sig för en synnerlig rörlighet, binda landets viktigaste storindustri vid en dylik regel, som hindrar näringsidkaren att avpassa sin verksamhet efter förbrukningens växlingar och affärslivets skiftande krav.

Under det att 1896 års skogskommitté efter ett sådant uttalande fann lämpligt att i det förslag till rikslagstiftning i fråga om vård av enskildas skogar, vilket sedermera lades till grund för den av 1903 års riksdag antagna skogslagstiftning, upptaga principen om skyldighet för avverkare att sörja för skogens återväxt, en princip, som enligt skogskommitténs uttalande får ställas som motsats till dimensionslagsprincipen, så fann skogskommittén dock icke tillrådligt att föreslå denna lags utsträckande till nu ifrågavarande län, utan föreslog fastmer bibehållande av den gamla dimensionslagen; och till stöd för denna sin uppfattning anförde skogskommittén bland annat följande:

'Beträffande den för Västerbottens och Norrbottens läns kusttrakter gällande skogslag, anser kommittén den visserligen föga ägnad att befordra en rationell skogsskötsel. Men då denna lag tillkommit efter upprepade framställningar från de båda länens landsting, samt densamma, enligt vad kommittén vid sina resor inhämtat, fortfarande omfattas med förtroende av befolkningens flertal, synes det kommitterade icke böra ifrågasättas att annat än efter behöriga framställningar från dessa orter utbyta den för dem nu gällande lag emot en på helt andra grunder byggd lagstiftning. Dessutom torde väl ännu en tid samfärdsel och industri komma att i dessa landsändar kvarstå vid den mindre utvecklade ståndpunkt, som vållar, att huvudsakligen blott timmerdugliga träd kunna med fördel uttagas ur skogarna. Och så länge detta förhållande fortfar, kunna måhända fördelarna av en dimensionslag anses överväga de olägenheter, den medför. Kommittén håller däremot för sannolikt, att vid stigande ekonomisk utveckling i allmänhet och särskilt då lättare kommunikationer komma att inom de två nordligaste länen möjliggöra uppkomsten av pappersmassetillverkning, kolning och andra industrier, som tillgodogöra de smärre virkessorterna, olägenheterna

av dimensionslagen komma att framträda med den styrka, att ortens befolkning finner lämpligt att påkalla densammas utbytande mot andra föreskrifter, bättre lämpade efter de sålunda ändrade förhållandena.'

För sin del får kommittén i likhet med 1896 års skogskommitté, om också icke med samma eftertryck, uttala, att en på dimensionsprincipen byggd skogslagstiftning obestriddligt lämnar mycket övrigt att önska, i all synnerhet därest lagens ändamål är att genom lagstiftningen skapa en verkligt rationell skogsvård. En svaghet hos detta slag av skogslagar, som genast faller i ögonen, är, att dylika lagar icke i och för sig innehålla några bestämmelser rörande beståndsvård, vilket i det moderna begreppet skogshushållning ingår som en integrerande och ovillkorlig förutsättning. Det måste dock å andra sidan erkännas, att en dimensionslag, även där denna stannar vid huvudsakligen rena förbudsbestämmelser i fråga om avverkning av skog, icke behöver lägga något ovillkorligt hinder i vägen för en rationell skogsvård, där behovet av beståndsvård kan tillfredsställande tillgodoses och skogsägaren vill tillämpa en sådan metod. I varje fall kan detta icke sägas vara händelsen med ifrågavarande lagstiftning, vilken ju icke lägger hinder i vägen för avverkning av även undermåliga träd, därest sådan avverkning är för skogens ordentliga skötsel erforderlig. Men vad som framför allt måste erkännas är, att, såsom också förbemälda kommitté framhållit, en skogslagstiftning, grundande sig på dimensionsprincipen, måste vara ägnad att förekomma en uppenbar misshushållning med eller för långt driven avverkning och skövling av ungsbogen. Knappast torde också någon finnas, som icke är villig att erkänna, att den förordning, som nu gäller för Västerbottens och Norrbottens läns kustland, varit av den allra största betydelse för dessa landsdelar och att, därest denna icke funnits, tillståndet i fråga om de enskildas skogar därstädes skolat förete en väsentligt annan och långt sämre anblick än nu är fallet. Att — låt vara med åtskilliga undantag — denna lagstiftning visat sig verksam till skydd för den unga skogen, trodde sig ock kommittén finna under sina resor uti de orter, där lagstiftningen gäller, om än givetvis någon allmängiltig slutsats icke kan dragas av de erfarenheter, som under dessa besök å endast vissa enstaka trakter inom länen vunnos. De svar å den av kommittén uti förevarande ämne till besvarande av ej blott tjänstemän, utan ock korporationer och enskilda utställda fråga: 'Anses dimensionslagen hava fyllt sin uppgift att skydda *ungskogen* för överdriven avverkning?' synas i mångt och mycket giva stöd

åt antagandet, att kommitténs uppfattning härvidlag kan tillerkännas allmängiltighet.¹⁾

En motsatt uppfattning mot den, som här ovan fått uttryck, har visserligen i åtskilliga fall kommit till synes, men det torde kunna med skäl antagas, att denna mening icke bör tillmätas avgörande betydelse, utan fastmer avser vissa särskilda trakter, där avsättningsförhållandena varit synnerligen förmånliga, så att mindre dimensioner kunnat tillgodogöras med ekonomisk vinst. Även torde den sålunda hävdade uppfattningen kunna tillskrivas icke lagens grundläggande princip, utan mera en del i densamma förekommande särskilda bestämmelser rörande viss rätt att fritt förfoga över skogen för husbehovsändamål, i vilket hänseende kontrollbestämmelserna varit otillfredsställande, vartill kommittén torde få i den särskilda motiveringen till sitt förslag närmare återkomma. Ovanberörda förhållande undgick heller icke kommittén under dess resor, men syntes vara att företrädesvis hänföra till de orter, där så kallad sparrtillverkning förekommer i större utsträckning.

Mot dimensionslagar har vidare anmärkts, att dessa icke i allmänhet äro ägnade att tillfredsställande tillgodose kravet på en god och snabb föryngring. Även om man principiellt måste erkänna befogenheten av en sådan anmärkning, så får dock icke förbises, att de träd, som genom lagen äro tillförsäkrade skydd mot för tidig avverkning, äro fullt dugliga till fröträd — åtminstone med den gräns för den fria avverkningsrätten, som är satt uti nu ifrågavarande förordning. Och det måste ju anses som en oundgänglig förutsättning för varje dimensionslag, att denna gräns sättes så, att full trygghet vinnes för att frödiglig skog lämnas kvar efter avverkningen. Härigenom har också ifrågavarande lag uti föryngringshänseende åvägabragt en ganska tillfredsställande — om ock relativ — trygghet. Erfarenheten torde även hava ådagalagt, att det härvidlag icke är så illa beställt, som en del av till kommittén avgivna yttranden synas angiva.

Då alltså å ena sidan det icke torde kunna motsägas, att nu gällande skogslagstiftning för Västerbottens och Norrbottens läns kustland

¹⁾ Även Övre Norrlands skogsvårdsförening uttalar — i skrivelse till Kungl. Maj:t den 17 december 1906 — att lagens huvudprincip, eller att avverkning av virke under viss dimension för annat ändamål än eget eller ortens husbehov skall föregås av utsyniug, borde bibehållas, enär lagen räddat stora myckenheter ungskog, vartill komme, att genom lagen skogen sparades så länge, att träden uppnådde en ålder, då de vore fullt dugliga som fröträd, och att lagen ej heller lade hinder i vägen för en fullt rationell skogshushållning, enär den medgäve avverkning av undermåliga träd, om sådan avverkning erfordrades för skogens ordentliga vård.

verkat mycket gott till förhindrande av ungskogens överdrivna avverkning, vilket varit lagens enda ursprungliga ändamål, och det å andra sidan torde kunna utan överdrift påstås, att den år 1903 åvägabragta lagstiftningen angående vård av enskildas skogar icke skulle varit i stånd att bättre tillgodose detta syftemål eller att undanröja de brister, vilka med större eller mindre fog kunna anmärkas hos dimensionslagen, så synes det, som om det skulle erfordras synnerligen starka skäl för upphävande av samma lagstiftning och densammans ersättande — såsom från åtskilliga håll påyrkats — med den för riket i övrigt gällande lagen angående vård av enskildas skogar. Uppenbart torde vara, att en åtgärd för lagens upphävande icke kan på allvar ifrågasättas, förrän full visshet förefinnes, att en bättre avpassad, men i fråga om skydd mot den överdrivna ungskogsavverkningen lika effektiv lag kan sättas i den nuvarandes ställe.

Någon sådan lagstiftning har kommittén emellertid icke kunnat föreslå. Kommittén har alltså, såsom ock av det nämnda framgår, ansett sig icke böra ifrågasätta ett frångående av den grundval, dimensionsbestämmelser, varpå nu gällande lagstiftning är byggd. Väl är det sannolikt, att 1903 års lagstiftning angående vård av enskildas skogar kommer att än vidare utvecklas, och förberedande åtgärder för sådant ändamål äro också redan av statsmakterna vidtagna. Men först sedan en dylik förändrad lagstiftning för övriga delar av landet genomförs och befunnits ändamålsenlig, torde tiden vara inne att på allvar upptaga frågan om upphävande av nu gällande lagstiftning, och med all sannolikhet kommer det att dröja avsevärd tid, innan förslag till genomgripande förändring av allmänna skogsvårdslagen kan bli aktuellt.

Kommittén föreställer sig, att åtminstone i vissa, måhända icke alltför få, fall de brister, vilka anmärkts hos dimensionslagen och som mera intimt sammanhånga med lagens egenskap av dimensionslag, skola kunna undanröjas eller åtminstone visa sig mindre kännbara, i den mån ett stegrad intresse för och ökad insikt om betydelsen av en rationell skogsvård kan göra sig gällande.

Ehuru kommittén alltså för sin del föreslår bibehållande av nuvarande lagstiftnings grundval, så har kommittén i sammanhang med prövningen av utav riksdagen framhållna behov av ändrade bestämmelser i vissa delar av lagstiftningen jämväl tagit i övervägande, huruvida icke, genom ytterligare tillägg dels rörande själva handhavandet och övervakandet av lagen, dels ock avseende direkt vård av skogen, lagens verkningar, i ändamål att icke blott bereda skydd för överdriven avverkning av ungskog utan ock påskynda skogens förnygring, skulle kunna göras mera effektiva och betryggande.»

Kommittén har därjämte framhållit, hurusom i fråga om ekonomisk lagstiftning i allmänhet och skogslagstiftning i synnerhet vikt läge icke blott på en lämplig och väl avpassad lagstiftning utan i all synnerhet på det sätt, enligt vilket en sådan lagstiftning handhades.

Vidare anför kommittén i den särskilda motiveringen till lagförslaget:

I fråga om 1 §:

»Denna paragraf innehåller, i förhållande till nu gällande motsvarande stadganden, ej någon annan nyhet, än att förbud givits mot förslande å järnväg av i paragrafen avsett ostämplat virke jämväl till Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker. Det har nämligen visat sig, att den frihet, som härvidlag nu är rådande, i åtskilliga fall, om än hittills ej i mera avsevärd omfattning, medfört fara för skogsskövling.

Då export utom länen av ved, härstammande från undermåliga ostämplade barrträd, synnerligast från södra delen av Västerbottens läns kustland ägt rum, så att på enstaka ställen större kalhyggen uppkommit, har kommittén haft under omprövning, huruvida ej för export av barrved borde gälla samma regler som i fråga om export av barrträd i form av runt, bilat eller sågat virke; men har kommittén funnit en sådan utsträckning av paragrafen mindre lämplig, emedan det i praktiken skulle visa sig synnerligen svårt och ofta nog hart när omöjligt att avgöra, huruvida ett vedparti härstammade från undermåliga ostämplade träd eller icke, vid vilket förhållande lagbudet skulle visa sig ineffektivt mot lagbrytare, samtidigt som det skulle kunna föranleda trakasserier och obehag för den laglydige medborgaren. Kommittén har, såsom av lagförslagets 7 § framgår, sökt korrektiv mot skogsskövling genom vedavverkning på annat sätt, nämligen genom förbud i analogi med bestämmelserna i nu gällande lag om enskildas skogar.»

I fråga om 3 §:

»Jämte det kommittén i paragrafens förra del utbytt orden 'till oundgängligt husbehov' mot 'för användning inom orten till eget eller annans oundgängliga husbehov eller till allmänt ändamål', med vilken ändring kommittén avsett att för framtiden hindra de olika tolkningar av stadgandet ifråga, som med nuvarande lydelsen onekligen kunna förekomma, samtidigt som kommittén velat uppräknat de fall, under vilka sådan fri försäkring å husbehovssåg skäligen må äga rum, har kommittén, som funnit en lagändring i det huvudsakliga syfte, framställningen i 1906 års riksdagsskrivelse avsett att framkalla, väl motiverad, fördenskill i paragrafens senare del infört bestämmelser, ägnade att möjliggöra försäkring för husbehovsändamål av undermåligt ostämplat

virke jämväl å exportsåg. Då det emellertid ej kan förnekas, att en sådan anordning kommer att medföra ej oväsentliga olägenheter i kontrollavseende, har kommittén föranletts att söka inom vissa av kommittén såsom rimliga ansedda gränser hålla den sålunda utsträckta rätten. Kommittén har nämligen ansett, att rätten att för husbehovsändamål å exportsåg försåga ostämplat undermåligt virke borde förefinnas allenast beträffande virke, avsett att användas till fastighetens eget eller med densamma i sambruk varande fastighets husbehov — vilket villkor ingalunda synes stå i motsättning till riksdagens åberopade uttalande — och vidare endast där husbehovssåg ej finnes å fastigheten eller i dess närhet. Sist omförmälda villkor bör enligt kommitténs mening i regel föranleda därtill, att försågning av husbehovsvirke å exportsåg skall äga rum endast där exportsågen är för fastigheten i fråga tillgängligare än närmaste husbehovssåg. — Att, såsom riksdagen ifrågasatt, såsom ytterligare villkor uppställa den fordran, att för husbehovets tillgodoseende främst skulle anlitas den virkestillgång, som genom redan tillåten avverkning stode fastighetsägaren till buds, så att endast för det, som därutöver erfordrades, finge anlitas denna utvidgade rätt till försågning, synes kommittén icke tillrädligt. Ett sådant villkor skulle säkerligen visa sig i praktiken synnerligen svårt att genomföra och skulle dessutom i många, kanske de flesta, fall alldeles eller till avsevärd grad neutralisera nyttan av en lagändring sådan som den föreslagna, med vars grundprincip det ej heller synes stå i samklang.»

Kommittéledamoten *Welanders* är beträffande lagförslaget huvudprincip av skiljaktig mening samt föreslår i avgiven reservation följande stadgande:

»Lagen skall till sitt huvudinnehåll avse effektivt skydd mot överdriven avverkning av ungskog för avsalu.

Avverkning för avsalu bör endast få ske efter föregående utsyning eller i vissa fall anvisning enligt skogsvårdens fordringar av vederbörande skogstjänsteman. Hemmansägaren äger rätt att på begäran få all fullmålig skog utsynad endast med den begränsning, som är nödig för tryggande av skogens återväxt och en rätt beståndsvård, varjämte även för fastigheten nödigt virke för eget husbehov av undermålig eller fullmålig skog skall sparas. — För utsyning och stämpling av undermålig skog erlägges av skogsägaren viss avgift per kubikmeter enligt härför bestämda grunder. För utsyning av fullmåliga träd erlägges ingen avgift.

Eget husbehovsvirke äger hemmansägaren fritt avverka och använda.»

Till utveckling härav anför Welander:

»Den grundläggande princip, varpå nuvarande dimensionslag vilar, är, att skogsägaren får fritt tillgodogöra sig träden, i den mån de utväxa till den i 2 § angivna grovleken. Lagen gör således en bestämd åtskillnad på träden i bestånden efter deras stamgrovlek och blir härigenom en utpräglad dimensionslag. Att lagen från början erhöll denna form var mindre underligt, då dimensionsprincipen den tiden gjorde sig starkt gällande till och med å statens skogar i Norrland. Den oriktiga åskådningen, att skogshushållning kan grundas på trädens grovlek, en uppfattning, som icke gjort sig gällande i något annat land, torde dock numera vara allmänt övergiven även hos oss, och nu gällande lag för Norr- och Västerbottens läns kustland är den enda återstående kvarleva, som vittnar om den låga ståndpunkt, som den norrländska skogshushållningen en gång intagit.

Kommittén har ock i sitt betänkande på flera ställen uttryckligt framhållit, att en avverkning efter dimension är oförenlig med en ordnad skogsskötsel.

Kommittén har det oaktat som grundprincip i sitt lagförslag bibehållit de ursprungligen 1874 fastställda oförändrade dimensionsbestämmelserna. Som skäl härför anföres bland annat, att lagen har hittills visat sig vara ett kraftigt skydd mot uppenbar misshushållning med eller skövling av ungskog och att det förty synes kommittén erfordras synnerligen starka skäl för att upphäva nuvarande lag och ersätta den med den för övriga delen av landet gällande skogslagen.

Den uppgift, som föreligger kommittén i detta fall, torde dock icke böra fattas så, att det gäller ett val mellan nuvarande dimensionslag och den för övriga landet gällande återväxtlagen, utan i stället bör den vara att omarbeta förstnämnda lag så, att den bättre tillgodoser skogsvårdens krav samtidigt som den fortfarande lämnar tillräckligt skydd åt ungskogen. Kommitténs förslag till smärre ändringar i en del punkter går ock i denna riktning, men i fråga om lagens grundprincip, där en ändring varit mest behövlig, har kommittén icke föreslagit någon modifiering.

Jag kan så mycket mindre biträda detta kommitténs förslag att bibehålla lagen som ren dimensionslag, som jag till fullo delar kommitténs uttalade mening, att en dimensionsavverkning står i strid med de första förutsättningarna för en ordnad beståndsbehandling; och kan då

givetvis icke anses lämpligt att lägga en sådan avverkningsform som grundval till en lag angående vård av enskildas skogar.

Kommittén anför vidare som motiv till sitt förslag, att lagen visserligen är bristfällig däri, att den saknar bestämmelser rörande beståndsvård, men att den å andra sidan dock icke i och för sig lägger hinder i vägen för en rationell skogsvård, då rätt är given till utsyning av undermåliga träd enligt skogsvårdens krav. Detta låter ju på visst sätt säga sig, men lagen är dock så avfattad, att en avverkning kan ske fullt lojalt i överensstämmelse med lagens grundprincip och dock få till följd vanvård av skogen. En av huvudpunkterna i lagen är nämligen, att skogsägaren får fritt avverka träd, som uppnått visst minimimått. Men då varje grupp och bestånd består av stammar av olika grovlek, blandade om varandra, behöver man icke vara fackman för att förstå, att en sådan avverkning får i de flesta fall till följd en fördärlig, oregelbunden utglesning av bestånden med en mängd improduktiva luckor, som varken blir gallring eller föryngringshuggning. Och då lagen lika litet som kommitténs förslag innehåller något åläggande för skogsägaren att låta utsyna fullmålig och undermålig skog samtidigt utan vill lämna skogsägaren full frihet i fråga om de fullmåliga träden, är det tydligen en av förutsättningarna för förslaget, att skogsägarna även skola begagna sig av denna frihet och att avverkningarna skola i regel tillgå just på ovan beskrivna, irrationella sätt.

Men det är ej nog härmed. En skogsägare, som ej har intresse av skogens rätta vård, kan icke blott på detta sätt tillfoga skogen svårbotliga skador och kanske ramponera hela bestånd i trots av lagen eller rättare som en följd av att han följer lagens grundtanke, utan han kan efter en dylik genomhuggning efter dimension även tilltvinga sig utsyning av en stor del av återstående undermåliga träd, ty just genom en föregående från skogsvårdssynpunkt beståndsvidrig dimensionsavverkning blir det ofta en bjudande nödvändighet att även avverka större eller mindre del av de kvarvarande träden.

För den, som har intresse för sin skogs ordentliga skötsel och även har härtill erforderliga insikter, kommer lagen att medföra onödiga kostnader. Ty denne torde finna, att vid de flesta avverkningar fordras uttagande av såväl fullmåliga som undermåliga träd och att dessa böra utmärkas samtidigt och efter enhetliga grunder, varför han i regel måste anlita skogstjänsteman och således blir nödgad att erlægga utsyningsavgift även för den fullmåliga skogen.

Trots det stora tvång, som den föreslagna lagen kommer att pålägga den enskilde, kan den ändock icke hindra, att den för skogens

rätta vård likgiltige, för vilken lagen i främsta rummet är behöflig, bedriver sina avverkningar utan hänsyn vare sig till fordringarna på återväxt eller en rätt beståndsbehandling.

Genom den rätt till utsyning av undermålig skog, som i förslaget tillförsäkras skogsägaren, kunna slutligen vederbörande skogstjänstemän komma att ställas inför uppgifter, som i praktiken bliva omöjliga att lösa. Enligt 5 § åligger det skogsingenjör att verkställa utsyning av undermålig skog enligt skogsvårdens fordringar. Han äger visserligen befogenhet att utmärka fröträäd, därest sådana finnas, men han har icke i sin hand att reglera beståndsvården i det fall, att både fullmåliga och undermåliga träd finnas i bestånden, ty förrättningsmannen kan icke skaffa sig visshet, huruvida de förstnämnda komma att av skogsägaren överhållas eller icke, och ännu mindre vet han, huru en ny ägare kommer att förfara härutinnan. Men ifall den uppfattningen, som även kommittén förfäktat, är riktig, att de olika trädgrupperna och bestånden måste behandlas i viss mån som ett organiskt helt och icke efter stammarnas grovlek, så är det även en orimlig fordran, att förrättningsmannen skall utföra en utsyning av undermåliga träd enligt beståndsvårdens krav med bibehållen rätt för skogsägaren att förfara som han finner för gott med de fullmåliga stammarna.

Att dimensionslagen och dess tillämpning icke blivit mera allmänt föremål för anmärkningar från skogstjänstemännens sida, torde till stor del hava sin förklaring däraf, att utsyningarna av undermålig skog hittills huvudsakligen omfattat mer eller mindre skadade träd, överståndare i ungskog, träd, som saknat förmåga att utväxa till fullmåliga stammar, och så vidare. Dessa rensningshuggningar av sämre skog hava dock numera till större delen övergått skogarna och turen kommer nu till sådana medelålders och äldre bestånd, där stammarna börja nå den i lagen bestämda dimensionen, och då komma ovan framhållna svårigheter att förena beståndsvård och lagens dimensionsbestämmelser att allt skarpare framträda.

För att bereda skogsägaren möjlighet att få utsyning verkställd på sin skog på ett sätt, som mera överensstämmer med kraven på ordnad skogshushållning än de grunder, varpå den föreslagna lagen vilar, innehåller förslaget även stadgande om rätt för en skogsägare att få även fullmåliga träd utsynade enligt skogsvårdens fordringar samtidigt med den undermåliga skogen. Denna viktiga förändring av nu gällande lag har dock av någon anledning icke inrymts i majoritetens förslag till lag utan i stället endast intagits i form av ett åliggande för skogsingenjörerna enligt för dessa föreslagen instruktion.

Från det allmännas och skogsvårdens synpunkt kan dock anmärkas, att även om skogsingenjören på begäran verkställer en efter skogsvårdens krav utförd utstämpling av såväl fullmåliga som undermåliga träd, så är dock skogsägaren oförhindrad att, med undantag för utmärkta fröträd, när som helst avverka alla fullmåliga träd och sålunda till stor del omintetgöra det av skogsingenjören utförda arbetet. Staten skall således enligt majoritetens förslag nödgas avlöna och tillhanda-hålla erforderligt antal tjänstemän för utförande av utsyningar av även fullmåliga träd till alla, som härom framställa begäran, men utan någon som helst säkerhet för att dessa förrättningar även av skogsägaren respekteras och bliva till framtida nytta för skogsvården.

De kostnader, som staten ikläder sig genom anställande av särskild sakkunnig tjänstemannakår för utförande av dessa utsyningar, äro dock så stora, att det från det allmännas sida bör anses som en rättmätig fordran, att av dessa tjänstemän utfört arbete även bör få ett varaktigt värde.

Om det sålunda torde få anses uppenbart, att nuvarande lag kräver en mer djupgående förändring i fråga om dimensionsbestämmelserna, måste man utgå ifrån, att befolkningen i denna del av landet själv begärt nuvarande skydd för den yngre skogen och att någon allmänne önskan icke gjort sig gällande för upphävande av detta skydd, liksom å andra sidan befolkningen måste fortfarande i möjligaste mån bibehållas vid sin rätt att fritt föfoga över den äldre skogen.

Spörsmålet är således, att med bibehållande av dessa huvudsynpunkter giva lagen en form, som står i bättre överensstämmelse med skogsvårdens krav än majoritetens förslag.

Två vägar stå därvid öppna. Den ena är att övergå till en ren ungskogslag med viss ålder å träden som gräns. För tallen torde det vara ganska lätt att utföra utsyningar och bedriva avverkningar efter trädens ålder, enär detta trädslag mest förekommer i rena, jämnåldriga bestånd på gamla brandfält med eller utan kvarstående överståndare. För granen torde det icke heller möta oöverbanneliga hinder, dock bleve svårigheterna för detta trädslag större, varjämte det icke bleve så lätt att anordna lämplig kontroll.

Den andra utvägen, som torde medföra flera fördelar, är att låta viss dimension å träden fortfarande beteckna gränsen mellan yngre och äldre skog, men att traddimensionen dock icke får under alla förhållanden göra sig ovillkorligt gällande utan att utsyningarna anordnas så, att fordringarna på föryngring och beståndsvård i främsta rummet skola tillgodoses.

Detta är möjligt endast under den förutsättningen, att utsyning av såväl undermåliga och fullmåliga träd sker samtidigt och av sakkunnig person efter skogsvårdens fordringar, d. v. s. den rätt för en var till biträde av skogsingenjör för utsyning av även fullmålig skog, som kommitténs majoritet föreslår, bör i stället bliva en *skyldighet* för varje skogsägare i fråga om andra avverkningar än för husbehov.

Skogsägaren bör således fortfarande äga rätt att förfoga över den fullmåliga skogen även för avsalu, men efter föregående utsyning av skogsingenjör, vilken äger befogenhet att spara sådana fullmåliga träd, som måste tillsvidare kvarstå för tryggande av återväxten eller för att tillgodose beståndsvårdens krav.

Häri genom får lagen visserligen icke längre karaktär av utpräglad dimensionslag och blir mera en skogsvårdslag, men torde en dylik omläggning vara oundgänglig. På grund av den ytterligare inskränkning, som detta i viss mån innebär för skogsägaren i det allmännas intresse, och med hänsyn därtill, att lagen redan förut ålägger skogsägarna avsevärt större tvång än i övriga delar av landet, bör någon utsyningsavgift icke erläggas för utsyning av fullmålig skog.

Det är icke sannolikt, att någon större ökning av tjänstemannapersonalen skall härigenom bliva erforderlig, ty det är att märka, att staten även efter majoritetens förslag måste låta anställa tillräcklig personal för att utföra utsyning av även fullmålig skog till alla, som härom göra framställning. Den stora skillnaden råder dock i fråga om dessa slag av utsyningar, att statens kostnader för senare slaget av utsyningar icke trygga någon bestående nytta för det allmänna. Detta är däremot fallet, om utsyning av även den äldre skogen blir ovillkorlig, varför även härför ökade kostnader äro väl motiverade.»

Till ytterligare motivering av sitt förslag framhåller Welander i reservationen, att lagförslagets bestämmelser i 5 och 7 §§ till tryggande av skogens återväxt enligt hans mening lätt kunde kringgås på grund av den åtskillnad, som i förslaget gjordes mellan fullmåliga och undermåliga träd¹⁾, samt anför vidare följande:

»Innehållet i 1 § av nu gällande dimensionslag är fullt förklarligt med hänsyn till de förhållanden, som rådde vid den tid, då lagen tillkom. Lagen var nämligen riktad mot då pågående skogsförödande sparreexport, varför även dimensionsgränsen sattes så hög, att lagen gav skydd åt skogen, tills den var utväxt från sparrdimension till mindre sågtimmer.

¹⁾ Se härom under 5 och 7 §§.

Försäljningen av undermålig skog i osågad form inom orten var däremot fri, liksom även hemmansägare (och åbo) var och fortfarande är berättigad att till oundgängligt husbehov försåga undermåligt virke å husbehovssågar. Sådan frihet kunde ock tidigare medgivas utan fara för att någon överdriven avverkning av ungskog härigenom uppstode.

Vid tiden för lagens tillkomst bestod nämligen befolkningen så gott som uteslutande av bofasta jordbrukare och järnvägar saknades helt och hållet, varför förbrukningen och avyttring av skog till husbehov var inskränkt till närmaste bygd.

Sedan dess hava förhållandena undergått stora förändringar i flera avseenden.

Norra stambanan med bibanor har utsträckts hit upp och nya järnvägslinjer äro under anläggning, vilket underlättar virkestransporten till olika delar av länen. Stations- och industrisamhällen hava växt upp och medfört en stark ökning av den icke-skogsägande befolkningen, samtidigt som även hemmanen alltmera uppdelas och bebyggas, vilket allt fått till följd en hastig stegring av virkesförbrukningen inom länen.

Skogsavverkning från hemmanen till användning inom orten, som förr icke var av någon betydelse, börjar ock numera taga sådan omfattning, att allvarsamma farhågor uppstått för skogarnas framtida bestånd. Kommittén har ock genom sina frågeformulär sökt inhämta upplysningar i detta avseende. Av de svar, som inkommit från kommuner och hushållningssällskap med filialer, tillsammans 43 stycken, giva icke mindre än hälften mer eller mindre bestämt uttryck för den åsikten, att nu gällande export- och dimensionslag ej längre lämna tillräckligt skydd för skogen, särskilt invid kommunikationsleder och större platser. Även av svaren från skogsstatstjänstemännen framgår, att avverkningarna av undermålig ostämplad skog redan tagit en oroväckande omfattning på skogar, som äro välbelägna för avsättning inom orterna, och att en inskränkning är av behovet påkallad.

Redan år 1903, då nuvarande formulering av 1 § bestämdes, uttalade sig ju riksdagen i sin ovan omförmälda skrivelse den 22 maj 1903 mot en ifrågasatt utsträckt rättighet till försågning för ortens och det allmännas behov. Riksdagen med sin kändedom om förhållandena delade icke den uppfattning, som dåvarande departementschefen uttryckte i sitt ovan citerade anförande till statsrådsprotokollet, och bör med riksdagens motivering i skrivelsen anses vara otvetydigt, att orden 'till oundgängligt husbehov' blott betyda hemmansägarens eget husbehov.

Kommittén har nu först och främst föreslagit den ändringen, att ostämplat undermåligt virke ej får å järnväg forslas utom de delar av Norr- och Västerbottens län, som ej tillhöra lappmarken, varom anföres följande motiv: 'Det har nämligen visat sig, att den frihet, som härvidlag nu är rådande, i åtskilliga fall, om än hittills ej i mera avsevärd omfattning, medfört fara för skogsskövling.'

Däremot har kommittén icke föreslagit någon inskränkning av rätten till avyttring inom övriga delar av länen eller till försågning av undermåligt ostämplat virke, ehuru det av svaren från kommuner m. fl. framgår, att sådan rätt i många fall och till avsevärd omfattning medfört fara för överdriven avverkning, varför minst lika stort skäl bort förefinnas till inskränkning i fråga om de delar av länen, som icke ligga inom lappmarken.

Kommittén har tvärtom, i avsikt 'att för framtiden hindra de olika tolkningar av stadgandet i fråga, som med nuvarande lydelsen onekligen kunna förekomma', utbytt orden 'till oundgängligt husbehov' mot 'för användning inom orten till eget eller annans oundgängliga husbehov eller till allmänt ändamål', och har alltså föreslagit den förändring, som riksdagen bestämt uttalade sig emot år 1903. Att riksdagens då gjorda uttalande, att lagens effektivitet kunde äventyras genom utsträckt rätt till försäljning av ostämplat undermåligt virke inom länen, fortfarande äger full giltighet, framgår tydligt av omnämnda svar till kommittén från orterna.

Att även kommittén ansett, att sådan frihet att avyttra och försåga undermåligt virke till annans husbehov och allmänt ändamål, kan få till följd överdriven avverkning och detta till och med till sådan omfattning, att brist på husbehovsvirke kan komma att uppstå för hemmansägaren, är tydligt därav, att den gjorda förändringen ansetts 'böra förbindas med ett stadgande i 7 §, att avverkning av ostämplade undermåliga träd ej må så bedrivas, att fastigheten kommer att sakna nödigt virke för eget husbehov.

På grund av de förändrade förhållanden, som under senare tid inträtt i fråga om användning av virke till ortsbehovet, varigenom nuvarande exportlags effektivitet alltmer minskas, bör lagen utvecklas till att omfatta förbud mot överdriven avverkning av ungskog för avsalu, oavsett om virket försäljes inom eller utom länen.»

I utlåtanden över förslaget yttra:

Konungens befallningshavande i Norrbottens län Kommittén hade endast gjort till sin uppgift att med bibehållande av den nu gällande
Bihang till riksdagens protokoll 1915. 1 saml. 61 häft. (Nr 70.) 6

lagens grundprincip — lagbestämt skydd för skog, som ännu ej uppnått viss dimension — få till stånd ett förslag till sådana ändringar i och tillägg till nu gällande bestämmelser, vilka kunde vara ägnade att bereda ett mera effektivt skydd för ungsbogen och på samma gång i möjligaste mån främja en rationell skogsskötsel. Att på denna väg få fram ett lagförslag, som kunde tillfredsställa skäliga anspråk på en skogslagstiftning, torde emellertid knappast låta sig göra; man kunde visserligen härigenom i viss mån förebygga direkt skövling av skogen, men det allmännas intresse att nå fram till en god skogsvård torde icke med det av kommittén framlagda lagförslaget bliva nöjaktigt tillgodosett. Med hänsyn till såväl det av 1896 års skogskommitté fällda omdöme om dimensionsprincipen såsom grundval för skogslagstiftning som ock Norrländska skogsvårdskommitténs egen uttalade åsikt, att en på nämnda princip byggd lagstiftning »obestridligt lämnade mycket övrigt att önska», hade det varit önskligt, att kommittén verkställt en närmare undersökning, om ej en ny lagstiftning i ämnet lämpligen kunde grundas på en mera rationell princip. För egen del vore Konungens befallningshavande visserligen ense med kommittén därutinnan, att de hittills gällande bestämmelserna varit till gagn så till vida, att de i avsevärd omfattning förhindrat förödelse av den unga skogen. Men å andra sidan torde erfarenheten givit vid handen, att nu gällande dimensionslag ingalunda kunnat helt förebygga missvård av skogen. Därigenom, att dimensionslagen lämnat rätten till avverkning för förbrukning inom orten väsentligen fri, hade det varit möjligt för den enskilde att, utan att träda lagens bestämmelser för nära, utöva verklig skogsskövling. Under de närmaste åren efter dimensionslagens tillkomst torde större anledningar till anmärkning i förevarande avseende icke i mera avsevärd utsträckning hava förekommit, men i den mån kommunikationerna förbättrats, järnvägsanläggningar kommit till stånd och befolkningen inom städer, municipal- och stationssamhällen tillvuxit, hade givetvis skogsförbrukningen ökats och därmed möjligheterna för lönande avsättning jämväl av smärre skog för en mångfald olikartade ändamål såsom till slipers, stängselplanor, hustimmer, kol, ved o. d. Därmed hade också följt, att till sådana ändamål nu kalhögges vidsträckta områden, särskilt omkring städerna och utefter kommunikationslederna, på det mest hänsynslösa sätt och utan ringaste tanke på skogens bestånd eller på åtgärder för återväxt. Här föreläge sålunda en verklig fara för en ödesdiger skogsskövling, i avseende å vilken lagstiftningen måste verksamt ingripa.

Något effektivt skydd i sådant avseende erbjöde emellertid icke

kommitténs föreliggande lagförslag. Tvärtom hade kommittén genom uttrycklig bestämmelse i 3 § fastslagit, att undermåligt träd finge, utan att tillstånd erhållits till trädets avverkning till fritt förfogande, av en fastighetsägare försäljas och försågas å husbehovssåg icke allenast för fastighetsägarens eget, utan även för annans oundgängliga husbehov och till »allmänt ändamål». Med en liberal tolkning av vad som härutinnan stadgas i 1903 års förordning i ämnet ansåge man sig visserligen redan nu berättigad till en sådan obegränsad användning inom orten av ostämplat undermåligt virke, oaktat förordningen i detta sammanhang talade allenast om »oundgängligt husbehov». Praxis i detta avseende skulle emellertid enligt kommitténs förslag legaliseras och varje anledning till en snävare tolkning av lagens mening sålunda undanröjas. Lagstiftaren torde dock med nu gällande bestämmelser icke hava avsett att tillerkänna skogsägaren rätt till så fri disposition över skogen, som kommittén nu ifrågasatt. Detta framginge såsom Welander anmärkt av 1903 års riksdagsskrivelse, däri riksdagen på anförda skäl uttalat sig mot en sådan avfattning av ifrågavarande stadgande, som kommittén nu förordat. Kommittén hade visserligen icke förbisett, vilka ödesdiga följder en så vidsträckt rätt, som kommittén föreslagit, utan korrektiv skulle få, och hade därför velat förebbygga dessa medelst bestämmelsen i 7 §. Huru otillfredsställande förslaget i denna del ur flera synpunkter vore, hade emellertid Welander påvisat. I övrigt torde kunna dragas i tvivelsmål, huruvida pålitliga och effektiva åtgärder för betryggande av återväxten på ett kalhugget område, där fröträd ej lämnats, alltid stode till buds, då, enligt vad Konungens befallningshavande inhämtat, försök med sådd och plantering för sådant ändamål på många håll även inom kustlandet utfallit särdeles ogynnsamt.

Härjämte ville Konungens befallningshavande erinra, att lagförslaget icke lade hinder i vägen för export av ved och kol av undermåliga ostämplade träd, oaktat kommittén själv anmärkt, att vedexport, synnerligast från södra delen av Västerbottens läns kustland, ägt rum i sådan utsträckning, att på vissa ställen större kalhyggen uppkommit. Export av kol till förbrukningsorter utom de två nordligaste länen påstodes också hava förekommit och torde i allt vidsträcktare omfattning vara att förvänta. För övrigt ansåge sig Konungens befallningshavande kunna såsom ett allmänt omdöme uttala, att nu gällande dimensionslag, sådan den tillämpats, icke i önskvärd mån befordrat och understundom varit till direkt hinder för en rationell skogsvård. Orsaken härtill vore utan tvivel att söka just i de

brister i själva systemet, som kommittén påvisat och vilka Welander än ytterligare belyst. Dessa brister syntes ej heller bliva undanröjda genom de jämkningar i dimensionslagen, vilka kommittén föreslagit.

På dessa grunder ansåge sig Konungens befallningshavande icke kunna förorda, att ifrågavarande förslag lades till grund för en ny lagstiftning rörande skogarna inom Västerbottens och Norrbottens läns kustland, utan funne för sin del av förhållandena ovillkorligen påkallat, att en undersökning verkställdes, huruvida icke en efter helt omlagda principer byggd lag kunde komma till stånd. Konungens befallningshavande ägde givetvis icke förutsättningar att framlägga något förslag till grunder, efter vilka en dylik ny lagstiftning borde anordnas, men vore å andra sidan icke övertygad, att oöverstigliga hinder skulle möta för sakkunniga vid ett försök att åstadkomma på mera rationell grund stödda och mera tillfredsställande — efter de norrländska förhållandena avpassade — bestämmelser än de av kommittén föreslagna. — Angående Welanders förslag, att avverkning för avsalu skulle få ske endast efter föregående utsyning, så framginge ej med tydlighet anledningen till att Welander, trots det av honom ifrågasatta utsyningstvånget, ansett sig böra föreslå en dimensionsgräns för betecknande av skillnaden mellan yngre och äldre skog, då i allt fall, enligt vad Welander jämväl föreslagit, skogsägare skulle vara underkastad den inskränkning i avseende å rätt att förfoga även över den fullmåligen skogen, som vore betingad av nödig hänsyn till omtanke om skogens återväxt och en rätt beståndsvård. Visserligen hade Welander föreslagit, att skogsägarna skulle erlägga viss avgift för utsyning och utstämpling av undermålig skog, medan avgift icke skulle utgå för utsyning av fullmåligen träd, men att fastslå en mer eller mindre godtycklig dimensionsgräns allenast för att få fram en grund för debitering av utsyningsavgift syntes knappast vara lämpligt. Följde man Welanders väg men lämnade tanken på en dimensionsgräns, skulle i fråga om dispositionsrätten till skogen kustlandet bliva likställt med lappmarken. Det kunde ju ej förnekas, att en lag, grundad på utsyningstvång, vore synnerligen ägnad att medföra skydd mot skogsförödelse på samma gång kravet på en rationell skogsvård vid dess tillämpning kunde tillgodoses. Men då införandet av utsyningstvång för varje fall, då avverkning av skog till avsalu vore i fråga, skulle medföra ett mycket allvarligt ingrepp i den enskildes rätt att förfoga över sina skogstillgångar och ett lagförslag i den riktningen, även med bestämmelse att utsyningen icke skulle för skogsägaren föranleda några kostnader i form av utsyningsavgifter och med garantier för

att utsyningsförrättningarna komme att utföras med erforderlig insikt och omsorg, icke torde undgå ett mera allmänt motstånd från befolkningens sida, syntes en sådan åtgärd böra tillgripas allenast såsom en nödfallsutväg och först sedan en omsorgsfull utredning givit vid handen, att en tillfredsställande lösning av skogsvårdsfrågan icke stode att vinna på annan väg. I allt fall borde naturligen ett steg i den angivna riktningen icke tagas utan att befolkningen å varje ort, som av saken berördes, lämnats tillfälle att i frågan uttala sin mening. Ifrågasattas kunde ju också, huruvida icke riktlinjer för en skogslagstiftning för de nordligaste länen skulle kunna hämtas ur nu gällande, men under revision varande lag angående vård av enskildas skogar. En lag, grundad på rena skogsvårdsprinciper, komme givetvis att undanröja en mängd olägenheter, som alltid måste åtfölja en dimensionslag, och skulle måhända med bestämmelser, lämpade efter ortsförhållandena, även här kunna trygga mot skogsmissbruk. Till förekommande av dylikt missbruk torde dock krävas mera mera effektiva åtgärder än de, berörda lag erbjöde, och framför allt syntes böra tillses, att myndigheterna bereddes möjlighet att i förekommande fall av vanvård av skog på ett tillräckligt tidigt stadium kunna ingripa hindrande eller hämmande. Särskilt ville Konungens befallningshavande påpeka, att lagens verkningar skulle, vad ifrågasvarande landsändar vidkomme, i avsevärd mån försvagas, om skogsägaren skulle kunna freda sig från ett avverkningförbud genom att ställa pant eller borgen för fullgörande av de åtgärder, som för skogsmarkens återställande i skogbärande skick funnes erforderliga. Detta med hänsyn till svårigheten att, åtminstone i åtskilliga delar av kustlandet, verkställa åtgärder, som i detta hänseende bleve fullt verk samma. I sakens outredda skick ville Konungens befallningshavande emellertid icke nu uttala sig för en lagstiftning på nyss angivna grundval, men ansåge å andra sidan tanken på frågans lösning efter denna linje icke böra utan en ingående undersökning övergivas.

Hushållningssällskapet i Västerbottens län: Sällskapet hade fäst sig vid de stora brister, som ur skogsvårdssynpunkt alltid måste vidlåda en dimensionslag, och behjärtat vad Welander i sin reservation härom anfört. Såväl lappmarkernas utsyningstvång som för det övriga Sverige gällande föreskrifter, avseende förbud mot avverkning, varigenom återväxt uppenbarligen äventyrades, syntes lyckligare än de nu för Västerbottens och Norrbottens läns kustland föreslagna, och någon av däri ömförmälda principer borde måhända hava kunnat med lämpliga modifieringar vinna tillämpning för kustlandet.

Landstinget och Konungens befallningshavande i Västerbottens län: Ehuru en skogslagstiftning, byggd på dimensionsprincipen, icke kunde sägas vara ägnad att till fullo befordra en rationell skogsvård, så måste likväl erkännas, att kommittén i sitt förslag sökt att så vitt möjligt komplettera lagen med bestämmelser, som även avsåge skogens vård och förnygring. De brister i förevarande avseende, som i många fall förefunnits i hittills gällande skogslagstiftning för kustlandet, skulle säkerligen dels komma att i vissa fall undanröjas och dels visa sig mindre kännbara; och framför allt vore det att förvänta, att genom de förbättringar, som i vissa avseenden vidtagits, ett stegrad intresse för och en ökad insikt om betydelsen av en rationell skogsvård skulle göra sig gällande. Till följd av svårigheterna i bevisningshänseende hade bestämmelserna i nu gällande skogslagstiftning för kustlandet i fråga om lagens handhavande särskilt beträffande kontrollen å sågade sparrar ofta visat sig otillräckliga, men med de förändringar, som kommittén på detta område vidtagit, syntes bestämmelserna bliva så vitt möjligt effektiva och betryggande. — I enlighet med inom länet vid upprepade tillfällen gjorda uttalanden samt 1906 års riksdagsskrivelse hade kommittén föreslagit, att försågning av undermåligt virke för husbehov finge utan föregående utsyning under vissa villkor ske jämväl å exportsåg. Ehuru väl en dylik rätt torde medföra vissa svårigheter och olägenheter i kontrollavseende, tillstyrktes dock — med hänsyn till den lättnad och de fördelar, som för ortsbefolkningen i flera avseenden därmed vunnes — kommitténs förslag även i denna del.

Överjägmästaren i Umeå distrikt: Ehuru visserligen några förändringar till det bättre i avseende på dimensionslagen framkommit i kommitténs förslag, uppvägte de dock ej alla de olägenheter, som åtföljt denna parodi på skogslag, alltsedan den började tillämpas. Den gåve sig ut för att skydda ungskogen, men mot skogsskövlare hade den visat sig fullt vanmäktig. Såsom exempel därpå bland många kunde anföras, att vederbörande skogstjänsteman hade på ett av tullkammaren i Umeå såsom lastageplats ansett område tagit i beslag ved, upphuggen av bland annat växtligaste ungskog, och beslaget hade i högsta instans upphävts. Vad som icke vid avverkningen dugde till ved, kolades upp inom skogsskiftet, som nu uppgåves vara fullständig kalmark. Lagen förhindrade sålunda icke, att en hänsynslös skogsskövlare kunde hugga ned hela sin ungskog, om den kolades eller upphöggs till ved, även för export. Att för övrigt genom en dimensionslag få en effektiv och kontrollerbar skogsvårdslag, torde väl knappast vara möjligt. Detta hade ock tydligen framgått under den tid nu gällande

dimensionslag haft sin tillämpning, när alla, som sökt utöva kontroll och tillsyn över densamma, ofta stått maktlösa inför den skövling, som lagen till trots bevisligen förekommit. På grund härav ansåge sig överjägmästaren för sin del böra förorda, att lagen om skyddsskogar den 24 juli 1903 bleve tillämpad å de trakter, där dimensionslagen nu vore gällande. — Skulle emellertid lagen bibehållas så som den föreslagits, borde i fråga om 1 § den ändring vidtagas, att undermåligt virke, som nedförts till vattendrag, jämväl där vore underkastat beslag. Här emot komme att invändas, att husbehovsvirke skulle kunna bli utsatt för beslagsåtgärd; men i verkligheten betydde denna invändning ingenting, ty det vore i ytterst få fall, som husbehovsvirke flottades. I så fall kunde det dessförinnan stämplas. — I fråga om 3 § hade avsevärd försämring åstadkommits genom bestämmelsen i denna paragrafs 2 mom. om rätten till försågning av husbehovsvirke även å exportsåg. En dylik rätt komme att mycket försvåra och fördyra kontrollen vid sågarna; momentet ävensom 4 § borde därför utgå ur förslaget.

Överjägmästaren i Skellefteå distrikt: Hela lagförslaget hade blivit ett sannskyldigt lappverk. Redan den nu gällande dimensionslagen innehölle en hel del undantag och detaljbestämmelser, vilket ofta nog medförde svårigheter att rätt tolka de olika bestämmelserna. Överjägmästaren vore därför böjd för att förorda en lag, som föreskreve, att allt virke för avsalu skulle utsynas, d. v. s. en lag i närmaste överensstämmelse med skyddsskogslagen, men en dylik lag torde dock hava mycket små förutsättningar att kunna genomdrivas. — Emellertid ville överjägmästaren i fråga om 3 § framhålla, att uttrycket »allmänt ändamål» vore väl tänjbart och helt visst komme att orsaka otaliga konflikter. Vore exempelvis försäljning till ett järnvägsbygge försäljning till allmänt ändamål?

Överjägmästaren i Luleå distrikt: Största felet hos den nu gällande dimensionslagen, såsom lag betraktad, torde vara, att den innehölle allt för många detaljbestämmelser och undantag, vilka omständigheter vid tillämpande av en lag alltid medförde svårigheter att rätt tolka de olika föreskrifterna och inbjöde till försök att kringgå lagbestämmelserna. Ävenledes borde framhållas, att det ej vore möjligt förutse alla tänkbara fall, vilket dock bleve nödvändigt, när man skulle i en lag intaga så specialiserade föreskrifter, som här vore fallet. Kommittén hade visserligen sökt att förutse det mesta möjliga med ledning av vad som hittills kunnat anmärkas mot nu gällande bestämmelser, men — för att taga ett exempel — redan i 3 § kunde man med fog anmärka mot det medgivande, som lämnats jordägare eller åbo att

utan föregående utsyning till allmänt ändamål låta försåga undermåligt virke. Byggandet av en statsbana måste nämligen anses såsom ett företag, avsett att gagna ett allmänt ändamål, och då till dessa arbeten krävdes stora mängder slipers, stängselplanor och stängselstolpar, kunde en ägare till ett hemman, i övrigt underkastat dimensionslagens bestämmelser, utan hinder av 7 § försåga och till statens järnvägar med god förtjänst försälja större delen av hemmanets medelåldriga och mest växtliga skogsbestånd, vilka dock med nu gällande bestämmelser vore säkerställda mot dylika förtidiga avverkningar. Den enda tänkbara möjligheten att få en lag, som vore effektiv med hänsyn till skogs-skötselns fordringar och möjlig att kontrollera, vore att endast medgiva avverkning för varje brukningsdels husbehov utan föregående utsyning, varemot all avverkning till avsalu — oavsett om fråga vore om export eller försäljning inom landet — skulle föregås av utsyning genom skogsstatstjänsteman, därvid dock skogsägaren skulle vara berättigad att på en gång erhålla utsyning i så stor utsträckning, som med skogens återväxt och framtida bestånd vore förenligt. Enär i regel den fullmåliga skogen kunde anses avverkad å ifrågavarande slag av skogar, komme en dylik lagstiftning, omsatt i praktiken, att resultera uti utsyningar i ungefär samma omfattning som nu förekomma av undermålig skog, men man sluppe allt trassel med försågning av stämplat och ostämplat virke om vartannat och en ej effektiv bevakning. En lagstiftning i ovan antydd riktning skulle helt visst ej komma att för allmänheten kännas betungande, och för de tjänstemän, som bleve satta att handhava en dylik lags efterlevnad, skulle arbetet givetvis bliva både intressant och angenämt, ty nu först gäves möjlighet att behandla skogen så, som den borde behandlas, och effektivt skydd för densamma gäves ock. Den inskränkning i den fria rätt till disposition över skogstillgången, vilken genom nu föreslagna bestämmelser skulle bliva en följd för skogsägare i Norr- och Västerbottens läns kustland, kunde emellertid helt visst benämnas skenbar, och komme givetvis dessa bestämmelser ej att av befolkningen mötas med ovilja, om, såsom överjägmästaren hade för avsikt att föreslå, utsyningarna ej bleve förenade med någon kostnad för skogsägarna.

Domänstyrelsen: Under överläggningen med överjägmästarna framhölls, att ehuru dimensionslagen hade avsevärda svagheter och brister, torde den likväl ej nu kunna ersättas med en annan och bättre lag. Det ansågs tillika, att långt gående ändringar av dimensionslagen skulle väcka ovilja inom dess tillämpningsområde och att landstingen inom länen antagligen komme att motsätta sig sådana. Lagens brister

ansågos hänföra sig framför allt till dess natur att allenast hindra avverkning av visst slag av virke för export, medan skövling utan vidare försigginge inom skogarna i närheten av större samhällen och utmed järnvägarna. Ägarna av sådana skogar intoge en fri (gynnad) ställning i förhållande till ägare av från samhällen och järnvägar avlägset belägna skogar. De förra kunde för förbrukning inom orten avyttra undermåligt virke utan utsyning och stämpling. De senare, som saknade sådan marknad, voro hänvisade till att efter utsyning sälja undermåligt virke allenast för export. Särskilt diskuterades den stora svaghet, som vidlådde det föreliggande lagförslaget i fråga om förfarandet vid försågning för husbehov av undermåligt virke. Ostämplat undermåligt virke borde icke få försågas å exportsåg. Funnes ej husbehovs-såg i fastighetens närhet och önskade fördenskull jordägaren såga undermåligt virke för husbehov å exportsåg, borde han äga skyldighet att inom viss tid det år sågningen skulle äga rum göra framställning till vederbörande om utsyning och stämpling av sådant virke. Dylik förrättning skulle i sådant fall verkställas kostnadsfritt. Detta skulle sannolikt ej medföra större kostnader än de i allt fall nästan ineffektiva kontrollåtgärder, som erfordrades vid exportsågarna, om ostämplat virke finge därstädes försågas för husbehov. Det vore ej heller i förslaget angivet, huru kontrollen skulle utföras och av vem den skulle ombesörjas.

För egen del ville domänstyrelsen framhålla följande: Kommitténs förslag utgjorde en kombination av nu gällande dimensionslag och allmänna skogsvårdslagen. Styrelsen ville först omnämna vissa av de betänkligheter, som i allmänhet kunde framställas mot dimensionsavverkning. Genom en sådan avverkning skördades de större, bättre träden, medan de mindre och svagare lämnades att fortväxa, ehuru de voro mer eller mindre skadade av ljusbrist m. m. Enär granen bättre än tallen uthärdade beskuggning, gynnade dimensionsavverkning granens utbredning på tallens bekostnad. En dylik avverkning medförde vidare, att beståndet i regel bleve glest och luckigt, varigenom marken försämrades och förvildades. Den bleve sålunda ej ägnad att tillfredsställa granens anspråk för att nå god utveckling, så framt marken ej tillförne varit mullrik och bördig, vilket i fråga om de två nordligaste länen i regel ej vore fallet. Styrelsen ville i övrigt i detta avseende hänvisa dels till vad 1896 års skogskommitté anfört i sitt betänkande och dels till vad samma kommitté anfört såsom skäl för dimensionslagens bibehållande.¹⁾

¹⁾ Se sid. 27 -30 här ovan.

Skulle lagen kunna bliva fullt effektiv, vore det emellertid enligt styrelsens mening nödigt, ej blott att dimensionen å icke undermåligt virke hölles hög, varom styrelsen komme att yttra sig under 2 §, men även att allt undermåligt virke utom det, som användes för gårdens eget eller med densamma i sambruk varande fastighets husbehov, underkastades utsyning och stämpling enligt en god skogsvårds fordringar. Lagens syfte borde nämligen vara att vid skogsavverkning för avsalu hindra skogsskövling och framkalla skogsvård. Skogsskövling borde anses vara lika förkastlig, vare sig virket avverkades för export eller för försäljning inom landet, även om det vore för ortens behov. Skulle exempelvis en skog skövlas genom avverkning av byggnadsvirke för en närbelägen stad eller annat samhälle, torde detta icke böra anses vara mera lofvärt, än om virket sålts för tillverkning av pappersmassa. Likaledes vore skövling av en skog icke mindre beklaglig, om därvid avverkat virke användes till en underbyggnad varande järnväg såsom syllar, stängselstolpar m. m., än om det förbrukades för något icke allmänt ändamål, exempelvis till sågning för export. Ändamålet med avverkningen borde alldeles icke kunna anses sätta någon bättre eller sämre prägel på skogsskövlingen. Om detta vore obestriddigt, så borde varje avverkning av undermåliga träd för annat ändamål än eget husbehov dömas lika. Härav följde, att vad som gällde för tillstånd till avverkning av undermåliga träd, avsedda till sågning för export, framställande av trämassa m. m. måste tillämpas jämväl beträffande annan avverkning av sådana träd, då de icke vore avsedda till eget husbehov. För fritt förfogande av undermåligt virke borde alltså i varje fall fordras, att tillstånd i vederbörlig ordning lämnats till dess avverkning. Därmed följde ock, att undermåligt virke, för vars avverkning vederbörligt tillstånd ej lämnats, borde vara underkastat beslag, varhelst det anträffades, och icke blott å vissa i 1 § angivna ställen, så framt det vore avsett att användas till annat ändamål än för gårdens eller i sambruk med densamma varande fastighets behov. Anträffades sådant virke nu i eller invid en flottled, vore det ej underkastat beslag. Det måste först nedflottas till och uppläggas å lastageplats, sågplats o. s. v. Om en större hop sådant undermåligt virke upplagts strax utanför en sågplats vid en exportsåg för att efter hand vid obehövade tillfällen föras in i sågen och omedelbart försågas, vore det ej beslagsmässigt, även om det konstaterades, att timmerpartiet minskades i samma mån som det mindre sågvirkets mängd vid sågen ökades. Endast undantagsvis torde kunna ledas i bevis, att sågat virke tillkommit av undermåliga träd;

framför allt gällde detta, om virket vore kantat. Fyrhugget och tvåslaget virke ävensom rundvirke av undermåliga träd finge enligt nu gällande bestämmelser och jämväl enligt det föreliggande lagförslaget avverkas i huru stor myckenhet som helst under förutsättning, att skogsägaren iakttog, att ej virket upplades vid lastageplats eller å övriga i 1 § omnämnda ställen, vartill komme, enligt det förevarande förslaget, att nödigt antal fröträd skulle kvarlämnas. Skogsskövlingen kunde sålunda äga rum i stor utsträckning å sådana fastigheter, som låge i närheten av städer eller andra större samhällen, invid järnvägar o. s. v. Ett flertal liknande oegentligheter skulle kunna anföras såsom motiv för att lagen borde hyggas på den grund, som ovan angivits, nämligen att allt undermåligt virke utom det, som användes för gårdens eget eller med densamma i sambruk varande fastighets husbehov, skulle för att få fritt disponeras vara utsynat och stämplat samt, om så ej vore fallet, underkastat beslag, varhelst det anträffades. Först på sådant sätt kunde lagen bliva fullt effektiv och för kontrollen över dess efterlevnad krävdes ej de dyrbara och likväl ej tillfyllestgörande åtgärder, som voro förenade med nu gällande bestämmelser och även skulle erfordras, därest det nu föreliggande förslaget bleve till lag antaget. Lagen bleve ock på sådant sätt mäktig att framkalla en så god vård av skogsbestånden, som med en dimensionslag vore möjligt. Dylika bestämmelser innebure visserligen ett ganska långt steg från vad som nu vore gällande och likaledes från vad de kommitterade föreslagit, men styrelsen ville särskilt betona, att lagen med tillämpning av sådana grunder skulle bliva mera effektiv och dess kontroll mera billig än jämlikt det föreliggande förslaget, enligt vilket kontrollen liksom för närvarande bleve ineffektiv, men dock förenad med stora svårigheter och kostnader.

I förslagets 3 § låge dess enligt styrelsens förmenande svagaste punkt. Denna paragraf vore av genomgripande betydelse för en blivande kontroll över bestämmelsernas efterlevnad. Styrelsen aktade fördenskull nödigt något utförligare behandla samma paragraf. I fråga om motsvarande stadgande i 1888 års dimensionslag framginge av dess lydelse, att det däri avsedda virke skulle både försågas och användas vid gården, varav följde, att med oundgängligt husbehov avsåges uteslutande fastighetens eget behov. Givetvis borde ej heller försågningen begränsats att ske vid gården, om virket skulle fått användas även för annat husbehov än gårdens. Den föreslagna ändringen i 1896 års skogskommittés förslag innebar ej i sak någon ändring i fråga om virkets användning, utan avsåg allenast, att husbehovsvirket skulle kunna för-

sågas även annorstädes än vid gården, vilket vore en påtaglig fördel, om därstädes ej finnes någon såg. Rättigheten skulle emellertid gälla allenast det virke, som hemmansägaren behövde använda för sitt eget husbehov. Efter nu gällande dimensionslags tillkomst 1903 hade erfarenheten givit vid handen, att den rätt till fri avyttring för husbehovsändamål inom länen, som ansetts förefintlig, medfört vådor för skogarnas bevarande, särskilt med hänsyn till de båda av 1903 års riksdag påpekade svårigheterna i avseende på kontroll och effektivitet — vilket även bestyrktes av ett flertal till kommittén ingångna yttranden. Domänstyrelsen ansåge fördenskull, att tiden nu borde vara inne för ett upptagande i lagstiftningen av 1896 års skogskommittés förslag till begränsning av friheten till att avse allenast det egna husbehovet. Det vore av synnerligen stor betydelse, att denna begränsning bleve gällande, bland annat av det skäl, att i fråga om undermåligt virke, sågat annorledes än till sparrar, beslagtagare — enligt 2 § — vore skyldig bevisa, att varan tillkommit av träd, som varit undermåligt och till vars avverkande till fritt förfogande ej meddelats vederbörligt tillstånd. Att anskaffa sådan bevisning mötte i regel stor svårighet, varför ock beslag sällan kunde ske å försågat undermåligt virke. Beträffande annat undermåligt virke tillkomme — enligt nyssnämnda paragraf — bevisningsskyldigheten däremot virkesägaren; det vore ock i regel lätt att konstatera, huruvida sådant virke härstammade från undermåliga träd.

På grund av vad som anförts finge domänstyrelsen — även om styrelsen till fullo insåge det önskvärda och i många fall, på sätt av riksdagen uttalats, det rättvisa uti att möjlighet bereddes den, som i sin fastighets närhet icke hade tillgång till husbehovsförsågning å husbehovssåg, att få dylik försågning under särskilda garantier verkställd å exportsåg — likväl med hänsyn till här ovan andragna omständigheter och då genom en rätt till kostnadsfri utstämpling av husbehovsvirke, avsett att sågas å exportsåg, vederbörandes berättigade intresse härvidlag syntes styrelsen behörigen tillgodosett, vadan medgivande för vissa fall till försågning av ostämplat undermåligt virke å exportsåg icke syntes böra lämnas, hemställa, att förslagets 3 § måtte avfattas på sådant sätt, att därav tydligt framginge, att ostämplat undermåligt virke finge försågas allenast vid husbehovssågar och endast för så vitt det skulle användas till fastighetens eget eller med densamma i sambruk varande fastighets husbehov. Därigenom torde det bliva möjligt att åtminstone till stor del undgå de slitningar mellan den kontrollerande myndigheten och skogsägaren, vilka i än större utsträckning

än för närvarande skulle komma att inträda, därest det nu föreliggande förslaget bleve oförändrat antaget till lag. Övervakandet av att undermåligt ostämplat virke icke intoges i de smärre exportsågarna vore förenat med synnerligen stora svårigheter. Till dylik såg hörde nämligen ofta ej visst område, som kunde betraktas såsom sågplats eller sågbacke, och om dylikt område funnes, vore det av ringa omfattning. Ostämplat undermåligt timmer kunde sålunda ligga i sågens närhet till sådan mängd, att det omöjligen kunde vara avsett för skogsägarens husbehov. Anordnades med anledning härav bevakning för att hindra virkets intagande i sågen samt försägning därstädes, kunde ägaren, om han härigenom funne sin ursprungliga avsikt sviken, försälja virket för byggnadsändamål inom lagens tillämpningsområde.

Domänstyrelsen funne sig fördenskull samt med avseende på vad som framkommit under diskussionen av ärendet med vederbörande överjägmästare skyldig hemställa, att det föreliggande förslaget så ändrades, att det byggdes på följande linjer:

»1) Fullmåliga träd må fritt avverkas.

2) Undermåliga träd må för fastighetens eget eller med densamma i sambruk varande fastighets husbehov fritt avverkas, dock att sådana undermåliga träd för att få försågas å exportsåg skola utsynas och stämplas enligt en god skogsvårds fordringar, vilken stämpling dock bör ske kostnadsfritt.

3) Undermåliga träd må i övrigt fritt disponeras allenast efter utsyning och stämpling och i mån som sådant är förenligt med skogens ordentliga skötsel och vård.

4) Önskar skogsägare utsyning enligt en god skogsvårds fordringar jämväl av träd, som han enligt 1) och 2) är berättigad avverka utan utsyning, skall han vara därtill berättigad.»

Dessa synpunkters genomförande skulle — enligt domänstyrelsen — påkalla följande ändringar i kommitténs lagförslag:

1 § skulle avfattas sålunda:

»Barrträd, som ej är torrt och som, efter vad här nedan i 2 § sägs, är att anse såsom undermåligt, må icke för annat ändamål än fastighetens eget eller med densamma i sambruk varande fastighets oundgängliga husbehov användas, med mindre tillstånd i vederbörlig ordning erhållits till trädets avverkning till fritt förfogande.»

3 § skulle erhålla följande lydelse:

»Jordägare eller åbo vare berättigad att — — — — för användning till oundgängligt husbehov för fastigheten eller med densamma i sambruk varande fastighet låta försåga — — — — ej äger rum (husbehovssågar).

Försågning å annan såginrättning (exportsåg) av undermåligt virke vare tillåten allenast efter utsyning och stämpling på sätt nedan finnes bestämt.

4 § skulle utgå, varjämte 5 § 1 mom. första stycket, 6 § och 12 § 4 mom. skulle erhålla de ändrade lydelser, för vilka redogöres under respektive paragrafer.

2 §.

I fråga om 1 mom. anföra:

Kommittén: »Då någon ovisshet varit rådande beträffande frågan, huruvida ett träd, som, på det i paragrafens 1 mom. angivna avstånd från storändan, i viss riktning ej hölle 21 centimeter i genomskärning, medan det däremot vid samma höjd i annan riktning hölle nämnda mått eller däröver, skulle vara att betrakta såsom undermåligt, har kommittén ansett förtydligande härutinnan önskvärt och fördenskull, i anslutning till en alltmera utbredd praxis, givit momentet den föreslagna lydelsen. — Kommittén har haft under noggrann omprövning, huruvida icke det i första momentet innehållna måttet, 21 centimeter i genomskärning, barken oberäknad, på ett avstånd av 4.75 meter från storändan, skulle kunna lämpligen utbytas mot visst mått utanpå barken vid brösthöjd. Härigenom skulle ju onekligen vinnas någon minskning i besvär och tidsförlust vid utsyningen. En direkt anledning att upptaga denna fråga har ock givits genom ett uttalande i Övre Norrlands skogs-vårdsförenings skrivelse den 17 december 1906 till Kungl. Maj:t av innehåll, att på grund av svårigheten att bestämma stående träds diameter inom bark 4.75 meter från storändan det kunde ifrågasättas, huruvida ej den nuvarande bestämmelsen i 2 § 1 mom. om minsta dimension för fullmåliga träd, eller 21 centimeter inom bark 4.75 meter från storändan, borde utbytas mot 26 centimeter utanpå barken 1.5 meter från roten. De flesta såväl statstjänstemän som enskilda, vilka till kommittén inkommit med utlåtande i denna fråga, hava visserligen biträtt tanken på ett sådant utbyte, men andra återigen hava uttalat sig däremot. Då kommittén beslutit sig för att icke föreslå någon förändring uti nu gällande bestämmelser härvidlag, har kommittén låtit följande skäl vara för sig bestämmande. Ur kontrollsynpunkt måste det vara fördelaktigt att såsom dimensionsgräns hava ett mått inom bark, ty dels är barkens tjocklek i ej ringa mån växlande i synnerhet på stammens nedre del och dels finnes icke någon säkerhet för att barken efter stockens flottning kvarsitter, vilket måhända skulle föranleda till att kontrollen måste förläggas till skogen, något som vore nära nog outförbart.»

Kommittéledamoten *Weland* i reservation: »Kommitténs majoritet har i sitt förslag bibehållit nuvarande dimensionsgräns 21 centimeter på 4.75 meter från storändan, motsvarande nära 10 engelska tum vid trädens brösthöjd utanpå bark. Att en så hög dimensionsgräns bestämdes vid den tid, då lagen tillkom, var mindre underligt, och den torde då icke heller hava närmast bestämts med hänsyn till trädens medelålder vid denna grovlek, utan betecknade snarare gränsen mellan sparr- och mindre sågtimmerdimension.

Det kan dock ifrågasättas, om en så hög gräns kan vara fullt lämplig med nuvarande väsentligt förändrade avsättningsförhållanden. Icke blott dimensionen å sågtimmer har sedan dess nedgått, utan även pappersmassaved och andra smärre sortiment hava numera högt värde å stora områden av dessa trakter. Det kan till och med sättas i fråga, åtminstone för svagare marker, vilka här förekomma till mycket stor omfattning, om det icke kan medföra förlust för skogsägaren att hålla en så hög avverkningsdimension som 10 tum vid brösthöjd. Denna grovlek motsvaras även på medelgoda marker sannolikt av en medelålder av 130–140 år och på sämre växtplatser även däröver. Lagen utgör således skydd icke blott för den unga skogen utan även för den gamla.

Det synes dock rimligt, att sedan träden börjat nå den storlek, att de äro dugliga till smärre timmer och annat gagnvirke, och frågan om deras tillgodogörande blir beroende av växtlighet och avsättningsförhållanden i de olika orterna, det ock bör få bero på skogsägarens eget avgörande att låta skogen utväxa till de sortiment, som för honom äro ekonomiskt fördelaktigast. Som en sådan minimidimension torde kunna angivas 8 å 8.5 engelska tum vid brösthöjd utanpå bark eller cirka 17 centimeter under barken på 4.75 meter från roten. Denna stamgrovlek motsvaras dock av en medelålder, som för dessa trakter med all sannolikhet icke understiger 100 år, vilket bör vara en tillräckligt hög åldersgräns för ungskog även i övre Norrland. Med denna dimension kommer visserligen ej så mycket av den grövre skogen att bevaras på en del hemman som hittills, men i stället medför mitt förslag i fråga om lagförslagets huvudprincip¹⁾ den stora fördelen, att all utsyning kommer att ske av fullt sakkunnig person, varigenom såväl återväxt som en ordnad beståndsbehandling tryggas, varjämte skövling för saluavverkning inom orten ej längre är möjlig, vilket allt måste bereda kommande ägare och samhället mycket större fördelar än

¹⁾ Se sid. 34 o. följ.

kommitténs förslag med högre dimensionsgräns. Skogsägaren beredes ock fortfarande möjligaste frihet över den äldre skogen.»

Domänstyrelsen: Styrelsen ville särskilt betona, att dimensionen å icke undermåligt virke måste hållas hög och finge alldeles icke sänkas under de mått, som nu vore gällande. Dimensionshuggningens menliga verkningar på skogsbestånden bleve nämligen på sådant sätt mindre och den skogsvård, som utövades vid avverkning av undermåligt virke, komme att omfatta större delen av bestånden. Dimensionen utgjorde nämligen gränsen mellan å ena sidan vad som finge avverkas utan alla hänsyn och å den andra vad som allenast med iakttagande av god vård av den växande skogen och av skogsmarken finge avverkas. Det hade emellertid ifrågasatts, att för granen skulle bestämmas en lägre dimension än för tallen, ja, t. o. m. att granen skulle bli så att säga fågelfri. Styrelsen ansåge sålunda det förevarande lagförslagets bestämmelser lämpliga med avseende på den ifrågasatta, nu gällande dimensionen och dess tillämpning utan åtskillnad på trädslagen. Vad Welander anfört såsom skäl för en lägre dimension än den av kommittén föreslagna syntes ej förtjänt av beaktande. Vid det förhållande, att den undermåliga skogen i varje fall kunde bli föremål för sakkunnig vård, måste man förutsätta, att skogsbeståndens behandling bleve lämpad efter bland annat växtplatsens beskaffenhet. Om marken befundes å någon lokal vara så svag, att träden skulle bli överåriga, innan de uppnått den i lagen bestämda dimensionen, torde den skogens beskaffenhet vara sådan, att för dess ordentliga skötsel och vård erfordrades avverkning av undermåligt virke och detta i sådan omfattning, att återväxt inträdde. Skogen kunde sålunda i full överensstämmelse med vad den nu gällande förordningen och det föreliggande lagförslaget innehölle skötas efter en omloppstid, som i varje fall avvägdes efter de rådande förhållandena, även om den i vissa fall kunde medföra, att bestånden måste föryngras såsom undermåliga. Då man visste, att skogshushållningen å de svagare markerna bjöde större svårighet än å bättre lokaler, torde det få anses vara en styrka och ej en svaghet hos lagförslaget, att bestånd å sämre mark kunde bli föremål för en fullständigare vård än skogar å näringsrikare jordmån.

Vidkommande 2 mom. yttra:

Kommittén: »Beträffande detta moment har Övre Norrlands skogsvårdsförening i sin ovan omförmälda skrivelse av den 17 december 1906 yttrat: '2 mom. innehåller nu ett stadgande, att virke av träds övre del ej må hänföras till undermåligt virke och såsom sådant tagas i

beslag, där det *tydligt* visar sig eller ådagalägges, att det virke är taget av träd, som ej är undermåligt, eller av träd, som är med vederbörligt tillstånd avverkat. I motsatt fall skulle alltså toppstockar anses förbrutna. På grund härav hava nyligen stora partier toppstockar av fullmåliga och stämplade undermåliga träd underkastats beslag. Härvid har det egendomliga inträffat, att svaranden-virkesägaren — mot vanlig rättspraxis — bragts i den ställning, att han nödgats åstadkomma en svår och kostsam bevisning om virkets ursprung från fullmålig eller med vederbörligt tillstånd avverkad, sålunda av jägmästaren själv utstämplad skog. Då dylika övergrepp kunna medföra stora ekonomiska förluster för virkesägaren, synes en omarbetning av detta stadgande nödvändig. Detta är så mycket mer fallet, som det är omöjligt att på platser, där beslag får äga rum, skilja undermåliga toppstockar, avverkade på kustlandet, från sådana, som avverkats inom lappmarken och på vilka dimensionslagen icke har någon som helst tillämpning. Under nuvarande förhållanden kan virkesägaren icke ett ögonblick känna sig säker för obehörig inblandning, förrän virket inlastats i fartyget och detta avseglat.' — Med hänsyn därtill att detta yttrande, om än i vissa avseenden betydligt överdrivet, synts kommittén i viss mån hava fog för sig, har kommittén haft under allvarligt övervägande, *dels* huruvida nuvarande bestämmelserna kunna sägas vara oskäligt betungande *och dels* huruvida, därest bevisningsskyldigheten härvidlag helt överflyttades på åklagaren, förhållandena skulle bliva rättvisare och bättre. I förra avseendet torde vara att bemärka följande: Nuvarande bestämmelserna lära icke — såsom föreningen synes antaga — föranleda till att alla påträffade toppstockar utan vidare tagas i beslag, för att sedermera virkesägaren skall nödgas prestera en svår och kostsam bevisning om stockarnas ursprung i ändamål att få beslaget hävt, lika litet som det torde få antagas, att domstolarna tolkat eller komma att tolka samma bestämmelser så, att alla beslagtagna toppstockar, beträffande vilkas härstamning från behörigen avverkade träd full legal bevisning icke kunnat åstadkommas, dömas förbrutna. Mot sådana antaganden tala åtskilliga omständigheter. Först och främst läser icke ifrågakomma, att toppstockar tagas i beslag utan att vederbörande tjänsteman anser sig hava grundade skäl antaga, att de äro beslag underkastade. Vidare, även om han anser sig hava anledning till en sådan misstanke, giver lagrummets ordalydelse: 'där det tydligt visar sig eller ådagalägges' uppenbart vid handen, att han bör verkställa direkt undersökning, om sådan låter sig göra, i ändamål att utröna stockarnas beslagsmässighet

ej mindre genom besiktning av stockarna (härfpå syftar 'där det tydligen visar sig') än ock genom att, så vitt möjligt, bereda virkesägaren tillfälle att styrka behöriga avverkningen av desamma (härfpå syftar 'där det — — — ådagalägges'). I detta sammanhang vill kommittén omnämna, att å åtskilliga håll, särskilt inom Luleå distrikt, så förfarits, att till vederbörande jägmästare till ledning för dennes kontrollerande verksamhet överlämnats intyg från avverkningsförmän, att uti virkespartiet ifråga icke finnes andra toppstockar än sådana, som härstammade från fullmåliga eller undermåliga, men stämplade träd, ett tillvägagångssätt, som visat sig vara ganska väl ägnat att förekomma onödiga beslag. Har emellertid åklagaren, anseende sig hava fullgiltig anledning fortfarande misstänka toppstockarnas beslagsmässighet, anhängiggjort talan mot virkesägaren, tillkommer det domstol att slutligt pröva saken; och finner denna omständigheterna i målet tyda på att lagöverträdelse icke ägt rum, lär den säkerligen finna angeläget, även om ej fullt bindande bevisning i sådant hänseende förebragts, att fria svaranden. Slutligen, när det ju är uppenbart, att det är lättare för virkesägaren att leda i bevis ett påstående, att stockarna härstamma från fullmåliga eller eljes behörigen avverkade träd, än för åklagaren att bevisa motsatsen, vilket i många fall torde vara hart när omöjligt, och då vidare i mål av ifrågavarande beskaffenhet straffprocessens bevisregler ej torde böra tillämpas i sin strängaste form, utan modifieras av bevisreglerna för civilprocessen, stå nuvarande bestämmelser härvidlag enligt kommitténs mening ingalunda i den motsättning till gällande bevisregler, som föreningen sökt hävda. — Ett överflyttande av hela bevisningsskyldigheten i förevarande avseende å åklagaren skulle enligt kommitténs förmenande föranleda till att i praktiken toppstockar ej alls bleve underkastade kontroll och, eventuellt, beslag, vilket i sin ordning skulle kunna tänkas medföra, att virkesägare funne med sin fördel förenligt att, i ändamål att giva ett avverkat undermåligt, men ostämplat träd utseendet av en toppstock, avsäga en mindre del av trädet vid storändan. En ändring uti den av föreningen ifrågasatta riktning skulle ock säkerligen medföra, att virkesägarna, som nu måste söka hålla reda på toppstockarnas ursprung för att i förekommande fall ådagalägga detsamma, skulle lämna åsido all sådan aktsamhet, till allt annat än fromma för lagtillämpningen. Innan detta ämne lämnas, vill slutligen kommittén påpeka, hurusom kommittén i lagförslagets 12 § inrymt bestämmelse av innehåll, att där beslagsmässigt virke undgått beslag, ersättningsskyldighet, avseende virkets värde, i stället inträder. Detta stadgande torde i viss mån vara ägnat att motverka de

olägenheter för åklagare, som kunnat härflyta av momentets nuvarande lydelse.»

Kommittéledamoten *Ringstrand* i reservation: »Uti ifrågavarande moment har kommittén oförändrat bibehållit hittills gällande stadgande, att virke av träds övre del ej må hänföras till undermåligt virke, när det tydligen visar sig eller ådagaläggas, att det virke är taget av träd, som icke är undermåligt, eller av träd, som är med vederbörligt tillstånd avverkat. Övre Norrlands skogsvårdsförening har påpekat, att i anledning av detta stadgande stora partier toppstockar av fullmåliga och stämplade undermåliga träd underkastats beslag, varefter virkesägaren bragts i den ställning, att han nödgats förebringa en kostsam bevisning om virkets ursprung. Utav protokollen över rättegångsförhandlingarna rörande denna sak framgår, att virkesägarens upprepade gånger gjorda förfrågningar hos revirförvaltaren, huru virkets ursprung borde ådagaläggas, av denne lämnats obesvarade, att revirförvaltaren därefter lätit i beslag taga cirka 16,000 st. propsämen, att efter ett flertal vittnens hörande 47 st. utav dessa kunnat av häradsrätten dömas förbrutna samt att revirförvaltaren beträffande en annan virkesägare förfarit så, att ett under edlig förpliktelse utav virkesägarens skogsförvaltare avgivet intyg ansetts tillräckligt för att ådagalägga, att denne virkesägares propsvirke ej vore beslag underkastat. Inför dessa fakta finner jag kommitténs omdöme om skogsvårdsföreningens uttalande såsom 'betydligt överdrivet' ej vara tillräckligt grundat och anser även hela dess motivering såsom uteslutande byggande på antaganden, huru i rättsfall av nu omförmäld art kan komma att förfaras, svag och för virkesägaren ej tillräckligt betryggande. Kommittén omnämner, att å åtskilliga håll, särskilt inom Luleå distrikt, så förfarits, att till vederbörande jägmästare till ledning för dennes kontrollerande verksamhet överlämnats intyg från avverkningsförmän, att uti virkespartiet i fråga ej funnits andra toppstockar än sådana, som härstammade från fullmåliga eller stämplade undermåliga träd, ett tillvägagångssätt, som visat sig vara ganska väl ägnat att förekomma onödiga beslag. När detta förfaringssätt visat sig ändamålsenligt, har det syntts mig, att åt detsamma kunde givas ett uttryck i lagen och att framför ordet 'ådagaläggas' kunde insättas orden 'genom intyg av trovärdiga personer'. — Beträffande kommitténs motivering till detta lagrum vill jag för övrigt anteckna, att jag ej delar dess uppfattning, att ett överflyttande av bevisningsskyldigheten i förevarande avseende på åklagaren skulle bland annat kunna medföra 'att virkes-

ägare funne med sin fördel förenligt att, i ändamål att giva ett avverkat undermåligt, men ostämplat träd utseendet av en toppstock, avsåga en mindre del av trädet vid storändan'. För att inför en van granskare giva en rotstock utseende av en toppstock fordras i vanliga fall att ej blott en mindre, utan en ganska stor del utav trädet avsågas. Nuvarande virkesvärde är alltför högt, för att någon skulle kunna tänkas finna det fördelaktigt att verkställa en så långt gående systematisk avsägning av trädens värdefullaste del, som härför skulle erfordras.»

Västerbottens läns hushållningssällskap: Till 2 mom. borde fogas den bestämmelse, att såsom bevis att virke av träds övre del ej vore taget från undermåligt eller utan vederbörligt tillstånd avverkat träd finge gälla under edsförpliktelse av trovärdig person avgivet intyg.

I fråga om 3 och 4 momenten anföra:

Kommittén: Dessa moment företedde, i jämförelse med motsvarande moment i nu gällande författning, allenast de skiljaktigheter, som betingats av att, enär sparrar i vissa fall försågats, det ansetts nödigt att, till förekommande av ovisshet rörande frågan, under vilketera momentet sågad sparre skulle anses höra, uttryckligen hänföra sådant virke under tredje momentet.

Landstinget och Konungens befallningshavande i Västerbottens län: Då kommittén givit 1 mom. av förevarande § den förändrade lydelse, att träd ej vore att anse såsom undermåligt, om det i någon riktning hölle 21 centimeter på visst avstånd från storändan, torde det kunna inträffa, att träd, som visserligen i runt tillstånd på föreskriven längd vore fullmåligt enligt förslaget, icke hölle det föreskrivna måttet 57 centimeter, sedan det bilats eller sågats till skarpkant, och följaktligen vore underkastat beslag. Därför hemställdes, att måttet 57 centimeter bleve ändrat till 56 centimeter.

Hushållningssällskapet i Västerbottens län: Mot 3 mom. funnes ej anledning framställa någon anmärkning, helst erfarenheten visat, att även träd med något mindre än 21 centimeter i genomskärning lämnade skarpkantad sparre av 57 centimeter i omkrets, och sålunda tillräcklig hänsyn redan tagits till träd, som vore i någon mån ovala.

4 §.

Under denna § yttrar *kommittén*: »Såsom riksdagen anført, måste för begagnande av rätten att å exportsåg försåga undermåligt ostämplat

virke uppställas, utom de i 3 § innehållna allmänna förutsättningarna, jämväl ur kontrollsynpunkt vissa ytterligare förbehåll. Kommittén anser, att sådana böra göras i riktning mot såväl virkes- som sågverksägaren. Paragrafens första del handlar om de upplysningar, som ur nyssnämnda synpunkt böra av virkesägaren lämnas. Att, såsom riksdagen ifrågasatt, fordra utstämpling av virke, varom nu är fråga, synes kommittén, med hänsyn särskilt till de ofta nog ringa virkesmängderna, icke ändamålsenligt, utan har kommittén ansett tillräckligt att stadga, det virket skall före försågningen vara på visst, för kontrollerande tjänstemannen på förhand bekantgjort sätt för ägarens räkning märkt. — Att även från försågarens sida viss medverkan är av kontrollhänsyn betingad har synts kommittén obestriddligt. Då likväl vad i sådant avseende skäligen bör fordras kan vara underkastat växlingar, har kommittén ansett, att i författningsförslaget bör inrymmas befogenhet för Kungl. Maj:t att härom i administrativ ordning stadga. Emellertid vill kommittén ej underlåta att härvidlag framhålla några synpunkter, som synas kommittén värda beaktande. Det torde sålunda skäligen kunna fordras: att dylik försågning må ske endast viss kortare tid, exempelvis tre månader, av året, att försågaren skall vara skyldig tillse, det sådant virke, såväl före som efter försågningen, hålles från annat virke skilt, att virket försågas utan sammanblandning med annat virke, samt att virket före avförslingen från sågen blir genom kontrollerande personalens försorg försett med särskilt märke, utvisande, att det blivit såsom husbehovsvirke försågat.»

Överjägmästaren i Skellefteå distrikt anser, att, enär sågning ofta nog påginge vid exportsågar både vinter och sommar, det vore lämpligt om två tider bestämdes för anmälan om husbehovssägning, en på hösten och en tidigare på våren (vintern) än kommittén föreslagit.

Enligt *domänstyrelsens* och *överjägmästarens i Umeå distrikt* förslag skulle, såsom förut framhållits, denna § utgå.

5 §.

I fråga om det i denna § innefattade förslaget, att endast fastighetsägaren skulle få söka sådant tillstånd, som omförmåles i 1 mom. första stycket, anför *kommittén*: »Då på grund av ordalagen i nu gällande författning 3 § 1 mom. flerstädes ovisshet varit rådande beträffande frågan, huruvida en avverkningsrättsinnehavare må anses berättigad söka sådant tillstånd, varom momentet handlar, har det synts kommittén angeläget att undanröja all grund till tveksamhet härvidlag; och har därvid

kommittén stannat för den mening, som innehålles i föreslagna 1 mom. första punkten, enligt vilken endast hemmansägaren skall vara i sådant avseende berättigad. Kommittén anser nämligen uppenbart, att — särskilt sedan numera tiden för nya avverkningsrättsupplåtelsers bestånd är begränsad till högst fem år — hos en avverkningsrättsinnehavare icke är att påräkna det intresse för en god skogsvård, som skall utgöra grunden för de undermåliga trädens avverkning och vilket däremot allt mer och mer, i mån som upplysningen om skogsvårdens betydelse utbreddes, torde kunna förväntas hos jordägarna. Det har följaktligen syntts kommittén bäst överensstämmande med lagens anda att hos jordägaren ensam lägga rätten att söka ifrågavarande tillstånd. En sådan omständighet hindrar naturligen ej, att en avverkningsrättsinnehavare, som genom avtal tillförsäkrats rätt även till undermåliga träd, kan vid domstol få jordägaren förpliktad att söka dylikt tillstånd. Härigenom förlägges emellertid avgörandet av tvistefrågor rörande avtalets omfattning till sitt rätta forum, domstolen, medan däremot, om avverkningsrättsinnehavaren skulle vara berättigad söka tillståndet utan medgivande därtill från jordägarens sida, skogstjänstemännen i många fall skulle se sig nödsakade ingå på tolkning av avtalens innebörd, en åtgärd, som synes vara främmande för deras övriga tjänsteverksamhet.»

Kommittéledamoten *Ringstrand* yttrar i reservation: »Genom den föreslagna lydelsen av 5 § 1 mom. har kommittén velat åt jordägaren förbehålla uteslutande rätt att ansöka om utstämpling av undermåligt virke. I jämförelse med nu rådande förhållanden innebär detta förslag en mycket genomgripande förändring. Ty tvekan lär väl numera icke böra råda därom, att ordalagen i 3 § 1 mom. av uti ämnet nu gällande förordning avse skogsägare, vare sig denne samtidigt är jordägare eller ej. Betänkelig synes mig en sådan lagändring i så måtto vara, att denna, som synes avse jämväl vid lagens trädande i kraft gällande avtal om avverkningsrätt, därigenom torde komma i strid med de rättsgrundsatser, som väl vid ny lags stiftande allmänneligen pläga tillämpas, nämligen att lagligen ingångna avtal genom de nya stadgandena ej rubbas. I verkligheten skulle det utan tvivel ställa sig så, att lagändringen endast skulle drabba äldre kontrakt; ty vid ingående av nya avtal lär icke skogsköparen underlåta att trygga sin rätt antingen genom att av säljaren taga utskrivna ansökningshandlingar eller genom en generell överlåtelse av ansökningsrätten eller på annat sätt. Av kommitténs motivering att döma, synes även kommittén hava tänkt sig ansökningar från avverkningsrättsinne-

havare enligt 'medgivande därtill från jordägarens sida'. Då alltså den föreslagna lagändringens resultat uteslutande torde bliva, att innehavare av äldre kontrakt genom densamma försättas uti en väsentligen sämre belägenhet än de, som hädanefter ingå liknande avtal, har jag ej kunnat biträda kommitténs förslag uti denna del.

Nu anser tydligen kommittén, såsom av dess motivering till förslaget synes framgå, att ingen inskränkning genom lagändringen vållas uti avverkningsrättsinnehavares bestående rätt. Den, som genom avtal tillförsäkrats även undermåliga träd, kan ju vid domstol få jordägaren förpliktad att göra sådan ansökan, som här avses. Det vill dock synas mig, som om man vid anvisandet av denna utväg ej tillräckligt beaktat, vilka olägenheter densammas anlitande medför. Dessa kunna emellertid vara av den art, att de faktiskt innebära en högst väsentlig rättsinskränkning. Om nämligen under den rättegång, som kommittén anvisar avverkningsrättsinnehavaren att anhängiggöra, tiden för avverkningsavtalets bestånd utgår, något, som ofta torde kunna tänkas bliva fallet, återstår för den f. d. innehavaren av avverkningsrätten ej annan utväg än att väcka ny talan mot jordägaren med yrkande om utbekommande av skadestånd. Men då storleken av detta väl skall bestämmas med hänsyn till värdet av de träd, som vid den nu uteblivna stämplingen kunna antagas hava blivit bestämda till avverkning, så torde det härav utan vidare framgå, att skadeståndsanspråket är ytterst svårt att till sin storlek fastslå och styrka. Bevisningen måste uppenbarligen först gå ut på en individualisering av dessa träd för att därefter övergå till den enklare frågan om bestämmande av deras värde. Beträffande det första ledet i bevisedjan torde man med känedom om de olika synpunkter, som vid en stämpling kunna anläggas, kunna vedervåga det påståendet, att fackmännen rätt ofta skulle komma att avgiva sinsemellan skiljaktiga vittnesmål, vilket givetvis skulle försvåra ett rättvist avvägande av skadeståndets storlek. Redan detta förhållande och den eventuella utsikten att härigenom kunna skörda en vinst skulle kunna bliva en eggelse till ofta långvariga processer, efter vilkas avslutande man helt visst skulle stå svarslös inför frågan, vilket lagens syfte befordrats genom alla de kostnader, som rättegångarna troligtvis medfört. Enligt kommitténs mening, uttalad i dess motivering, skulle visserligen den fördelen hava vunnits, att skogstjänstemannen ej behövt ingå på tolkning av avtalets innebörd, en åtgärd, vartill han, om avverkningsrättsinnehavaren vore berättigad att ansöka om stämpling, enligt kommitténs åsikt uti många fall skulle se sig nödsakad, och vilken åtgärd syntes vara främmande för hans övriga tjänsteverksamhet.

Men efter mitt förmenande skulle denna fördel kunna nås med mindre kostnad och enklare medel. Befarar man nämligen, att skogstjänstemännen genom den undervisning, som under deras utbildning meddelats dem, ej skulle hava vunnit klar insikt om vidden av sin befogenhet, så torde en uti gällande instruktioner eller reglementariska föreskrifter meddelad bestämmelse vara tillfyllest för att erinra dem om, att de vid en mellan markägare och avverkningsrättsinnehavare uppkommande skiljaktig mening om ett avtals innebörd hava att, om förlikning ej träffas, avbryta förrättningen och hänvisa parterna att vid domstol tvista.»

I Ringstrands reservation instämmer *Västerbottens läns hushållnings-sällskap* och yttrar: Att avverkningsrättsinnehavare skulle äga ifrågasättande befogenhet vore den enklaste rättvisa; en motsatt bestämmelse skulle visa sig av en synnerligen fördärlig verkan, då genom densamma upplåtaren av en avverkningsrätt direkt understöddes i eventuella försök att undandraga sig en kontrollerad förbindelse. Uppenbart vore nämligen, att utvägen för avverkningsrättsinnehavaren att stämma jordägaren till domstol för prövning av rätten till utsyning icke kunde tillfredsställa billiga anspråk på respekt för ett ingånget avtal. Sant vore visserligen, att en tolkning av avverkningskontraktens innebörd kunde anses främmande för skogstjänstemännens övriga verksamhet, men detta kunde väl knappt vara grund nog för en så radikal åtgärd som den föreslagna. Det måste dock antagas, att det övervägande flertalet kontrakt ej komme att medföra svårigheter vid tolkningen, och där sådana uppstode, finge väl skogstjänstemannen handla efter bästa förstånd och med begagnande av den erfarenhet, han i dylika ting rimligen kunde förvärva. Ansåge han sig efter företagen prövning icke kunna verkställa begärd utsyning, stode det ju sedan avverkningsrättsinnehavaren fritt att instämma jordägaren till domstol. Verkställde han åter förrättningen och jordägaren ansåge sig härigenom kränkt i sin rätt, ägde ju denne hos överexekutor begära avverkningsförbud. Till skydd för jordägaren såsom den i regel ekonomiskt svagare skulle måhända ytterligare kunna stadgas skyldighet för avverkningsrättsinnehavaren att i tvistiga fall ställa säkerhet för skada och att instämma jordägaren till domstol för tolkning av kontraktet, men att gå så långt som av kommittén föreslagits syntes orimligt.

Domänstyrelsen, som framhåller, att allenast markägaren kunde anses hava sådant intresse för skogens ordentliga skötsel och vård, att han i sådant avseende önskade utsyning av undermåligt virke,

har förklarats sig ej kunna godkänna tankegången i Ringstrands reservation.

I sin ovan omförmälda reservation anför *Ringstrand* rörande 1 mom. första stycket vidare:

»I 5 § 1 mom. har kommittén angivit, under vilka villkor enligt dess mening utstämpling av undermåligt virke skall kunna erhållas och huru därvid bör förfaras. Om för skogens skötsel och vård erfordras, att sådant virke avverkas, ingår ägaren till vederbörande skogsingenjör med en skriftlig anmälan, varefter syn å skogen förrättas, och den utstämpling lämnas, som en god skogshushållning medgiver. Det är uppenbart, att denna syn kommer att inskränka sig till en undersökning, huruvida beståndsvården kräver avverkning av undermåligt virke. Den ingående granskning av förhållandena, som erfordras för att kunna fälla ett omdöme, huruvida dessa med hänsyn till skogens läge i förhållande till avsättningsplatser för virke, skogsmarkens beskaffenhet och alla andra på bestämmande av en omloppstid inverkan faktorer äro sådana, att skogsbrukets syfte bör bliva att frambringa endast undermåligt virke, kan givetvis vid den här avsedda undersökningen varken av ägaren påfordras eller av förrättningsmannen med den begränsade tid, som står honom till buds, utföras. Det är emellertid ej uteslutet, ja, det är till och med mycket antagligt, att många fall finnas och att med ökade möjligheter för avsättning av smärre virke än flera komma att uppstå, då den mest ekonomiska hushållningen skulle vara att producera exempelvis massaved, som ej uppnådde den i lagförslagets 2 § 1 mom. angivna dimensionen. Lagförslaget giver ingen ledning för bedömande av frågan, huru det då skall förfaras. Denna brist anser jag böra avhjälpas så mycket hellre, som jag finner den enda väsentliga anmärkning, som kan framställas mot lagens grundprincip, vara den, att densamma med undantag för beståndsvårdande huggningar faktiskt föreskriver skogsägaren, att han skall lägga sitt skogsbruk så, att fullmåligt virke produceras. Det är emellertid givet, att inom ett så stort område, som Västerbottens och Norrbottens läns kustland väsentligen skilda förhållanden föreligga och även betinga olika mål för hushållningen. Å andra sidan är det lika givet, att uti lagen ej kan givas uttryck för alla dessa växlingar uti hushållningens förutsättningar. Lagens allmänna föreskrift måste därför vara begränsad så, att lagens tillämpning ej försvåras. Men lagen bör samtidigt lämna en utväg öppen för de fall, då specialundersökningar ådagalägga, att skogsbruket giver det ekonomiskt bästa resultat,

om träden avverkas, innan de uppnått den i lagen angivna storleken. Underkastas dessa undersökningar granskning av den myndighet, som har högsta ledningen av tillsynen över lagens efterlevande sig anförtrodd, och om deras resultat utav denna myndighet godkännas, så bör det allmänna medgiva, att hushållningen å den skog, som undersökningen avser, varaktigt inrättas efter densamma.

I anslutning till det sagda håller jag alltså före, att lagen såsom första alternativ, då utsyning av undermåligt virke kan medgivas, bör upptaga det fall, att en av jordbruksdepartementets skogskontor — som kommittén föreslagit skola övertaga domänstyrelsens åligganden med avseende å ifrågavarande skogar — godkänd avverkningsplan föreligger och undermåligt virke i enlighet med densamma skall avverkas.

En sådan plan anser jag böra upprättas i huvudsaklig överensstämmelse med de föreskrifter, som gälla eller varda föreskrivna för skogar, lydande under lappmarkslagen. Densamma bör å marken granskas och av skogskontoret prövas i samma ordning som avverkningsplaner, vilka genom skogsägares försorg upprättas för sistnämnda slag av skogar.

Det torde nu invändas, att eftersom erfarenheten visat, att hushållningsplaner hittills ej upprättats mer än i ett fåtal fall, ehuru med dem varit förbunden fördelen att erhålla kostnadsfri utsyning av undermåligt virke, ej heller den av mig föreslagna bestämmelsen kommer att erhålla någon användning. Gärna vill jag medgiva, att detta inom den närmaste framtiden kanske ej blir händelsen i någon större utsträckning. I allmänhet äro nämligen skogarna ännu uti stort behov av rensningshuggningar med ändamål att tillvarataga skadade och undertryckta träd, och avverkningarna komma helt visst att under ännu en tid huvudsakligen inriktas på detta mål.¹⁾ Men i den mån som skogarna bliva genomgångna med sådana avverkningar, kommer i synnerhet uti de trakter, där även småvirke har avsättning såsom pappersmassaved — och detta kan numera sägas vara fallet inom allra största delen av området — det spørsmålet att framställa sig för skogsägaren, huru han fördelaktigast bör ordna sin skogshushållning: om han utan vidare skall sätta produktion av enligt lagen fullmåligen träd såsom mål för sitt skogsbruk, eller om han genom en undersökning av skogen skall utröna, huruvida en annan uppgift är mera i överensstämmelse med de föreliggande förhållandena och därför bättre främjar hans intressen. För min del håller jag före, att han för sådant fall

¹⁾ Jämför Welander sid. 37 här ovan.

uti lagen bör äga ett stöd för en åtgärd i sistnämnda riktning, då utförandet av en sådan, såsom åsyftande en mera medvetet ordnad hushållning, ej kan annat än främja även det allmännas intressen.

Mot mitt förslag göres måhända den invändningen, att den rätt för skogsägaren att få en avverkningsplan granskad, godkänd och tillämpad, åt vilken jag önskar få ett uttryck i lagen, är självklar. Jag är ej alldeles viss härom och detta så mycket mindre, som ej ens uti motiven till kommitténs lagförslag något uttalande i den riktningen gjorts.

I förbigående vill jag fästa uppmärksamheten därå, att mitt förslag ej medför några kostnader för statsverket förutom de obetydliga, som möjligen kunna sägas vara förenade med planernas granskande och godkännande.»

I anslutning till sina nu gjorda uttalanden föreslår Ringstrand, att 5 § 1 mom. måtte erhålla följande lydelse:

»Har skog blivit till ordnad hushållning indelad enligt avverkningsplan, som av jordbruksdepartementets skogskontor godkänts, och önskar ägare av å skogen förekommande undermåligt virke, vilket enligt planen är bestämt att avverkas, att erhålla det virke utstämplat till fritt förfogande, ingive skriftlig anmälan till vederbörande skogsingenjör, och åligger det denne eller den, som i hans ställe förordnas, att verkställa utsyning av sådant virke, om ej laga hinder eljest möter.

Är skog, för vilken sådan avverkningsplan, som i föregående punkt omnämnes, ej är upprättad, av beskaffenhet att för dess skötsel och vård fordras avverkning av undermåligt virke, och vill ägare av sådant virke hava fri förfoganderätt över detsamma, ingive skriftlig anmälan till vederbörande skogsingenjör; honom eller den, som i hans ställe förordnas, åligger det därefter att verkställa den undersökning av skogen, som av omständigheterna påkallas. Finnes därvid slik avverkning vara med grunderna för en god skogshushållning överensstämmande, må, där ej laga hinder eljest möter, tillstånd av förrättningsmannen givas till avverkning till fritt förfogande.

Vare sig utsyning av undermåligt virke företages på grund av bestämmelserna i punkt 1 eller 2 här ovan, må träden ej från skogen avföras, innan de genom förrättningsmannens försorg blivit med kronomärke stämplade.»

I likhet med vad *Welander* anfört i sin under 1 § intagna reservation¹⁾ förklara även *överjägmästarna*, under överläggningen inför domän-

¹⁾ Se sid. 37 här ovan.

styrelsen, att det ej vore möjligt att enligt skogsvårdens fordringar utsyna allenast undermåligt virke, då även fullmåliga träd funnes i bestånden. Till bestyrkande av detta påstående anföra de: Verkställades utsyningen med hänsyn till att de fullmåliga träden skulle kvarstå, bleve skogen för gles, om sistnämnda träd avverkades, vilket skogsägaren opåttalt kunde när som helst verkställa. Utsynades däremot undermåliga träd under antagande, att de fullmåliga skulle avverkas, bleve beståndet för slutet för att återväxt skulle inträda, om de fullmåliga träden finge kvarstå. Endast under förutsättning, att utsyningsförrättaren och skogsägaren arbetade i samförstånd med varandra, kunde ett gott resultat vinnas. Säkrast vunnes målet, om utsyningen finge omfatta även den del av de fullmåliga träden, som i skogsvårdens intresse borde avverkas, förutsatt, att skogsägaren låte övriga fullmåliga träd kvarstå.

Domänstyrelsen yttrar: Det syntes vara nödigt, att lagen innehölle bestämmelser om alla de fall, då utsyning och stämpling av träd skulle eller finge äga rum, vare sig träden vore fullmåliga eller undermåliga, varför styrelsen föresloge följande lydelse av 1 mom. första stycket:

»1 mom. Den, som — — annorledes än för ändamål, som i 3 § första stycket sägs, företages — — stämplade. Önskar skogsägare utsyning enligt skogsvårdens fordringar jämväl av fullmåliga träd eller av undermåliga träd, som skola användas för fastighetens eget eller med densamma i sambruk varande fastighets husbehov, vare därtill berättigad i den ordning om utsyning av undermåliga träd här ovan är föreskrivet.»

Liknande hemställan i fråga om fullmåliga träd har gjorts i en av Baltiska trävaruaktiebolaget m. fl. till Kungl. Maj:t ställd skrivelse av den 30 augusti 1909.¹⁾

Slutligen yttrar *kommittén* i fråga om bestämmelsen, att *alla* av tillståndet omfattade träd skulle stämplas med kronomärke, att denna innebure en av kontrollhänsyn betingad ändring i förhållande till nu gällande lagstiftning i ämnet samt att ändringen icke torde med avseende å de ändrade synpunkter beträffande förrättningskostnaden, som under 6 § funnes anmärkta, kunna anses oskäligen.

Domänstyrelsen framhåller, att det märke, varmed ifrågavarande träd skulle stämplas, ej borde vara lika med det, som användes av de

¹⁾ Jämför uttalande i riksdagens skrivelse den 31 mars 1906 å sid. 77 här nedan samt yttranden av *kommittén* å sid. 79 här nedan och av *Welander* å sid. 37 här ovan.

under styrelsen lydande skogstjänstemän, samt hemställer, att ordet »kronomärke» ersättes med orden »särskilt märke».

Här må anmärkas följande uttalande av Övre Norrlands skogs-vårdsförening i dess förut omförmälda skrivelse till Kungl. Maj:t: »En lättnad vid utsyningarna skulle vinnas genom tillämpande av med-givandet i dimensionslagens 3 § 1 mom., enligt vilket, om förrättnings-mannen vid undersökning finner avverkning av undermåligt virke böra ske, han kan lämna sökanden tillstånd till dylik avverkning med villkor, att träden, innan de avföras, förses med kronomärke. Med detta stadgande avses synbarligen att göra utsyningsförfarandet mindre be-tungande för skogsägaren, vilken, om en sådan procedur tillämpas, undgår det kostsamma och för både sökande och förrättningsman tids-ödande arbetet att förse varje på rot stående träd med kronomärke före avverkningen. Synnerligast vid de många fall, då avverkningen får trakthuggnings natur, bör en dylik utsyning, med det *avverkade* virkets avstämpling å hygget, kunna komma till användning. Dylik avstämpling kan då verkställas av kronojägare, som vid utsyningstill-fället åtföljt jägmästaren och av denne erhållit nödiga instruktioner rörande sättet för avverkningens utförande.»

I fråga om 1 mom. andra stycket anför *kommittén*:

»Med hänsyn till angelägenheten av att i möjligaste mån trygga den naturliga återväxten i dessa nordligt belägna trakter, där åväga-bringande av återväxt genom sådd eller plantering av kostnadsskäl ej alltid låter sig göra, har kommittén ansett sig böra i lagen införa stad-ganden, avsedda att underhjälpa åvägabringande av naturlig återväxt. I sådant syfte har kommittén föreslagit bestämmelser, gående ut på att få nödiga fröträd, oavsett dimensionen, säkerställda genom förbehåll härom i utsyningsinstrumentet samt därefter skeende utmärkning av desamma. Vål må erkännas, att en person, som har avverkningsrätt till skogen i fråga, härigenom lider inskränkning i denna sin rätt, för så vitt fröträden falla under densamma, men denna omständighet synes icke vara av beskaffenhet att böra hindra genomförandet av en enligt kommitténs mening så viktig komplettering av lagen som den nu före-slagna. Hittills har nämligen ej sällan inträffat, att sedan tillstånd till avverkning av undermåliga träd meddelats, genom sedermera verk-ställd avverkning av träd, som vid skogsundersökningen antagits skola överhållas som fröträd, möjligheterna till skogens naturliga förnygring äventyrats. Ett ingrepp av den art nu ifrågasatts är ej heller någon

nyhet i lagstiftningen. Härvidlag må allenast hänvisas till den långt vidsträcktare inskränkning i förfoganderätten till skogen, som skydds-skogslagen medför; och då kommittén satt såsom sin uppgift att söka så vitt möjligt avhjälpa de brister uti hithörande lagstiftning, som särskilt ställa sig hindrande i vägen för en god skogsvård, har kommittén ej kunnat underlåta att finna en avverkningsrättsinnehavares anspråk på att få uttaga alla träd, som falla under hans avverkningsrätt, av underordnad betydelse i jämförelse med det allmännas, i detta fall med jordägarens sammanfallande, intresse av att avverkningen icke må så bedrivas, att återväxtmöjligheterna försvåras.»

Häremot anför kommittéledamoten *Welander* till än ytterligare motivering av sin reservation i fråga om lagförslagets huvudprincip: »Det första villkoret, man bör ställa på en lag för enskildas skogar, är, att skogens återväxt efter avverkningen skall tryggas, varförutan marken icke kan hållas i skogsproduktivt skick.

Lagen i dess nuvarande lydelse innehåller inga bestämmelser angående återväxten utan stadgar blott förbud mot försågning och export av träd under viss grovlek. Härigenom sparas visserligen en del till fröproduktion dugliga träd åtminstone på sådana hemman, från vilka icke försäljning av virke inom orten kan ske, men då det för återväxtens tryggande även måste framställas som ett oundgängligt villkor, att avverkningarna utföras i form av ordnade föryngringshuggningar, så att ungskog kan uppkomma och fortväxa, kan nuvarande lag icke i längden bevara skogens reproduktion och kan således icke hindra, att ungskogen så småningom avtager i den mån den utväxer till fullmåliga träd och som sådana eller redan som undermålig avverkas.

Kommittén har visserligen icke lämnat frågan om återväxten helt och hållet obeaktad, men bestämmelserna äro föga effektiva, varjämte de äro olika, beroende på om avverkningarna ske efter föregående utstämpling eller icke. I 5 § föreslås nämligen, att förrättningsmannen äger befogenhet att vid utsyningsförrättning utmärka fröträd, och av motiveringen framgår, att härmed avses även fullmåliga träd. Nu gäller om denna som andra bestämmelser i förevarande lag, att de äro behöfliga endast för dem, som icke taga hänsyn till en god skogsvårds fordringar. Det är då uppenbart, att innan en sådan skogsägare begär utsyning, avverkar han först alla fullmåliga träd, som han kan antaga skola bliva utmärkta som fröträd.

Lagen lämnar icke heller en förrättningsman någon ledning, huru han bör förfara i det fall, att nödiga fröträd saknas. På grund av

skador på skogen, avstannad tillväxt m. m. kan det från viss synpunkt vara önskvärt och kanske nödvändigt att avverka skogen, men till följd av brist på dugliga fröträd, t. ex. genom att alla fullmåliga träd avverkats, äventyras å andra sidan skogens reproduktion och utsyningsförrättaren äger icke befogenhet att fordra vissa åtgärder för erhållande av utsyning.»

Under överläggningen inför domänstyrelsen yttra *överjägmästarna* härutinnan: De i 5 § ingående bestämmelser tryggade ej återväxten. Enligt dessa äventyrades återväxten vid stämpling i granskog. Det vore anmärkningsvärt, att lagförslaget likväl bestämde, att avverkning av undermåliga barrträd ej finge så bedrivas, att återväxten äventyrades eller så att fastigheten komme att sakna nödigt husbehov. Ett stort antal ägostyckade hemman funnes, som saknade åbyggnader. Här finge sålunda skogen avverkas hårdare än å hemman med åbyggnader. Dessa kunde åter i följd av klyvning och fortsatt bebyggande komma att sakna nödigt virke för husbehov.

I sitt utlåtande framhåller därjämte *överjägmästaren i Umeå distrikt*, att kvarlämnandet av fröträd förutsatte en så talrik bevakningspersonal, att anslag därtill knappast vore att förvänta. Han påpekar även, att alla fullmåliga fröträd ju kunde avverkas, innan utsyning begärdes, varigenom återväxten sattes på spel.

Rörande 2 mom. anför *kommittén*:

»Nu gällande tidsbestämmelser för begäran enligt 1 mom. och för förrättningens verkställande hava föranlett missnöje å skilda håll. Så t. ex. har Övre Norrlands skogsvårdsförening i sin ovannämnda skrivelse därutinnan anfört följande: 'Enligt 3 § 2 mom. skall utsyning enligt gällande lag, som begärts före den 1 juni, företagas och avslutas före den 1 november. För möjliggörandet av ett ur skogsvårdssynpunkt önskvärt tillvaratagande av även smärre virke är det emellertid nödvändigt, att avverkningskostnaderna nedbringas till de minsta möjliga, vilket sker, om avverkningen kan försiggå, medan marken ännu är bar. Av denna anledning bör om möjligt tiden för dessa förrättningars avslutande ändras till den 1 oktober. Om det för detta ändamål skulle visa sig nödvändigt att bestämma tiden för ansökningars ingivande i likhet med för lappmarken till den 1 april, bör detta från skogsägarnas sida ej möta något hinder'. — Enligt vad kommittén från såväl stats-tjänstemännen som enskilda försport, torde i allmänhet olägenheter icke kunna väntas uppstå i följd av en förändring av ansökningstiden på sätt kommittén föreslagit; och har det dessutom synts kommittén

önskligt att åvägabringa överensstämmelse härvidlag mellan de för länen i fråga gällande särskilda skogslagarna. Av enahanda anledning och med hänsyn jämväl till de av Övre Norrlands skogsvårdsförening framhållna synpunkter har kommittén ävenledes föreslagit, att sålunda begärd undersökning och utstämpling skall, såvitt ske kan, företagas och avslutas före den 1 oktober samma år.

Andra momentets två senare stycken innehålla generella regler, som alltid skola lända till efterrättelse till åstadkommande av en förbättrad ordning med avseende å utsynings sökandes rätt att i god tid förut erhålla upplysning angående den tid, då i anledning av hans ansökan undersökning av skogen beräknas komma att äga rum. Stort och ofta nog berättigat missnöje har nämligen föranletts därav, att med nuvarande frånvaro av bestämmelser härutinnan ovisshet rörande denna tid mångenstädes uppstått, till ej ringa nackdel för sökande. I detta sammanhang har kommittén ock förehaft till omprövning, huruvida ej sökanden borde genom brev eller på annat direkt sätt underrättas om tiden för förrättningen. Att ett sådant underrättande i många fall kan visa sig synnerligen lämpligt, synes kommittén ovedersägligt, men har kommittén ej ansett detsamma böra göras till lagstadgad regel, då flerstädes utsynings sökanden bör kunna annorledes genom egna åtgöranden hålla sig underkunnig om samma tid. Fördenskull har stadgande härom icke influtit i kommitténs förslag till lydelse av momentet, om än kommittén vill hålla före, att ett sådant tillmötesgående mot de enskilda ofta nog kan vara på sin plats. Likaledes synes kommittén, ehuru ej heller därom bestämmelse införts i lagförslaget, att av förrättningsmannen bör kunna skäligen fordras, att han i förekommande fall meddelar avverkningsrättsinnehavare, vilkens rätt kan av förrättningen beröras, underrättelse om den gjorda ansökningen.»

I sitt utlåtande yttrar *Konungens befallningshavande i Västerbottens län*: Både önskvärt och viktigt vore, att om den såsom sluttid utsatta 1 oktober framgent bibehölles, densamma bättre än hittills kunnat ske bleve iakttagen. Möjlighet härtill borde, när så erfordrades, beredas genom extra förstärkning av arbetskrafterna och föreskrift lämnas, huru det borde förfaras, när skogsingenjör uppenbarligen icke inom angivna tid kunde medhinna alla begärda förrättningar. — Att inskränka meddelandet om tiden för förrättningarna till kungörande i kyrka och tillkännagivande i ortstidning vore ingalunda till fyllest. Den klagan, som hittills icke sällan försports, att förrättning verkställts utan att ägaren därom fått underrättelse, förrän förrättningen redan ägt rum,

syntes böra föranleda en bestämmelse om ovillkorlig delgivning av tiden genom brev före förrättningen i så god tid, att meddelandet härom kunde hinna komma ägaren tillhanda, även om denne vistades tillfälligtvis på något avstånd från hemmet — exempelvis fjorton dagar i förväg.

I fråga om 4 mom. anför *kommittén*, som säger sig hava tagit del av skiftesstadgekommitténs förslag till stadganden om ståndskogslikvid¹⁾, att detta moment syntes kunna helt bortfalla, om nämnda förslag upphöjdes till lag.

Överjägmästarna uttala under överläggningen inför domänstyrelsen, att ifrågavarande moment borde utgå ur förslaget, enär skiftesstadgans bestämmelser ej borde få på sådant sätt öva inflytande på skogslagarna, att fara för återväxt och skogens bestånd äventyrades.

Samma åsikt uttalar *domänstyrelsen* under hänvisning till ett av styrelsen den 2 september 1912 avgivet yttrande över skiftesstadgekommitténs betänkande.

Beträffande 5 mom. yttrar *kommitténs majoritet*, bestående av ordföranden samt ledamöterna Fahlén och Ringstrand:

»Vad detta moment angår har kommittén funnit motsvarande stadganden i nuvarande författning böra i vissa avseenden ändras. Sålunda har till vederbörande skogsvårdsstyrelse överlämnats att bestämma, huruvida den i momentet avsedda avverkning må få äga rum. Onekligt torde nämligen vara, att denna styrelse bör framför Konungens befallningshavande vara skickad att pröva det ifrågasatta odlingsföretagets inverkan på skogsvården, på samma gång som den lär kunna i lika mån som Konungens befallningshavande bedöma företagets ändamålsenlighet ur andra synpunkter. Ett vägande skäl för berörda överflyttning är ock den omständigheten, att med hänsyn till arten av vederbörandes verksamhetsområden det torde få förutsättas, att en intim samverkan i allmänhet skall komma till stånd mellan den i detta fall bestämmande myndigheten, skogsvårdsstyrelsen, och de för utredningen erforderliga statsorganen, skogsingenjörerna.

Kommittén håller vidare före, att åt ett medgivande enligt detta moment lämpligen bör givas formen av ett avtal mellan skogsvårdsstyrelsen och vederbörande jordägare, vilket bland annat skall inne-

¹⁾ Se skiftesstadgekommitténs betänkande 158—161 §§ och sagda kommittés särskilda utlåtande den 22 maj 1908 angående ståndskogslikvid vid jorddelning inom orter, där jordägarna hava allenast inskränkt dispositionsrätt över skogen.

hålla bestämmelser för det fall, att åtagen odlingsskyldighet eftersättes. Dessa bestämmelser skola vara avsedda att ersätta den vitespåföljd, som nu finnes stadgad för sådan händelse.»

Kommittéledamöterna *Kinberg*, *Welanders* och *Wiklund*, vilka reserverat sig mot förslaget om inrättande av skogsvårdsstyrelser uti ifrågasvarande län, yttra följande:

»Huvudsaken är utredningen, huruvida den för odling avsedda marken är därtill fullt tjänlig. Har den vid undersökningen befunnits till läge, storlek och tjänlighet för odling vara lämplig och kunna efter uppodling anses bereda sin ägare större gagn än om den bibehålles i ouppodlat tillstånd, torde något skäl ej finnas att förhindra det tillämnade företaget. Någon menlig inverkan på skogsvården å omkringliggande skogstrakt kan ej tänkas uppstå genom en lämplig befunnen uppodling av fast eller torrläggning av vattensjuk skogsmark. Vi anse, att giltiga skäl ej anförts för ändring av nu gällande bestämmelse om Konungens befallningshavandes avgörande av dylika ärenden och denna befogenhets överflyttande på en skogsvårdsstyrelse. Ett ytterligare skäl för bibehållande av nuvarande ordning härvidlag se vi uti önskvärdenheten att motverka, såvitt möjligt, ansökningar enligt förevarande moment utan verkligt uppsåt att bringa odlingen till fullbordande; och vi kunna ej finna annat än att ett utav Konungens befallningshavande meddelat föreläggande vid vite tillika med därav föranledd enklare procedur med påföljdens ikraftträdande skall visa sig verksammare uti nyss angivna hänseende än en mellan skogsvårdsstyrelsen och hemmansägaren ingången överenskommelse om viss påföljd i händelse av underlåten odling, vilken påföljd skulle inträda ofta nog först efter en tidsödande rättegång.» — Reservanternas föreslå följande lydelse av 5 mom.:

»5 mom. Vill jordägare — — — tjänlighet till odling samt därefter till *Konungens befallningshavande* insända — — — befordra ansökningen till *Konungens befallningshavandes* prövning.

Finner *Konungens befallningshavande* — — — meddele *befallningshavanden* därtill — — — vilken *vid vite*, som *befallningshavanden* äger bestämma, odlingen — — — fullbordad; *skolande underrättelse om befallningshavandens beslut i ärendet meddelas skogsingenjören för jordägarens förständigande*. På — — — kronomärke.»

Med reservanternas instämman *överjägmästarna i Umeå* och *Skellefteå distrikt* samt *landstinget i Västerbottens län*.

Konungens befallningshavande i nämnda län yttrar: Därest tvekan kunde råda, huruvida skogsingenjör alltid kunde anses tillräckligt

förfaren för att bedöma ej blott skogsmarks tjänlighet till åker eller äng utan även den tid, som ansåges för odlingens fullbordande erforderlig, borde det i förevarande moment därutinnan åt honom anförtrodda uppdrag överflyttas till vederbörande lantbruksingenjör eller jordbrukskonsulent, i synnerhet som erfarenheten understundom visat, att begäran om tillstånd till sådan uppodling mera varit föranledd av önskan att åtkomma träden än att verkställa odlingen. Nu gällande bestämmelse om vite såsom ansvarspåföljd för underlåtenhet att verkställa odlingen inom föreskriven tid hade kommittén borttagit, varigenom säkerligen utsikten till uppodlingens verkställande icke ökats.

Även *domänstyrelsen* anser, att de av kommittémajoriteten föreslagna bestämmelserna i 5 mom. äro mindre lämpliga än de nu gällande, enligt vilka det tillkommer Konungens befallningshavande att pröva ärende angående skogs avverkning för markens uppodling till åker eller äng samt föreskriva viss tid, inom vilken odlingsföretaget skall vid påföljd av vite, som Konungens befallningshavande likaledes äger bestämma, vara fullbordat. Domänstyrelsen anser, att Konungens befallningshavande jämväl framgent borde äga pröva dylika ärenden, helst som skogsvårdsstyrelsen torde komma att äga mindre intresse för skogsmarkens uppodlande och ej heller torde kunna hava tillgång till funktionärer med nödiga fackkunskaper i jordbruk för att säkert bedöma, huruvida ett därför ifrågasatt område vore av den beskaffenhet, att det lämpligen borde uppodlas till åker eller äng. Det syntes ock styrelsen nödigt, att den beslutande myndigheten skulle hava att bestämma om vite för odlingens fullgörande inom viss tid, så att markens uppodling icke bleve allenast en förevändning att utan återväxtskyldighet avverka skog. Slutligen hemställde styrelsen, att även här ordet »kronomärke» ersattes med orden »särskilt märke.»

6 §.

Under denna § anför *kommittén*:

»Rörande nu gällande bestämmelser angående gottgörelse för utsyning och stämpling, varom här är fråga, anförde riksdagen uti skrivelsen den 31 mars 1906 bl. a. följande: 'Ifrågavarande bestämmelser gävo tidigt nog anledning till missbelåtenhet. Då ersättning till förrättningsmannen skulle utgå per dag och en mindre skogsägare givetvis icke kunde erhålla utsyning annat än å smärre virkespartier, kunde en förrättning, vilken under sådana förhållanden ofta nog icke erfordrade en hel dag, bliva rätt betungande för nyssnämnda skogsägare i

förhållande till de obetydliga trädpartier, han till fritt förfogande fick utsynade. Den lindring, bestämmelserna om fri utsyning, när skogen indelats till ordnad hushållning, voro avsedda att medföra, har aldrig blivit av betydelse, då endast ett fåtal indelningsplaner ingivits till skogs- eller numera domänstyrelsen. När utsyningar för ifrågavarande ändamål begärdes, blev det ock vanligt att särskilt större skogsägare anhöllo att på samma gång få utsynad jämväl den fullmåliga skog, de önskade avverka. En sådan ur skogsvårdssynpunkt synnerligen fördelaktig begäran blev ock enskilt av utsyningsförrättaren villfaren, men då för denna extra förrättning några särskilda bestämmelser naturligen icke funnos meddelade angående den ersättning, skogstjänstemannen därför till äventyrs skulle bekomma, inträffade det, att enskilda avtal härom uppgjordes. Detta förhållande gav snart anledning till missbelåtenhet hos befolkningen. Man ansåg, i regel utan fog, att jägmästarna här erhöilo en extra ersättning av den enskilde större skogsägaren för att gynna denne på deras bekostnad, som ej läto företaga dylika extra utsyningar. I och för sig av stor betydelse för skogsvården, blevo således dessa förrättningar ägnade att hos befolkningen uppväcka mistro mot skogstjänstemännen. Härtill kan ock hava bidragit, att förrättningsman betingat sig särskild ersättning per träd i de enstaka fall, då större skogsägare någon gång enskilt anmodat honom att i samband med uppgörande av indelningsplaner å deras skogar, därvid taxering skett medelst trädräkning, såsom extra avverkning utsyna och utstämpla undermålig och skadad skog. Domänstyrelsens cirkulär den 27 januari 1903 förutsätter numera emellertid, att sådana taxeringar väl kunna uppgöras i samband med avverkningsplanerna, men äger jägmästaren att härför utfå ersättning av statsmedel. Det är numera endast den särskilda kostnaden för hantlangning vid dessa förrättningar, den enskilde skogsägaren får bekosta. Det har vidare uppgivits, att när utsyningsförrättning begärts efter den 1 juni, jägmästaren för att under året utföra densamma betingat sig särskild gottgörelse av skogsägaren, och skulle detta i sin mån givit anledning till missbelåtenhet. Angående ersättning för utsyningsförrättningar i detta fall innehåller icke någon av dimensionslagarna bestämmelser, och lärer det därför vid något tillfälle hava inträffat, att en jägmästare härför betingat sig särskild reseersättning. Numera är, enligt vad riksdagen inhämtat, i alla händelser förhållandet så ordnat, att jägmästaren tidigt på sommaren till överjägmästaren ingiver förteckning å de förrättningar, han under återstoden av året har att utföra, ävensom plan över deras ordningsföljd, och sedan ifrågavarande förslag av överjägmästaren gran-

skats och godkänts, varder detsamma i god tid, innan förrättningsmannen avreser, offentligen kungjort. Härigenom äro således ifrågavarande förrättningar underkastade den offentlighet, som bör utgöra garanti mot sist anmärkta förhållande. I allt fall kvarstå, såsom av ovanstående redogörelse framgår, bestämda anledningar till missbelåtenhet med dimensionslagens bestämmelser i här ifrågavarande avseende.

Då lagen närmast avser skogsskydd och för det ändamålet pålagt den skogsägande befolkningen vissa rätt betydande inskränkningar i dispositionsrätten till skogen, synes det riksdagen, som om ej någon åtgärd till undanröjande av berättigade anledningar till missbelåtenhet med densamma borde försummas. Och särskilt i här förevarande avseende gäller det att förändra sådana bestämmelser, vilka hos befolkningen visat sig ägnade att uppväcka misstro till skogstjänstemännens opartiskhet. Ur dessas synpunkt lärer därför också en reform vara att förorda. Densamma bör bidraga till stärkande av skogsstatens i ifrågavarande trakter ofta synnerligen ömtåliga och grannliga ställning.

Riksdagen vill för sin del som förslag till förbättringar i ifrågavarande avseende förorda bestämmelser i följande riktning: All den undermåliga skog, som för rationell skogsskötsel behöver avverkas och vilken man önskar erhålla till fritt förfogande, bör utstämplas. Men samtidigt bör även medgivas den ur synpunkten av en god skogsvård betydelsefulla utstämplingen av den fulmåliga skog, som man önskar avverka. För att vid samtliga dessa utsyningar förekomma ovan berörda anledningar till misstroende från befolkningens sida mot de tjänstförrättande utsyningsmännen vore det lämpligt, att all enskild ersättning till dessa, utgående vare sig enligt nu gällande författningar eller på grund av enskild uppgörelse, helt förbjödes och ersättning i stället utbetalades av staten. Härigenom finge ock vederbörande skogstjänsteman en i förhållande till skogsägaren mera oberoende ställning. Ifrågasättas kunde, om man, såsom i lagen angående skyddsskogar, borde stanna härvid och göra ifrågavarande utsyningar fullt avgiftsfria för skogsägaren. Skäl kunna ju härför andragas, men synes det riksdagen, som om man därmed lämnade tillfälle öppet för påkallande av utsyningar, utan att verkligt behov ur synpunkten av skogens rationella skötsel därtill föreläge. Med hänsyn bland annat härtill torde skogsägaren böra ersätta staten den med förrättningen förenade kostnad, och vore det i sådant avseende ur flere synpunkter fördelaktigt, om ersättning utginge per träd och kubikmassa, i likhet med vad som är gällande enligt kungörelsen den 11 december 1903 angående avgäld

för utsyning av virke i vissa fall inom de sex norra länen. Härmed vunnas till en början överensstämmelse i förevarande avseende mellan nu ifrågavarande skogsägare och sådana inom samma trakter boende kronohemmans- och nybyggesåbor ävensom skatte- och frälsehemmansägare samt ägare av sågverk med s. k. privilegierad stockfångsträtt, vilka endast efter utsyning få disponera sin skog. Vidare skulle ett sådant sätt för utsyningsavgifternas bestämmande helt visst medföra någon lättnad för de mindre skogsägarna därigenom, att utsyningsavgifterna särskilt för det smärre virket, vilka enligt kungörelsen den 11 december 1903 äro beräknade till endast 2 $\frac{1}{2}$ öre per kubikmeter, skulle ställa sig billigare än vad nu kan bli förhållandet med ersättning per dag. Debitering och uppbörd av ifrågavarande avgifter torde kunna ske i likhet med vad förhållandet är med avgifterna enligt nyssnämnda kungörelse, det vill säga i sammanhang med kronoskatterna på sätt i nämnda brevet den 13 juni 1890 är stadgat. För att slutligen bereda skogsägarna möjlighet att utan större tidsutdräkt erhålla sina ifrågavarande utsyningar vore det lämpligt, att därtill ej blott användes, såsom nu, jägmästare och assistenter, utan ock att den för bland annat Västerbottens och Norrbottens län för närvarande anställda skogsingenjören kunde vid skogsförrättnings handläggning biträda med utsyningar.'

Övre Norrlands skogsvårdsförening har jämväl ansett nuvarande bestämmelserna uti förevarande hänseende ofullständiga och otillfredsställande. I sin ofta berörda skrivelse har föreningen nämligen yttrat: 'Den ersättning för utsyning enligt dimensionslagen, som nu utgår till förrättningsmannen och beräknas i dagarvode, bör i stället erläggas till statsverket och utgå efter kubikmassa. Härigenom skulle sådana missbruk vid lagens handhavande, som tyvärr ägt rum, kunna undvikas. Sökande, som vid förrättningen framställer begäran om att även träd, som enligt lagen är fullmåligt, skall förses med kronomärke, bör därtill vara berättigad mot erläggande av betalning enligt samma grund som för utsyning av undermåligt virke. Nu debitera förrättningsmännen ofta särskild ersättning för dylik utsyning. Såsom bevis på, huru lagen stundom användes av tjänstemännen för att bereda dem inkomst, må nämnas, att sökande, som före utstämpling själv fördelat skogen i s. k. körskiften och vid förrättningen anhållit, att de träd, som stämplades inom varje körskift, skulle särskilt räknas, därför fått erlagga betalning.'

Att ersättning för förrättning enligt 5 § skall ingå till statsverket och ej, såsom hittills, till förrättningsmannen, anser kommittén själv-

fallet följa av den fasta organisation, som kommittén föreslår för de med lagens handhavande sysselsatta statstjänstemännen. Kommittén delar jämväl den, enligt vad kommittén inhämtat, allmänt omfattade meningen, att gottgörelsen bör ställas i visst förhållande till de utsynade trädens dimensioner och värde. Med sådan utgångspunkt måste nuvarande bestämmelserna om ersättningens beräkning te sig otillfredsställande; och har fördenskull kommittén föreslagit samma bestämmelsers upphävande.

I enlighet med beslut av 1882 års riksdag infördes i hithörande författningar bestämmelsen, att utsyning eller stämpling av skog, indelad till ordnad hushållning enligt plan, som blivit av skogsstyrelsen (sedermera domänstyrelsen) godkänd, skulle verkställas utan kostnad för jordägaren, där tjänsteåtgärden avsåge virke, som enligt planen vore bestämt att avverkas. Andamålet med ett sådant stadgande har emellertid ej vunnits; med undantag för några få fall har icke förekommit, att sådan indelning ägt rum. Därföre torde ur synpunkten av skogsägarnas fördel bestämmelsens bortfallande icke böra möta hinder och mer än väl motvägas av det ökade biträde med skogarnas vård, som kommitténs förslag avser att bereda skogsägarna.

Frågorna om stämpling av *fullmåliga* träd och om kostnaden därför har kommittén ansett icke böra beröras i förevarande lagförslag. Härav må emellertid icke dragas den slutsats, att kommittén anser dessa frågor icke behöva regleras. Tvärtom håller kommittén före, att förrättningsman skall vara skyldig att i sammanhang med utstämpling av undermåligt virke verkställa stämpling jämväl av å avverknings-trakten befintliga fullmåliga träd, som böra med iakttagande av en god skogsvård avverkas.

Att i lagen föreskriva viss grund för beräkningen av kostnaden för stämpling har ej syntts kommittén välbetänkt, utan har kommittén ansett denna fråga böra helt överlämnas till Kungl. Maj:ts avgörande i administrativ lagstiftningsväg.

Kommittén har likväl ansett sig icke böra underlåta att framkomma med ett utkast härutinnan och har fördenskull från ett revir (Burträsk's revir) införskaffat konceptprotokollen rörande en del i senare tid företagna förrättningar på grund av dimensionslagen. Med ledning av de uti dessa angivna trädantal och kubikmassor samt uppgifter om arvoden och antal förrättningsdagar har kommittén uppgjort nedanstående tabell, utvisande kostnaden för förrättningar av olika omfång:

	Utstämplat antal		Arvode kronor	Antal förrätt- ningsdagar	Kostnad per kbm. öre	Utstämplat antal kbm. per dag
	Träd	Kbm.				
Under 100 kbm.	6,804	920	51 75	5 ³ / ₄	5.6	160
Mellan 100—200 >	51,923	7,431	227 25	25 ¹ / ₄	3.1	294
> 200—300 >	14,446	6,783	150 75	16 ¹ / ₄	2.2	411
> 300—400 >	22,687	3,928	83 25	9 ¹ / ₂	2.1	413
> 400—500 >	32,222	5,269	103 50	11 ¹ / ₂	2.0	458
> 500—600 >	16,770	2,478	45 —	5	1.7	496
> 600—1.000 >	12,920	2,160	31 50	3 ¹ / ₂	1.5	617
> 1.000—2.000 >	42,842	7,807	135 —	15	1.7	520
> 2.000—3.000 >	73,682	12,042	288 —	32	2.4	376
> 3.000—4.000 >	75,615	13,531	274 50	30 ¹ / ₂	2.0	443
Över 4.000 >	213,078	30,810	487 —	59	1.5	522
<i>Summa och medeltal</i>	562,989	93,159	1,877 50	213 ¹ / ₄	2.0	437

Med utgångspunkt från önskvärheten av att kostnaden för de undermåliga trädens utsyning och stämpling ej måtte bli, genom-
snittligt taget, större än tillförne, samtidigt som statsverket finge skälig
gottgörelse för statstjänstemännens befattning därmed, bör enligt kom-
mitténs förmenande kostnaden för utsyning och stämpling i enlighet
med förevarande lag skäligen utgå enligt följande grunder, nämligen:
för träd, som 1.5 meter från marken håller, barken inberäknad,
mer än 20 centimeter i genomskärning, efter 5 öre för en kubikmeter
fast mått;

och för träd, som ej uppnår nyssnämnda mått, efter 2.5 öre för
en kubikmeter fast mått.»

I utlåtanden över förslaget yttra *Konungens befallningshavande, landstinget och hushållningssällskapet i Norrbottens län*: Staten borde själv
vidkännas omkostnaderna för åtgärder, vilka åsyftade att i statens
intresse förekomma skogsskövling. De enskilda borde sålunda icke
betungas med utgifter för utsyning. *Konungens befallningshavande i Norrbottens län* framhåller ytterligare följande: Det vore en inkonsekvens,
att kommittén i förevarande paragraf föresloge, att skogsägare i kust-
landet skulle gottgöra statsverket kostnaderna för utsyning och stämp-
ling, under det att enligt förslaget till ny utsyningslag icke någon
avgift skulle erläggas för utstämpling i lappmarken. Lämpligheten av
en sådan anordning, som med sannolikhet komme att framkalla miss-

nöje, kunde med skäl ifrågasättas, om, såsom kommittén jämväl föreslagit, skogsvårdsavgifter skulle utgå såväl inom lappmarken som kustlandet.

Domänstyrelsen yttrar i sitt utlåtande: Ordet »utsyning» borde utbytas mot »undersökning», på det att gottgörelse skulle kunna utgå även i de fall, då undersökningen ledde därtill, att en framställning om avverkning av undermåliga träd vare sig för skogens ordentliga skötsel och vård eller för markens uppodling till åker eller äng icke kunde bifallas. Därest i sådana fall sökanden bleve befriad från ersättnings-skyldighet, skulle okynnesansökningar av ifrågavarande slag lätt kunna framkomma. Det syntes visserligen ej vara nödigt, att ersättnings-belopp under alla förhållanden skulle utgöra full ersättning för den kostnad, som genom förrättningen förorsakats kronan. Beloppet borde, på samma gång det i fråga om smärre förrättningar kunde anses vara tillräckligt lågt för att ej verka i högre grad betungande för små skogsägare, vara ägnat att förekomma okynnesförrättningar och förden-skull utgå med ett *minimibelopp*, vilket skulle tillämpas dels i sådana fall, då någon utsyning icke komme till stånd, dels då avgälden enligt de av Kungl. Maj:t fastställda grunder icke uppginge till ett högre belopp. Ett sådant minimibelopp syntes lämpligen kunna fixeras till tre kronor. Ersättningen borde givetvis icke tillfalla förrättnings-mannen, vilken borde vara avlönad för sitt arbete oberoende av vad slag detta vore. I denna paragraf borde — såsom domänstyrelsen redan under 1 och 3 §§ här ovan framhållit — tillika göras ett tillägg angående rättighet för skogsägare att kostnadsfritt få utstämplade under-måliga träd, som han önskade för husbehov försåga vid exportsåg. Paragrafen skulle sålunda erhålla följande lydelse:

»För *undersökning* och stämpling — — — — bestämmas; dock att gottgörelse icke skall utgå för stämpling av undermåliga träd, som skola för fastighetens eget eller med densamma i sambruk varande fastighets hus-behov försågas vid exportsåg».

Domänstyrelsen har i särskilt utlåtande över kommittémajoritetens förslag i fråga om utsyningsavgifterna anfört följande:

»Under hänvisning till sitt utlåtande rörande kommitténs betän-kande i vad det angår dimensionslagen får styrelsen uttala den mening, att jämväl den utsyning, som kommer att äga rum enligt bestämmelserna i den ändrade dimensionslag, som kan komma att träda i stället för den nuvarande, bör i de fall, då utsyning och stämpling enligt lagens bestämmelser icke skola verkställas utan kostnad för utsyningstagaren, gäldas med avgift, bestämd enligt enahanda grunder, som i fråga om

utsyning äro eller varda bestämda beträffande skogar i lappmarkerna och Särna socken med Idre kapellag. Ersättning efter dagberäkning för utsyning av undermåligt virke bör lämpligen komma att upphöra. Emellertid är det nödigt att för vissa fall fixera ett minimibelopp, varmed ersättning för utsyning skall utgå, dels för att förekomma okynnesansökningar om utsyning av undermåligt virke, dels ock för att bereda staten ersättning för den undersökning, som av skogspersonalen verkställes rörande skogsmarks lämplighet för uppodling till åker eller äng, varom förmåles i förslagen såväl till ny dimensionslag som till lappmarkslagen. Detta minimibelopp skulle enligt styrelsens förslag bestämmas till tre kronor. Det torde tillika böra tagas i övervägande, huruvida tiden nu ej kan anses vara inne för samtliga utsyningsavgifters bestämmande efter kubikmassan av det utsynade virket. Hittills har sådan beräkning använts allenast i fråga om vissa slag av virke, nämligen det, som ägt minsta saluvärdet. Under senare åren hava i flera fall tillförne använda beräkningar efter stycketal utbytt mot beräkning efter virkets kubikmassa. Så har skett vid avverkningsbeloppens bestämmande enligt hushållningsplaner och avverkningsberäkningar för skogar även inom de båda nordligaste länen, varigenom mera exakta tal i sådant avseende vunnits. Så har ock skett vid bestämmande av flottnings- och amorteringsavgifter för virke, som flottas i ett flertal allmänna flottleder. Förändringar i dylik riktning hava visat sig lämpliga och lära fördenskull komma att i vidsträcktare mån vidtagas.

En övergång till ett liknande enhetligt system i fråga om utsyningsavgifterna förutsätter en beräkning av vad de nu utgående utsyningsavgifterna per träd skulle motsvara i kubikmassa. För timmerträd, som 1.5 meter från marken håller, barken inberäknad, minst 30 centimeter i genomskärning, erlägges nu en utsyningsavgift av 5 öre. Ett sådant träd kan genomsnittligt taget beräknas innehålla omkring 0.70 kubikmeter. Avgälden motsvarar alltså något mera än 7 öre per kubikmeter. För timmerträd, som 1.5 meter från marken håller, barken inberäknad, 20 à 29 centimeter i genomskärning, erlägges nu en utsyningsavgift av 2.5 öre. Då ett sådant träd kan beräknas innehålla omkring 0.33 kubikmeter, uppgår avgiften i detta fall till 7.6 öre per kubikmeter. Vid en övergång från stycketal till kubikinnehåll kunna alltså dessa båda grupper sammanföras till en, nämligen träd, som 1.5 meter från marken hålla, barken inberäknad, minst 20 centimeter i genomskärning. Det synes emellertid tillika kunna ifrågasättas, huruvida ej denna avgift skulle kunna nedsättas för att komma närmare den nu för visst slag av virke utgående avgiften per kubikmeter. Denna

är nämligen bestämd till 2.5 öre, vilket är en synnerligen låg avgäld, som alldeles ej motsvarar det arbete, vilket är förenat med virkets utsyning och stämpling.

Med avseende härpå får domänstyrelsen erinra därom, att kommittén lämnat en redogörelse för utsyningskostnaderna beträffande undermåligt virke inom Burträskts revir. Härav framgår bland annat, att kostnaden per kubikmeter växlar mellan 5.6 öre och 1.5 öre och i medeltal uppgår till allenast 2 öre. Styrelsen får fasta uppmärksamhet därpå, att de utsyningsförrättningar, varpå denna beräkning grundats, utförts huvudsakligen å skogar, tillhörande industriella bolag, och inom skogsbestånd, i vilka virke till pappersved tillförne ej utsynats, i följd varav mycket virke kunnat utsynas på en gång, samt att bestånden varit relativt täta, vilka båda förhållanden bidragit till, att utsyningen kunnat bedrivas fort och blivit billig. I förut genomgångna bestånd, synnerligast om de äro glesa samt skogarna små och spridda, måste arbetet bedrivas sakta, varigenom kostnaderna avsevärt ökas. Tillika må erinras därom, att de beräknade kostnaderna avse allenast utsyningstagarens utgifter i dagarvode och för kosthåll till utsyningsförrättaren. Denne uppbär emellertid tillika avlöning av statsmedel till belopp, som, beräknat per kubikmeter utsynat virke, uppgår till minst samma belopp som den av kommittén beräknade avgiften. Med iakttagande av nu anförda förhållanden kan verkliga utsyningskostnaden per kubikmeter i medeltal ej beräknas till lägre belopp än 5 à 6 öre per kubikmeter. Enligt styrelsens mening bör dock utsyningstagaren icke betungas med genomsnittligt högre avgifter än dem, han hittills fått vidkännas.

Nedsättes avgälden för utsyning av träd, som 1.5 meter från marken håller minst 20 centimeter, med 1 à 1.6 öre per kubikmeter eller till 6 öre per kubikmeter, synes det vara lämpligt att höja avgälden för utsyning av smärre träd med 0.5 öre per kubikmeter eller till 3 öre per kubikmeter. Anses vidare motivering nödig för en så obetydlig höjning, må erinras därom, att saluvärdet särskilt å virke av smärre dimensioner under senare åren avsevärt stigit i de norra länen, i följd varav sådant virke numera väl anses kunna bära en högre utsyningsavgift än den, som därför tillförne utgått. Genom utsyningsavgifternas bestämmande till dylika enkla tal, respektive 6 och 3 öre per kubikmeter, vinnas överskådlighet och klarhet, som nu saknas.»

Domänstyrelsen har slutligen föreslagit bestämmelser i ämnet av följande innehåll: Kostnad för utsyning av virke, som enligt därom gällande särskilda bestämmelser skulle gäldas av utsyningsökande,

skulle utgå: för träd, som 1.5 meter från marken hölle, barken inberäknad, minst 20 centimeter i genomsärning, med 6 öre för en kubikmeter fast mått och för annat utsynat virke med 3 öre för en kubikmeter fast mått, under iakttagande dels att, där utsyning avsåge avtorkad, död skog eller virke av skog, belägen ovanför odlingsgränsen, utsyningskostnad skulle utgå med allenast hälften av här ovan angivna belopp, dels ock att minsta avgift för en förrättning angående utsyning skulle utgöra 3 kronor. För undersökning genom skogstjänsteman av uppgiven odlingsmark skulle sökanden, ändå att utsyning ej skedde, gälda gottgörelse till statsverket med 3 kronor.

7 §.

Kommittén anför:

»I denna och närmast följande paragrafer innehållas bestämmelser, i huvudsak hämtade från gällande lagstiftning om vård av enskildas skogar i andra delar av landet och avsedda att, utan alltför genomgripande inskränkningar i förfoganderätten, i möjligaste mån förhindra skogsskövling, där sådan med nuvarande stadganden kan tänkas möjliggjord. För närvarande saknas i lagen föreskrifter om besparande av virke för nödigt husbehov. Med en fortgående hemmansdelning kan en fastighets nödiga husbehov antagas komma att utgöra allt större del av skogens avkastning. I följd härav och då ortsförbrukningen flerstädes, särskilt i närheten av städer och andra mera bebodda platser, visat tendens att alltför mycket föranleda en oförnuftig — eller åtminstone skogarnas framtida bestånd äventyrande — skogsavverkning, finnas skäl befara att, såvida icke restriktiva bestämmelser till skydd för framtida husbehovet inrymmas i lagen, detta *kan* allvarligen äventyras. Av sådan anledning har kommittén, som dessutom förut föreslagit visst skydd för nödiga fröträd, funnit angeläget, att förbudet mot avverkning, uppenbarligen äventyrande skogens återväxt, varom i 1 § av allmänna skogsvårdslagen talas, utsträcker för nu ifrågavarande delar av landet att innebära förbud jämväl mot avverkning, varigenom fastigheten skulle komma att sakna nödigt virke för eget husbehov. Ifrågasättas kan, huruvida förbudet bör riktas mot all avverkning, således även av fullmåliga träd. Mycket talar härför, men har emellertid kommittén ansett sig böra stanna vid förslag om dylikt förbud allenast i fråga om den undermåliga barrskogen. Det har nämligen för kommittén framstått såsom önskvärt att ej gå längre i fråga om inskränkningar uti den enskildes förfoganderätt än oundgängligt är; och synas

hittillsvarande regler härutinnan kunna betecknas såsom åtminstone någorlunda tillfredsställande.

Med hänsyn till angelägenheten av att befolkningen med förtroende omfattar lagens handhavande och då ett verksamt medel härför i andra delar av landet visat sig vara inrättandet av skogsvårdsstyrelser, har kommittén i förevarande paragraf infört bestämmelsen, att i vardera länet skall finnas en skogsvårdsstyrelse för uppsikt över att vad i paragrafen stadgats varder iakttaget. Beträffande skogsvårdsstyrelsernas närmare organisation, verksamhetsområde, arbetssätt m. m. hänvisas till vad kommittén därutinnan har att föreslå och yttra.¹⁾

7 § ansluter sig i huvudsak till 1 och 13 §§ i allmänna skogsvårdslagen. Skiljaktigheterna betingas av *dels* ovan omordade utsträckning av förbudet i riktning mot skyddande av framtida husbehovet *och dels* den omständigheten, att tillsynen över lagens tillämpning i övrigt är anförtrodd åt statstjänstemän. I förra avseendet är särskilt att bemärka, hurusom kommittén tänkt sig såsom möjlig påföljd av överdriven avverkning av undermåliga barrträd, att förfoganderätten över skogen inskränkes. En sådan inskränkning må kunna avse jämväl fullmåliga träd och synes böra i regel innehålla förbud, vid verkande äventyr, att under viss tid utan förutgången utsyning och stämpling avverka skog för annat än fastighetens eget eller med densamma i sambruk varande fastighets nödiga husbehov. Avverkning för sådant husbehovsändamål må däremot ej kunna lagligen förhindras.

I likhet med vad som i allmänna skogsvårdslagen stadgats har kommittén ansett önskvärt att tillförbinda fastighetens ägare ansvar för avverkningsrättsinnehavares överträdelse av förbudet, med undantag likväl för det fall, att avverkningsrätten upplåtits genom avtal, gällande redan vid tiden för nya lagens trädande i kraft; för sådan händelse bör ansvaret naturligen drabba avverkningsrättsinnehavaren ensam. Har fastighetsägare sålunda i anledning av avverkningsrättsinnehavares åtgörande fått antingen vidkännas utgifter för återväxtens betryggande eller inskränkning i den honom eljes tillkommande förfoganderätten över fastighetens skog, skall han enligt lagförslaget i båda fallen vara berättigad till skadestånd av avverkningsrättsinnehavaren.»

I anslutning till sina anföranden under 1 och 3 §§ samt 5 § 1 mom. andra stycket yttrar *Welander* i reservation: »I fråga om lagen såsom

¹⁾ Se sid. 416 och följ. i kommitténs betänkande.

exportlag må anmärkas, att sparande av nödigt husbehovsvirke är lika nödigt, vare sig avverkningen sker efter föregående utstämpling eller icke; och med den nu pågående uppdelningen av hemman, varigenom husbehovet kommer att utgöra en allt större del av skogsavkastningen, innebär utstämpling av undermålig skog enbart efter skogsvårdens fordringar icke i och för sig någon trygghet för att nödig husbehovsskog sparas å hemmanet. På ett mindre skogsskifte kan inträffa, att större delen av nu befintlig ståndsskog borde avverkas efter en sträng tillämpning av skogsvårdens krav med de oordnade skogsförhållanden, som vanligen råda i dessa trakter, varför stadgande om sparande av framtida husbehov även borde gälla, då utsyning sker av vederbörande skogstjänsteman. Med den av kommittén föreslagna lydelse av lagen kan inträffa, att en hemmansägare eller avverkningsrättsinnehavare kan anse sig förhindrad av 7 § att avverka den undermåliga skogen, även om detta kunde försvaras från rent skoglig synpunkt, men av vederbörande skogstjänsteman däremot, som ej äger göra någon inskränkning i avverkningen för sparande av husbehovsvirke, kan han fordra detta.

Då förbudet endast avser avverkning av *undermålig* skog, lämnar vidare kommitténs förslag till lag rum för sådant förfarande av hemmansägaren eller avverkningsrättsinnehavaren, att denne avverkar den undermåliga skogen så långt, att vad därav återstår jämte befintlig fullmålig skog är tillräckligt för framtida husbehov. Avverkar han eller ny ägare eller avverkningsrättsinnehavare därefter den fullmåliga skogen, så uppstår härigenom brist på husbehov, men han bryter icke mot bestämmelserna i omnämnda 7 §.

En bestämmelse, att för fastigheten nödigt husbehovsvirke alltid skall sparas, är därför av behovet påkallad.

Betraktas lagförslaget ur rent skoglig synpunkt och särskilt med hänsyn till återväxten, må framhållas, att kommittén har i 7 § uttalat, att avverkning av *undermåliga* träd utan föregående stämpling ej må så bedrivas, att skogens återväxt äventyras. Fullmåliga träd få således fritt avverkas även i det fall, att tillräckligt antal dugliga undermåliga fröträd saknas. Med den föreslagna lydelsen av 7 § torde för övrigt icke återväxten kunna anses äventyrad genom en avverkning av undermåliga träd, om tillräckligt antal undermåliga och fullmåliga eller enbart fullmåliga träd sparas; och om därefter de fullmåliga träden uttagas, lär icke något ingripande kunna ske med stöd av 7 §.»

Kinberg, Welander och Wiklund, vilka ju reserverat sig mot för-

slaget om inrättande av skogsvårdsstyrelser uti ifrågavarande län, föreslå i gemensamt avgiven reservation, att sista stycket av paragrafen utslutes, samt anföra vidare: »I lagens allmänna motivering framhålles, hurusom dimensionslagen varit av den allra största betydelse för ifrågavarande landsdel och att, därest den icke funnits, tillståndet i fråga om enskildas skogar därstädes skolat förete en väsentligt annan och långt sämre anblick, än som nu är fallet. Genom att de träd, som genom lagen skyddas mot för tidig avverkning, äro fullt dugliga till fröträd, har lagen uti förnygringshänseende åvägabragt en ganska tillfredsställande — om ock relativ — trygghet. Men då å vissa särskilda trakter, där avsättningsförhållandena varit synnerligt förmånliga, såsom i närheten av städer och andra mera bebodda platser, ortsförbrukningen visat tendens att föranleda till överdriven eller oförnuftig avverkning, varigenom skogens återväxt kan äventyras, hava till förekommande av sådan avverkning och med hänsyn jämväl till angelägenheten att vid hemman å sådana trakter bevara nödig husbehovsskog, vissa bestämmelser införts i 7 §.

Av det anförda framgår, att dessa bestämmelser hava karaktär av undantagsbestämmelser i syfte att förekomma skogsskövling på en eller annan eller vissa kända och så belägna trakter, att avsättningsförhållandena där äro synnerligen förmånliga och därför kunna giva anledning till skövling av skog. Ifrågavarande bestämmelser hava således ett mycket begränsat tillämpningsområde. Uppsikten över att dessa bestämmelser behörigen iakttagas synes därför lämpligast överlämnas åt de i länens kustland anställda skogsingenjörer, som genom sin verksamhet i skogarna hava goda tillfällen skaffa sig kännedom om, huru avverkningen bedrives å sådana trakter, som äro utsatta för skogsskövling. Därför bör i den instruktion, som varder för dessa tjänstemän utfärdad, intagas skyldighet för dem att övervaka paragrafens efterlevnad ävensom att, där överträdelse sker, anmäla förhållandet hos Konungens befallningshavande.»

I sistberörda reservation instämma *överjägmästaren i Skellefteå distrikt och Västerbottens läns landsting.*

Domänstyrelsen har icke något att erinra mot innehållet i denna paragraf.

8—11 §§.

I *kommitténs* betänkande anföres under dessa paragrafer: »8 § motsvarar 2 § i allmänna skogsvårdslagen. Då emellertid enligt kommitténs förslag för tillsynen och vården av de enskildas skogar inom

länen skola finnas tillsatta särskilda skogsstatstjänstemän — skogsinspektörer och skogsingenjörer — har det syntts kommittén lämpligt, att den befogenhet, som enligt allmänna skogsvårdslagen tillagts Konungens befallningshavande, i stället inrymts åt vederbörande skogsinspektör. Då hos denne måste förutsättas en ingående bekantskap med skogsförhållandena inom distriktet, har kommittén ansett det böra vara för den i ärendet beslutande skogsvårdsstyrelsen önskligt att äga tillgång jämväl till ett uttalande i frågan av denne samt fördenskull i paragrafen infört stadgande härom.» — Vidare framhålles i betänkandet, att 9 § vore av enahanda innehåll som 3 § i allmänna skogsvårdslagen, att 10 § motsvarade 4 § sagda lag och allenast innehölle den avvikelse därifrån, som betingades därav, att kommittén ansett lagens konstruktion vara sådan, att inskränkning av ett enligt paragrafen meddelat förbud mot avverkning icke syntes böra komma i fråga, samt att 11 § vore av samma innebörd som 5 § i allmänna skogsvårdslagen.

Mot innehållet i förevarande fyra paragrafer reservera sig *Kinberg, Welander* och *Wiklund* samt föreslå, att paragraferna erhålla följande lydelse:

8 §.

»Där på grund av inkommen anmälan eller eljest *Konungens befallningshavande* finner skälig anledning antaga, att avverkning bedrivs i strid mot bestämmelserna i 7 §, äger *Konungens befallningshavande förordna* en statens skogsingenjör att med biträde av — — — undersöka förhållandet och däröver avgiva redogörelse med förslag till de åtgärder, som för markens återställande — — — påkallad. Stanna synemännen i olika meningar skola de särskilda meningarna meddelas.

Kunna synemännen efter övervägande av vad vid undersökningen framgått träffa överenskommelse med den eller dem, som jämlikt 7 § äro ansvariga för återväxtens tryggnad, om de åtgärder, som böra vidtagas för markens återställande i skogbärande skick, bör denna skriftligen upprättas och jämte övriga handlingar i ärendet av skogsingenjören insändas till skogsinspektören, som tillika med eget yttrande överlämnar desamma till Konungens befallningshavandes prövning.»

9 §.

»Har överenskommelse, varom i nästföregående paragraf förmäles, icke kunnat träffas eller godkännas, eller hava, efter det överenskommelse träffats och godkänts, de däri avtalade åtgärderna blivit eftersatta, äge *Konungens befallningshavande förordna om talans anhängiggörande och ut-*

förande vid domstol mot vederbörande. Konungens befallningshavande må ock äga att meddela förbud, som i 10 § sägs, där den jämlikt 8 § verkställda undersökning giver vid handen, att avverkning bedrivits i strid mot bestämmelserna i 7 §, och skäl till sådant förbud i övrigt förekomma.»

10 §.

»Har jämlikt — — — eljest varda på den försumliges — — — verkställighet.»

11 §.

»Om förbud, varom i 9 och 10 §§ sägs, gälle i tillämpliga — — — icke erfordras.»

Reservanterna anföra till motivering av sitt förslag följande: »Då vi ej kunnat finna tillräckliga skäl föreligga för ett införande av skogsvårdsstyrelser i ifrågavarande delar av landet och då de befogenheter, som vid tillämpning av denna lag skulle tillkomma sådana styrelser därstädes, synas oss kunna väl anförtros åt, allt efter befogenhetens art, antingen vederbörande skogsingenjör eller ock Konungens befallningshavande, hava vi självfallet ansett vissa ändringar i dessa paragrafer önskvärda. Vad då särskilt 10 § angår, hava vi ansett, att där de föreskrivna åtgärderna icke inom förelagd tid fullgöras, deras fullbordande bör lämpligen anförtros åt vederbörande skogsingenjör, vilken vid behov bör kunna få härtill nödiga medel förskotterade från länets skogsvårdskassa.»

Med reservanterna instämma Västerbottens läns landsting och överjägmästaren i Skellefteå distrikt, den sistnämnde under uttalande i fråga om 10 §, att reservationen förutsatte ett stadgande, som klargjorde, varifrån medel skulle tagas till förskotterande av de kostnader, som uppstode, då domstol föreskrivit vissa åtgärder för återväxts betryggande.

Domänstyrelsen föreslår ej annan ändring, än att de åligganden, som enligt 8 § skulle tillkomma skogsinspektör, borde läggas å Konungens befallningshavande; styrelsen hänvisar till 2 § i allmänna skogsvårdslagen. 8 § borde enligt styrelsen erhålla följande lydelse:

»Där på grund — — — att hos Konungens befallningshavande påkalla undersökning. Konungens befallningshavande förordnar i anledning härav en skogsstatens tjänsteman att — — — förhållandet och däröver till skogsvårdsstyrelsen avgiva — — — påkallad.»

Stanna synemännen — — — skogsvårdsstyrelsen.»

12 §.

I fråga om 1 mom. utlåter sig kommittén: »Detta moment föret icke annan skiljaktighet från vad nu gäller än att detsamma ut-

Bihang till riksdagens protokoll 1915. 1 saml. 61 häft. (Nr 70.) 12

byggts med stadgande att, där virke, varmed förfarits i strid mot bestämmelserna i 1 § och som följaktligen varit beslag underkastat, undgår beslag, den skyldige skall vara pliktig att utgiva ersättning med belopp, motsvarande virkets värde. Ändamålsenligheten av ett sådant stadgande har av erfarenheten ådagalagts. Ej sällan har nämligen inträffat, att en till beslag behörig person avhållit sig från att med beslag belägga virke av rädsla för de efterräkningar av ekonomisk art, som kunna väntas för honom uppkomma, därest av honom gjort beslag skulle bli hävt. Omförmälda tillägg torde sålunda kunna leda till att lagöverträdelser, som eljes måhända skulle bli obeivrade, vederbörligen näpsas, samtidigt som i många fall virkesägare skulle befrias från de olägenheter, nuvarande stadganden kunna tänkas för honom medföra. Ett ytterligare skäl för tillägget har kommittén funnit uti förhållandena vid en del sågar, där omfattande bevakning måst anordnas till förhindrande av att ostämplat undermåligt virke, upplagt i sågens omedelbara närhet, skyndsamt försågas och därefter ånyo upplägges på plats, där beslag ej må verkställas. Ett sådant sätt att kringgå lagen skulle med den av kommittén föreslagna lydelsen ej längre hava åsyftad verkan.»

Beträffande 2 mom. yttrar kommittén: »Från lagens handhavare har uttalats stort missnöje med nuvarande lagstiftning därutinnan, att vid överträdelse av författningens 1 § det ofta nog visat sig omöjligt att få överträdelsen beivrad av anledning att ägaren till det beslagsmässiga virket ej kunnat upptäckas. Nu finnes visserligen förbud mot, exempelvis, intagande av undermåligt ostämplat virke inom såginrättning, men straff härför för inrättningens ägare är ej stadgat. För att råda bot på detta missförhållande har kommittén — utom det att kommittén i 13 § meddelat bestämmelser, ägnade att möjliggöra beslag, ehuru virkesägaren är okänd — ansett ägaren av såginrättning eller pappersmassfabrik, där överträdelsen ägt rum, böra tillförbindas ansvar. Det torde ej heller få anses obilligt att hos denne fordra den uppmärksamhet, att han tillser, det vid hans industriinrättning lagens stadganden efterlevas. Det skulle ju visserligen kunna ifrågasättas, att det i 2 mom. innehållna ansvaret skulle vinna tillämpning, endast för den händelse vederbörande kunde visas hava ägt kännedom om överträdelsen, men en sådan inskränkning av momentets tillämplighet skulle säkerligen i praktiken leda till att samma ansvar endast sällan skulle ifrågakomma. — Enligt kommitténs förslag skall följaktligen överträdelse av 1 § medföra, om virkesägaren är identisk med såginrättningens

eller pappersmassefabrikens ägare, bötesstraff och virkets förlust, men, om de äro skilda personer, för virkesägaren virkets förlust och för industriinrättningens ägare bötesstraff.»

Rörande 2 mom. uttalar sig *Västerbottens läns hushållningssällskap* på följande sätt: De därstädes intagna bestämmelserna syntes hushållningssällskapet synnerligen betänkliga, enär de vore ägnade att på en gång tillintetgöra hundratals små sågar, som nu funnes i kustlandet. Sant vore visserligen, att vid många av dessa förekommit oegentligheter i form av systematiskt försågande av ostämplat virke, avsett för export, men de stora värden, som funnes nedlagda å dessa anläggningar, borde kräva någon hänsyn. Tydligt vore nämligen, att de flesta av dessa sågar ej kunde bära kostnaden för kontrollåtgärder, som bleve nödvändiga med anledning av det ansvar, varför anläggningens ägare bleve utsatt även i fall, då han icke handlade i ond tro. Ägaren visste ofta ej vilket virke, som framkörts till sågen, eller vem, som avlämnat detsamma; det hände även ofta, att virke framkördes nattetid och avlastades utanför sågen. För att i möjligaste mätto minska risken, måste nu sålunda en sågägare noga inhägna de i 2 mom. omförmälda områden och dessutom hålla ständig vakt, allt kostnader, som ej stode i rimlig proportion till rörelsens i regel ringa omfattning. Och så mycket mer betänklig bleve bestämmelsen med hänsyn till att begreppen husbehovssåg och exportsåg ej klargjorts bättre än som skett. De flesta hade ju tillkommit som husbehovssågar och hade fortfarande sin egentliga betydelse som sådana. Karaktären av exportsåg hade de i allmänhet förvärvat, först sedan något beslag av undermåligt virke blivit av domstol fastställt. Men ingenting funnes, som angåve, huruvida en dylik såg kunde återfå sin karaktär av husbehovssåg. För att inse, huru drakonisk den föreslagna bestämmelsen vore, behövde man blott tänka på det fall, att några bönder framkörde virke till den såg, de under årtal vänjt sig att anse som husbehovssåg. Ett beslag hade emellertid blivit fastställt och sågen vore sålunda exportsåg. Följaktligen bleve det i god tro framkörda virkespartiet förbrutet och sågägaren vore förfallen till höga böter. Om en bestämmelse sådan som den föreslagna skulle anses nödvändig, borde därför till en början på lämpligt sätt med vissa mellantider kungöras, vilka sågar vore att anse som exportsågar, och tydliga anslag härom uppsättas invid anläggningen. Slutligen borde stadgas, att en virkesägare, som framförde undermåligt virke till såg, vilken genom kungörelse och anslag angivits såsom exportsåg, skulle vara förfallen till samma ansvar som sågägaren. —

Med hänsyn till de många sågar, som tillhörde ett flertal ägare, torde böra stadgas, att där särskild föreståndare för rörelsen funnes antagen, skulle ansvaret drabba denne.

Domänstyrelsen föreslår, att maximibeloppet av de i 2 mom. föreslagna böter höjes till fem hundra kronor för att vid upprepade stora förseelser kunna anses medföra vederbörlig verkan.

I fråga om 3 mom. anför *kommittén*, att detta innehölle stadganden om ansvar för det fall, att meddelat avverkningsförbud åsidosattes eller fröträd, rörande vars överhållande avtal i vederbörlig ordning träffats, i strid mot samma avtal avverkades. Dylik avverkning av fröträd hade synts *kommittén* böra drabbas av ansvar, vare sig avverkaren ägde fastigheten eller icke, och straffsatsen hade bestämts i enlighet med vad 7 § i allmänna skogsvårdslagen stadgade.

4 momentets straffbestämmelser vore, enligt *kommittén*, avsedda att verka hindrande mot missbruk av den för visst fall medgivna rätten att låta å exportsåg försåga ostämplat undermåligt virke.

Domänstyrelsen anför: 4 mom. syntes böra förses med ett tillägg av innehåll, att under den i momentet angivna förutsättning virket skulle vara förbrutet och underkastat beslag på sätt för andra fall i 1 mom. funnes stadgat; och om styrelsens förslag till lydelse av 3 § bleve godkänt och sålunda undermåligt virke finge för husbehov försågas å exportsåg endast efter utsyning och stämpling enligt 5 §, torde 4 mom. böra erhålla följande lydelse:

»4 mom. Nyttjar — — å exportsåg försåga undermåligt virke, som utan kostnad för honom stämplats, detsamma — — — kronor, och skall virket vara att anse som förbrutet samt underkastat beslag; undgår dylikt virke beslag, vare den, som gjort sig till förfarandet skyldig, pliktig att utgiva ersättning med belopp, motsvarande värdet av samma virke.»

5 och 6 momenten innehålla, enligt *kommittén*, lämpliga befunna, från allmänna skogsvårdslagens 7 § hämtade stadganden.

13 §.

I fråga om 1 mom. erinrar *kommittén*, att i detta moment av lämplighetsskäl dels beslagsrätt tillagts jämväl tullstatens betjänte och banmästare och dels åtalsrätt fräntagits andra än allmän åklagare och skogsingenjör.

Domänstyrelsen anför: Till bestämmelsen, att annan beslagare

än allmän åklagare och skogsingenjör skulle om beslaget hos endera av dem göra anmälan, så snart ske kunde, borde fogas en bestämt angiven maximitid, förslagsvis »och sist inom fjorton dagar», för fullgörande av en sådan anmälan. Denna skulle i annat fall kunna på grund av andra åligganden fördröjas så länge, att beslagets giltighet icke hunne inom den tid, som i 2 mom. därför föreslagits, underställas vederbörlig prövning.

Rörande 2 mom. yttrar kommittén: »Enskild motionär vid 1905 års riksdag ifrågasatte ett tillägg till 5 § i nu gällande dimensionslag i syfte att, efter det virke beslagtogs i anledning av förbrytelse mot förevarande lagstiftning, åtal rörande förbrytelsen skulle inom viss tid anställas, vid äventyr, att beslaget eljes förfölle; och anhöll riksdagen med anledning av motionen uti skrivelse den 12 april 1905, det täcktes Kungl. Maj:t taga under övervägande, vilka bestämmelser kunde anses erforderliga och lämpliga i syfte, att lagligheten av beslag av virke, varom nu är fråga, bleve inom skälig tid underställd domstols prövning. Dylika bestämmelser har nu kommittén i sitt ifrågavarande lagförslag infört uti 2 mom. av förevarande §. Skilda meningar kunna göra sig gällande rörande längden av den tid, inom vilken frågan om beslagets giltighet bör underställas domstols prövning. Å ena sidan må ju nämligen ej denna tid tillmätas så kort, att svårigheter kunna tänkas uppstå för åtalsmyndigheten att fullgöra vad på densamma ankommer för fullföljd av beslaget, men å den andra bör ej heller förbises, att tiden ej må utsträckas så långt, att hela stadgandet blir till ingen eller ringa nytta. Kommittén har stannat vid att föreslå en tidslängd av sextio dagar från beslagsätgården. Kommittén vill nämligen hålla före, att svårighet ej bör för åtalsmyndigheten uppstå i följd av ett sådant bestämmande, vilket däremot skulle kunna tänkas bliva förhållandet, därest samma tid än mera inskränktes. Helt naturligt torde ock vara, att i flertalet fall vederbörliga åtgärder för beslags vidmakthållande komma att vidtagas inom betydligt kortare tid än den såsom maximitid lämplig befunna.

Då, såsom förut anförts, det ej sällan visat sig omöjligt eller åtminstone förenat med ej ringa svårigheter att erhålla tillförlitlig kunskap om äganderätten till beslagttaget virke, har kommittén i föreliggande moment inryckt bestämmelser om proceduren för sådana handlingar. Såsom härmed likställda har kommittén ansett böra behandlas de fall, då virkesägaren väl är för åklagaren känd, men ej trots gjort försök kunnat med stämning anträffas. — Såsom av momentets sista

punkt torde finnas framgå, skall det tillhöra åklagaren att befordra kungörelsen, varom i momentet stadgas, ej mindre till uppläsande uti kyrkan i den församling, där beslaget skett, än ock till införande uti en av ortens tidningar. Dessa åtgärder synas icke med nödvändighet böra vara vidtagna inom den angivna tiden av sextio dagar från beslaget, om än fordras må, att åklagaren icke dröjer därmed längre än vad skäligt är. Kostnaden härför bör, om beslaget blir bestående, gottgöras åklagaren av försäljningssumman för beslagtagna virket, där ej domstolen annorlunda förordnar.»

I fråga om 3 mom. anför *kommittén*: »Detta moment innehåller stadganden, avsedda att i görligaste mån undanröja vissa olägenheter i följd av beslag såväl för virkesägare som för åklagare. Enligt momentet skola nämligen åtgärder för försäljning av beslagtaget virke vidtagas, redan innan frågan om beslagets giltighet slutligen prövats:

a) alltid, då virkesägaren det begär; och

b) där överexekutor, på anmälan av åklagaren, finner skäligt härom förordna med hänsyn till att fara för virkets förstörelse är för handen eller till att kostnaden för dess förvarande skulle bliva större än skäligt är.

Det har synts *kommittén* lämpligt, att enhetliga principer med avseende å sättet för försäljning av sålunda beslagtaget virke tillämpas. Bestämmelser härutinnan torde emellertid ej lämpligen böra inrymmas i lagen, utan fasthellre bör det överlämnas åt Kungl. Maj:t att härom stadga, och har *kommittén* givit uttryck åt denna sin uppfattning i momentets senare stycke.»

Här må anmärkas, att vid 1906 års riksdag väcktes motion, att i dimensionslagen skulle stadgas, att då viss minimikvantitet virke beslagtagits, skulle försäljning ske å offentlig auktion eller ock att köpeanbud å det beslagtagna eller andelar därav finge av spekulanter ingivas till revirförvaltaren före viss genom annons i ortens tidningar angiven dag. I anledning av motionen yttrade riksdagen i sin förut omförmälda skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 mars 1906: »Stadganden om sättet för beslagtaget virkes försäljning saknades i 1874 års dimensionslag. Till en början lär sådan försäljning — liksom av allt annat kronan tillhörigt virke, avsett för avsalu — hava ägt rum genom Konungens befallningshavades försorg. Då emellertid försäljningarna härigenom fördröjdes och särskilt på grund av den dåvarande bevakningspersonalens fåtalighet svårigheter yppade sig att på ett tillfredsställande sätt bevaka beslagtaget virke, utbildade sig snart nog den praxis, att sådant virke omedel-

bart efter beslaget och i regel under hand försålles, oftast innan det dömts förbrutet. Det inträffade då ofta, att den, från vilken beslaget skedde, återköpte sitt virke, särskilt därför att annan köpare i månet fall ej stod att finna. Huruvida detta skett till underpris, kan riksdagen ej vitsorda, men möjligheten härav är icke utesluten. I alla händelser blev följden av denna underhandsförsäljning, att allmän kontroll därå uteslöts. Varken 1888 eller 1903 års författningar införde bestämmelser om sätt för försäljning av beslagttaget virke. Då i de år 1903 antagna förordningar om vård av enskildas skogar och om skyddsskogar bestämmelser meddelats om sättet för försäljning av beslagttaget virke, men ej liknande stadganden infördes i dimensionslagen, torde detta berott på, att man så litet som möjligt ville ändra sistnämnda författning. Förhållandena kvarstå således i detta avseende oförändrade utan att emellertid vidare uppbäras av de skäl, som framkallat dem. Genom anställande numera av en talrikare bevakningspersonal har anledningen till en snabb försäljning av beslagttaget virke delvis försvunnit. Vissa i motionen påpekade olägenheter i det rådande systemet framstå därför än klarare, nämligen *dels* att man ej vet, om staten tillnärmelsevis får vad den kunde få för sitt virke, *dels ock* att befolkningen bibringas den uppfattningen, att blott den betalar något till en statens skogstjänsteman under hand, får den framföra huru mycket undermåligt virke som helst till sågarna, vilken uppfattning desto lättare vinner insteg, som i allmänhet den, från vilken virket tages i beslag, från skogstjänstemannen efter beslaget, och innan beslagets laglighet prövats av domstol, återköper virket. Till dessa olägenheter avskaffande torde ändring i lagstiftningen vara av behovet påkallad. Motionären har i detta avseende föreslagit, att då virke intill en viss minimikvantitet beslagtagits, försäljning skulle ske å offentlig auktion, eller att köpeanbud å det beslagtagna eller andelar därav finge av spekulanter ingivas till revirförvaltaren före viss genom annons i ortens tidningar angiven dag. Till ledning för lagstiftningen torde härvid lämpligen kunna tjäna de bestämmelser, som äro gällande för försäljning av skogsalster från statens skogar, ävensom de stadganden angående beslagttaget virkes försäljning, som finnas införda i lagen angående vård av enskildas skogar 9 § och lagen angående skyddsskogar 5 §. Regeln är, att dessa försäljningar skola ske å offentlig auktion, vilken enligt sistnämnda båda lagar skall förättas av åklagaren. Endast smärre virkespartier för statens räkning äger jägmästaren i allmänhet under hand försälja, och blott om vid utlyst auktion å större parti antagligt anbud ej avgivits, kan jägmästaren erhålla förordnande av Konungens befallningshavande eller domänstyrelsen att

under hand försälja även sådant parti. Det föreslagna sättet om infordrande av anbud torde ock i vissa fall vara lämpligt. Fall kunna emellertid även tänkas, då försäljning direkt under hand bör lämpligen äga rum. Utom då fråga är om smärre virkespartier, torde sådant bliva erforderligt, när till följd av stundande islossning en snar försäljning är av nöden, ävensom när eljest förhållandena därtill föranleda. Vilka bestämmelser, som härutinnan kunna finnas erforderliga, torde anställd utredning närmare giva vid handen. Det kan ifrågasättas, om ej jämväl i administrativ väg utfärdade bestämmelser rörande en från vederbörande överjägmästares sida utövad kontroll skulle vara värdefulla.» Med stöd av vad sålunda anförts anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t måtte efter utredning förelägga riksdagen förslag till tillfredsställande bestämmelser i dimensionslagen rörande sättet för försäljning av beslagttaget virke.

I häröver infordrade utlåtanden yttra i huvudsak:

Överjägmästaren i Luleå distrikt: För vinnande av ändamålet att även beslagttaget undermåligt virke skulle säljas på enahanda sätt som för skogsalster från statens skogar funnes föreskrivet, vore det, enligt vad erfarenheten visat, nödvändigt att stadga, att sågverksägaren eller annan ägare av beslagttaget virke skulle vara skyldig upplåta erforderliga upplagsplatser för detsamma inom sågverkets eller lastageplatsens område samt vara ansvarig för att virket icke förskingrades, sönderhögges eller på annat sätt skadades. Ansåges dylik bestämmelse ej kunna meddelas, syntes enda utvägen vara, att virket fortfarande, på sätt hittills vanligen skett, såldes under hand, därvid emellertid erhållna anbud skulle underställas överjägmästaren, om beloppet överstege två hundra, men ej två tusen kronor, och domänstyrelsen, om beloppet överstege sistnämnda summa.

Överjägmästaren i Skellefteå distrikt: I regel borde försäljning av beslagttaget undermåligt virke ske å offentlig auktion. Då virkets värde eller tiden ej medgäve sådan, borde virket avyttras under hand till i orten gångbart pris i enlighet med senast givna regler för underhandsförsäljningar; dock att domänstyrelsen skulle bestämma rörande försäljningsposter på över fem hundra kronor.

Överjägmästaren i Umeå distrikt: Vore virkespartiet av ringa värde, kunde det ej bevakas eller kunde det ej med fördel på annat sätt avyttras, borde försäljning ske under hand, men eljest å offentlig auktion eller medelst infordrande av skriftliga anbud.

Konungens befallningshavande i Norrbottens län: Försäljningen borde i regel ske å offentlig auktion och icke, så framt ej annan överenskommelse träffades med virkesägaren, förrän beslagsåtgärden fastställts.

Därest omständigheterna oundgängligen föranledde därtill, skulle överjägmästaren kunna medgiva undantag därifrån. Under hand erhållna anbud borde underställas överjägmästarens prövning. Beloppen skulle indrivnas av Konungens befallningshavande.

Konungens befallningshavande i Västerbottens län: Försäljningen borde ske antingen å offentlig auktion eller medelst infordrande av skriftliga anbud inom viss tid. Därest omständigheterna sådant föranledde, skulle försäljningen kunna äga rum under hand på sätt hittills varit brukligt.

I 4 mom., som stode i omedelbart samband med 3 mom., hade — enligt *kommittén* — upptagits likartade bestämmelser med dem, som funnes meddelade i senare stycket av 10 § i allmänna skogsvårdslagen.

Domänstyrelsen fäster uppmärksamheten på, att förutvarande 138 § utsökningslagen blivit genom lag den 11 oktober 1912 ersatt med i viss mån andra bestämmelser, vilka torde nödvändiggöra viss ändring i förevarande mom.

14 §.

Kommittén anför: »Denna paragraf motsvarar 6 § i nu gällande författning i ämnet. Då *kommittén* i sitt lagförslag intagit bestämmelser om bötesansvar för vissa fall och det synts *kommittén* riktigare, att ådömda böter komma skogsvården inom lagens tillämplighetsområde till godo, än att de utan vidare ingå till kronan, har *kommittén* föreslagit, att dylika böter skola tillfalla skogsvårdskassan i det län, där förbrytelsen timat. Av nyss anförda skäl har ock *kommittén* ansett den andel uti försäljningsmedel för beslagttaget virke — varmed enligt lagförslaget i allo likställt ersättning jämlikt lagförslagets 12 § 1 och 3 mom. — som hittills tillfallit kronan, för framtiden böra komma samma skogsvårdskassa till godo. — Det har under *kommitténs* överläggningar varit ifrågasatt att till förmån för skogsvårdskassan nedsätta åklagareandelen, men har *kommittén* ansett varje ändring, som kunde vara ägnad att göra tillsynen å lagens efterlevnad mindre effektiv, olämplig och fördenskull i förslaget bibehållit samma andel vid nuvarande storlek.»

16 §.

Kommittén framhåller, att av enahanda anledning, som motiverat införande i allmänna skogsvårdslagen av sista stycket i 12 §, hade

Bihang till riksdagens protokoll 1915. 1 saml. 61 häft. (Nr 70.) 13

kommittén i sitt lagförslag infört en undantagsbestämmelse från 7—11 §§ för sådan försumpad skogsmark, där skogens återväxt uppenbarligen omöjliggjordes av markens beskaffenhet och betäckning.

17 §.

Kommittén anför: »Denna paragraf innehåller stadgande rörande sättet för fullföljd av talan mot ett av förrättningsman enligt 5 § meddelat utlåtande. Nuvarande bestämmelser därutinnan hava föranlett en viss osäkerhet beträffande frågan, huruvida fastighetsägare, för det fall att annan uppträtt såsom sökande, varit berättigad att söka ändring uti förrättningsmannens utlåtande. Denna fråga torde i allmänhet hava fått ett jakande svar, vilket ock enligt kommitténs mening varit riktigt. Då nu kommittén i 5 § undanröjt grundvalen för en dylik tvekan genom att stadga, det endast fastighetsägaren, och sålunda ej en avverkningsrättsinnehavare, är berättigad söka förrättningen, har något förklarande i nu antydd riktning icke syntts kommittén erforderligt. Ej heller har syntts nödigt införa någon rätt för avverkningsrättsinnehavare att överklaga dylikt utlåtande, alldenstund hans intresse så gott som uteslutande torde beröra allenast rätten till de utsynade och utstämplade träden och rättstvist härutinnan bör höra under allmän domstols prövning.

De nya bestämmelserna i paragrafen äro betingade av de utav kommittén föreslagna ändringar i fråga om organen för lagens handhavande.»

Domänstyrelsen anser, att ordet »skogsinspektör» borde ändras till »skogsvårdsstyrelse», varav torde böra följa rätt för skogsingenjör att fullfölja talan mot skogsvårdsstyrelses beslut, varigenom ändring skett i av honom enligt 5 § meddelat utlåtande.

18 §.

Kommittén yttrar, att i denna § införts en bestämmelse, gående ut på att från lagens tillämpning utesluta de hemman och nybyggen inom kustlandet, vilka enligt nådiga förordningen den 29 juni 1866 hava inskränkt dispositionsrätt till skogen; och hänvisar kommittén, angående grunderna härför, till vad kommittén beträffande dylika hemman och nybyggen anfört under 20 § i ett av kommittén uppgjort förslag till ny utsyningslag för lappmarken. Detta kommitténs anförande är av följande lydelse: »Kommittén har ansett samtliga de skogar, som

för närvarande stå under utsyningstvång, fortfarande böra så behandlas. Visserligen har Övre Norrlands skogsvårdsförening uti skrivelse till Kungl. Maj:t uttalat bland annat: 'dimensionslagen bör gälla för alla skogar på kustlandet, vilka ej äro av krononatur, sålunda även för de hemman av skattenatur, vilkas ägare för närvarande på grund av 1866 års förordning endast hava inskränkt dispositionsrätt till skogen. Dessa hemmans antal och areal äro förhållandevis obetydliga. Ett införande av enhet i lagstiftningen för skattehemmansskogar å kustlandet kan därför ej sägas medföra någon som helst risk för en skogsskövling.' Denna föreningens åsikt omfattas jämväl, enligt vad de till kommittén ingångna svaren å utsända frågeformulär utvisa, av åtskilliga skogsägare uti ifrågavarande trakter. Ett insläende på den sålunda antydda vägen har emellertid icke synts kommittén tillrådligt. Onekligt torde nämligen vara, att åberopade 1866 års författning är ägnad att lämna ett verksammare skydd för skogens bestånd än en dimensionslag kan giva ävensom att betingelserna vid upplåtelse av ifrågavarande skattehemman under utsyningstvång fullväl motivera skillnaden i lagstiftning beträffande dispositionsrätten över skogstillgången. Såsom ett huvudskäl för ett upphävande, vad skattehemmanen angår, av utsyningstvånget har anförts, att dessa hemmans antal och arealer vore förhållandevis obetydliga. Härutinnan hyser likväl kommittén en i viss mån avvikande mening, till stöd varför kommittén vill påpeka, att dylika hemman inom Västerbottens och Norrbottens läns kustland äro ej mindre än 497 stycken med en sammanlagd areal av 223,250.77 hektar.»

Överjägmästarna anmärka, under överläggningen inför domänstyrelsen, beträffande uttrycket »hemman och nybyggen», att några nybyggen numera ej funnes inom det avsedda tillämpningsområdet, men väl lägenheter, för vilka lagen borde bliva gällande.

Domänstyrelsen framhåller detsamma med tillägg, att 1866 års förordning även gällde för vissa sålda kronoöverloppsmarker, vilka varken vore hemman eller nybyggen. Styrelsen föreslår följande lydelse av 18 §:

»Denna lag äger icke tillämpning å *fastighet*, som i fråga om dispositionsrätten till skogen är *underkastad* inskränkningar — — — 1866.»

Departements-
chefen.

Ifrågavarande lagförslag har varit föremål för granskning inom jordbruksdepartementet. Därvid hava — delvis på grund av de inkomna utlåtandena — åtskilliga ändringar i förslaget vidtagits.

Sedan departementschefen härefter uppläst det sålunda omarbetade förslaget, kallat förslag till förordning om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som ej höra till lappmarken, anförde han vidare.

Jag anhåller nu att få angiva de synpunkter, som i det väsentliga varit för mig bestämmande vid framläggandet av det omarbetade förslaget.

Nu gällande dimensionslag, vilken tillkommit efter framställningar av länens landsting, har — med alla sina ofta påpekade brister, särskilt i fråga om tillgodoseende av skogsvårdens krav — likväl visat sig vara av den största betydelse för bevarande av ungskogen uti nu ifrågavarande landsdelar. Vid sådant förhållande och då något allmänt utbrett missnöje med den grundprincip, på vilken författningen byggts, icke kommit till uttryck, har jag ej funnit skäl att föreslå frångående av nämnda princip, som ju innebär rätt att fritt avverka fullmåliga träd, men allenast inskränkt förfoganderätt över den undermåliga skogen.

Rubriken.

Det har ansetts lämpligt, att den författning, som utfärdas i ämnet, erhåller benämningen förordning. Då därjämte, på sätt nedan under 1 § närmare utvecklas, de bestämmelser för skogsvårdens ökade tillgodoseende, vilka kommittén upptagit i 7—11 §§ i sitt lagförslag, ansetts överflödiga, har rubriken till kommitténs lagförslag ändrats. Lydelsen av rubriken till det omarbetade förslaget överensstämmer — fränsett vissa redaktionella jämkningar — med rubriken till nu gällande dimensionslag.

1 §.

Stadgandet i dimensionslagens 1 § om rätt att, även utan tillstånd, för »oundgängligt husbehov» försåga undermåligt virke å husbehovssåg, har tolkats så, att föryttring inom ifrågavarande län av undermåligt virke, sågat å dylik såg, vore tillåten. Förr behövde nog sådan frihet ej innebära fara för överdriven avverkning av ungskog, men numera har — såsom Welander anført i sin reservation och det även framhållits i utlåtanden över kommitténs lagförslag — virkesförbrukningen inom länen tagit sådan omfattning, att allvarsamma farhågor av denna anledning uppstått för skogarnas framtida bestånd. Även den frihet, som den nuvarande förordningen lämnar i fråga om export av ved, huggen av undermåliga träd, har, på sätt kommittén anmärkt, orsakat, att synnerligast i södra delen av Västerbottens läns

kustland större kalhyggen uppkommit; och slutligen må erinras om svårigheten för att ej säga omöjligheten att åstadkomma effektiv kontroll över efterlevnaden av bestämmelserna i 1 §.

Vid granskning av de olika förslagen till avhjälpande av ovan angivna olägenheter har jag i det väsentliga anslutit mig till domänstyrelsens förslag, som innebär utsyningstvång vid *all* avverkning av undermålig, icke torr skog för annat ändamål än fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov. Denna princip synes även stå i full överensstämmelse med riksdagens i dess skrivelser till Kungl. Maj:t den 22 maj 1903 och den 31 mars 1906 uttalade mening¹⁾. Den har upptagits i det omarbetade förslaget 1 §, i vilken kommittéförslaget 1 och 3 §§ sammanslagits. Med ett dylikt stadgande kommer för visso att vinnas bättre skydd mot skövling av ungsbogen, än vad gällande dimensionslag giver, och föreskrifterna i ämnet bliva betydligt förenklade samt därmed även kontrollen lättare att genomföra. Länens behov av bränsle, byggnadsvirke m. m. kommer visserligen ej att kunna så fritt tillgodoses som förr, men denna inskränkning — som för övrigt är den enda väsentliga nyhet med avseende å förfoganderätten över skogen, som det omarbetade förslaget innebär — torde ej kunna anses annat än såsom en av förhållandena betingad följd av statens rätt och plikt att så ordna den enskilda skogshushållningen, att den ej strider mot det allmänna bästa. Vad särskilt angår kommittémajoritetens förslag att till skydd mot överdriven avverkning av ungskog för länens behov stadga, att sådan avverkning ej skulle få så bedrivas, att skogens återväxt uppenbarligen äventyrades (se 7 § i kommittéförslaget), så synes däremot kunna invändas, att genom en sådan bestämmelse ingalunda tillräcklig garanti erhöles för att, därest länens husbehov av virke lämnades fritt som hittills, skogens bestånd och skogsvårdens fordringar bleve tillgodosedda. Skövling av ungsbogen skulle nämligen icke hindras genom en dylik bestämmelse, som ej har annat syfte än återväxtens tryggande; och härvid torde särskilt böra tagas i beaktande, att skogssådd i nu ifrågavarande delar av riket ej sällan slår fel. För tryggande av återväxten lärer i dessa orter självsådd vara den enda i stort sett lämpliga utvägen, vilket medför, att avverkningen måste inriktas på att möjliggöra dylik. Skogsplantering å ifrågavarande stora vidder torde ställa sig alltför dyr.

Då, på sätt nyss framhållits, avverkning av undermålig, icke torr skog för annat ändamål än fastighetens eller därmed sambrukad fastig-

¹⁾ Se sid. 24—27 här ovan.

hets oundgängliga husbehov enligt det omarbetade förslaget får ske allenast efter utsyning och stämpling, torde sådana bestämmelser med avseende å skogsvården och tillgång på husbehovsvirke, som kommittén föreslagit i 7 §, icke vara erforderliga i det omarbetade förslaget. Skulle de kvarstå, skulle de ej komma att avse annan avverkning av undermålig skog än sådan, som skulle äga rum för fastighetens eget eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov. Att för dylik husbehovsavverkning stadga såsom villkor, att skogens återväxt ej får genom avverkningen uppenbarligen äventyras, synes icke vara lämpligt. Det skulle för övrigt, såsom ovan framhållits, ej heller vara effektivt. I lappmarksskogarna, där på grund av 1873 års avvittringsstadga utsyningstvång enligt förordningen den 29 juni 1866 angående dispositionsrätten över skogen å vissa skattehemman i Norrland och Kopparbergs län gäller för all avverkning till avsalu, får ägaren utan någon inskränkning hämta nödigt virke och bränsle till husbehov; likaså får enligt lagen den 24 juli 1903 angående skyddsskogar avverkning till husbehov inom skyddsskogsområdena i regel äga rum utan utsyning. Det andra villkoret, som kommittén föreslagit, eller att fastigheten ej får genom avverkningen — som ju nu skulle avse husbehovet — komma att sakna nödigt virke just för eget husbehov, lär vara ännu överflödigare. På dessa skäl hava kommittéförslagets 7 § samt de i samband därmed stående 8—11 §§ och 16 § icke medtagits i det omarbetade förslaget. Vad 7 § innehåller för tillförsäkrande av nödigt husbehovsvirke åt fastigheten har vunnit beaktande i det omarbetade förslagets 3 §.

Domänstyrelsens förslag i fråga om villkoren för försågning av undermåligt husbehovsvirke å exportsåg har jag funnit mig böra biträda; såsom en följd härav har kommittéförslagets 4 § uteslutits.

Även 5 § 4 mom. i kommittéförslaget (3 § 3 mom. i gällande dimensionslag) har uteslutits. Blir det omarbetade förslaget upphöjt till gällande författning, komma 1 och 3 §§ däri visserligen ej att stå i god överensstämmelse med 101 § skiftesstadgan och till följd härav kan konflikt lätt komma att uppstå för det fall, att skogslikvid vid laga skifte måste sättas i undermåliga skogsförnödenheter. Denna svårighet torde emellertid lämpligast lösas genom ändring i skiftesstadgan. Sådan utväg har skiftesstadgekommittén också föreslagit i fråga om liknande konflikter mellan skiftesstadgan och skogslagarna i de orter, där dispositionsrätten till skogen är inskränkt, d. v. s. utsyningsförfattningarnas tillämpningsområde ävensom Gottland, Öland och skyddsskogsområdena. Förslag i ovan angiven riktning har, enligt

vad jag inhämtat, chefen för justitiedepartementet för avsikt att snarast möjligt framlägga för Kungl. Maj:t.

Med hänsyn till vad domänstyrelsen anfört mot Welanders förslag att sänka dimensionsgränsen har i det omarbetade förslaget den nu gällande dimensionsgränsen bibehållits.

2 §.

Kommittén har i motiveringen till 2 § 1 mom. i sitt förslag uppgivit, att Övre Norrlands skogsvårdsförening i skrivelse till Kungl. Maj:t ifrågasatt utbyte av det i sagda paragraf angivna måttet för ett träds undermålighet, eller 21 centimeter innanför barken 4.75 meter från storändan, mot ett annat, 26 centimeter utanpå barken 1.5 meter från roten, samt att de flesta såväl statstjänstemän som enskilda, vilka till kommittén inkommit med yttranden i frågan, biträtt tanken på ett sådant utbyte, men att andra återigen uttalat sig däremot. I likhet med kommittén har jag emellertid icke funnit skäl föreligga för det ifrågasatta utbytet. Befogenheten av min ståndpunkt torde bäst framgå, om man betänker, hur det å nu ifrågavarande trakter vanligen plägar tillgå vid utstämpling av undermålig skog och därefter skeende kontroll över avverkningen. Då ett träd skall stämplas, mäter förrättningsmannen det vid brösthöjd, d. v. s. 1.5 meter från marken, utanpå barken, och sedan han, litande på ögonmått och fackmannakunskap, antagit, att trädet 4.75 meter från marken ej håller det i gällande dimensionslag angivna måttet innanför barken, stämplar han trädet. Den kontroll över den sedermera skeende avverkningen, vilken åligger skogspersonalen, är enligt gällande lag förlagd till hamn- och lastageplatser, sågar och fabriker, men, på sätt under 9 och 11 §§ här nedan närmare kommer att utvecklas, har i det omarbetade förslaget kontrollen förlagts antingen till skogen eller ock till annan plats, där virket är i avverkarens besittning. Kontrolleras avverkningen i skogen, kan jag väl ej tänka mig, att kontrollen skulle förlora i noggrannhet, om de av skogsvårdsföreningen föreslagna regler tillämpades, men annorlunda lär saken ställa sig, om t. ex. kontrollen skall avse ett parti timmerstockar, som avverkaren låtit flotta till sågen. Det torde icke vara obekant, att i nu ifrågavarande landsdelar trädens tillväxt ofta sker mycket ojämnt. Talrika exempel finnas på, att träd, som vid brösthöjd hålla vederbörlig tjocklek, ej mycket högre upp starkt avsmalna. Ett mått vid brösthöjd kan därför ej sällan vara ett mindre gott uttryck för trädets mognad och utveckling i övrigt. Härtill kommer, att virket efter flottningen ofta framkommer till sågen i avbarkat tillstånd, och för sådant fall synes fördelen av, att måttet togs barken oberäknad, vara uppenbar, och en invändning av

virkesägaren, att stockens bark varit ovanligt tjock och att, om den medräknats, stocken vore att anse såsom fullmålig, blir därigenom utan betydelse. Härjämte må framhållas, att nu gällande mått stadgades redan i dimensionslagen av den 19 mars 1888 och att därförut gällande dimensionslag — den äldsta, av den 29 september 1874 — föreskrev såsom mått 7 decimaltum innanför barken på ett avstånd av 16 fot från storändan, vilka mått i det närmaste motsvara de nuvarande. Såväl befolkningen som skogspersonalen synas alltså fått vana vid nu gällande mått; och det har ej heller i något av de utlåtanden, som avgivits över kommitténs lagförslag, gjorts hemställan om ändring häri.

3 §.

Denna paragraf motsvaras av 5 § 1 mom. första stycket i kommittéförelslaget. Vad först angår spörsmålet, huruvida sådan avverkning, som i paragrafen sägs, må medgivas jämväl på ansökning av innehavare av avverkningsrätt, så ber jag till en början få redogöra för den ståndpunkt, som gällande dimensionslag intager därtill. I 3 § 1 mom. stadgas, att om skog är av beskaffenhet, att för dess ordentliga skötsel och vård fordras avverkning av undermåligt virke, må *ägare* anmäla sig hos vederbörande revirförvaltare. Samma paragrafs 4 mom. avhandlar det fall, att *jordägare* vill fälla skog för skogsmarks uppodling till åker eller äng, och 4 § innehåller föreskrifter om *skogsägares* skyldighet att gälda ersättning för utsyning och stämpling i berörda två fall. I det kommittéförelslaget, som var upprinnelsen till gällande dimensionslag, förekom ordet »jordägare» i stället för ordet »skogsägare» och i anledning härav yttrades i ett utlåtande över förslaget följande: Det praktiserades flerstädes, att innehavare av avverkningsrätt avfordrades högre betalning för verkställd utsyning än vad förordningen föreskreve. Detta motiverades av vederbörande förrättningsmän därmed, att den då gällande förordningen endast hade bestämmelser om vilket arvode *jordägare* hade att erlægga. Att detta tolkande av nämnda förordning måste anses vara en mot dess anda stridande förvrängning av densamma, syntes ej kunna motsägas. Förordningen nämnde nämligen icke någonstädes, att avverkningsrättsinnehavare hade annan rättsställning än *jordägare*. I anledning av detta uttalande föreslogs av departementschefen och godkändes av Kungl. Maj:t och riksdagen att i 4 § insätta ordet »skogsägare» i stället för ordet »jordägare». Av denna redogörelse synes mig uppenbarligen framgå, att enligt gällande dimensionslag avverkningsrättsinnehavare likställts med *jordägare* i avseende å rätten att söka och, där ej laga hinder möter, erhålla tillstånd till avverkning av undermåliga träd.

Nu har kommittén förelslagit, att endast *jordägaren* skall vara

berättigad uti ifrågavarande hänseende, och därvid har av kommittén såsom skäl framhållits, att det intresse för god skogsvård, som skall utgöra grunden för de undermåliga trädens avverkning, endast är att förvänta hos jordägaren. Detta förslag kan jag ej biträda. Enligt min mening bör utgångspunkten vara den, att den, som äger den undermåliga skogen — jordägaren eller avverkningsrättsinnehavaren — skall få tillgodogöra sig densamma, i den mån tillgodogörandet överensstämmer med grunderna för en god hushållning med skogen. Skälet till en ansökan att få avverka undermålig skog lärer också i regel vara att söka i skogsägarens strävan att bereda sig ekonomisk vinst genom avverkningen och ej så ofta i intresse för god skogsvård. Någon fara för, att denna skall bliva lidande vid avverkning för avsalu, synes mig ej kunna förefinnas, enär det skall åligga vederbörande skogstjänsteman att i varje fall vid undersökning av skogen och stämpling av träden tillse, att den ifrågasatta avverkningen överensstämmer med grunderna för god hushållning med skogen.

I fråga om sagda villkor för tillstådande av avverkning utav undermålig skog må erinras, att medan kommittén föreslår bibehållande av gällande dimensionslags föreskrift, att den ifrågasatta avverkningen skall för att tillåtas vara för skogens ordentliga skötsel och vård erforderlig, stadgas i det av mig framlagda förslaget, att avverkningen tillåtes, om den överensstämmer med grunderna för en god hushållning med skogen. Sistnämnda stadgande synes giva ett riktigare uttryck för skogsägarens rätt uti ifrågavarande hänseende, sådan densamma av mig uppfattas; och stadgandet lärer för övrigt icke strida mot det sätt, varpå föreskriften i gällande dimensionslag tillämpas.

I detta sammanhang må — om det ock kan synas överflödigt — anmärkas, att begreppet »god hushållning med skogen», varom i förevarande paragraf talas, bör ses ur såväl rent skogsteknisk som ekonomisk synpunkt. Detta innebär, ej blott att sådana träd må fällas, vilkas avverkning är för skogens ordentliga skötsel och vård erforderlig, utan även t. ex. det, att om en avsevärd stegring av virkesprisen tillfälligtvis inträtt, avverkningen må ökas utöver vad eljest bort ske.

Slutligen må framhållas, att såsom ytterligare villkor för tillstånd till avverkning av undermålig skog synes böra stadgas, att avverkningen ej får förorsaka, att fastigheten eller därmed sambrukad fastighet kommer att sakna nödigt virke för oundgängligt husbehov.

Att, såsom Ringstrand föreslagit, i förevarande paragraf intaga uttryckligt stadgande om rätt för skogsägare att få avverkningsplan granskad, godkänd och tillämpad i syfte att därigenom underlätta möjlig-

heten för honom att, där förhållandena därtill föranleda, så bedriva hushållningen med skogen, att träden avverkas, innan de uppnått den i lagen angivna storleken, synes icke vara nödvändigt. Att skogsägaren även utan uttryckligt stadgande därom ansetts hava rätt att få skogshushållningsplan godkänd, framgår för övrigt av 4 § andra stycket i gällande dimensionslag ävensom av 2 § stycket 2) i instruktionen för domänstyrelsen, enligt vilket det tillkommer styrelsen att pröva av vederbörande jordägare eller åborättsinnehavare inom Norrland och Dalarna till styrelsen för godkännande överlämnat, av därtill kompetent person upprättat förslag till skogshushållningsplan, avsedd att tillämpas enligt härför gällande författningar.

I fråga om stämpling av utsynat virke synes av föreskriften i gällande dimensionslag 3 § 1 mom. framgå, att stämplingen ej behöver verkställas, förrän det virke, som skall stämplas, skall avföras, och att stämplingen sålunda ej behöver ske före avverkningsen. Kommittén har ej föreslagit någon ändring härutinnan (se 5 § 1 mom. i dess förslag) och Övre Norrlands skogsvårdsförening har framhållit, att en lättnad vid utsyningen skulle ernås genom tillämpning av sagda föreskrift, ity att man sluppe det kostsamma och tidsödande arbetet att förse varje på rot stående träd med kronomärke *före* avverkningsen, vartill komme, att stämpling *efter* avverkningsen kunde verkställas av kronojägare. I det av mig framlagda förslaget har för skogsvårdens tillgodoseende den ståndpunkt intagits, att stämplingen skall vara verkställd före avverkningsen (se första stycket av förevarande paragraf). Den motsatta åsikten kan väl icke anses åsidosätta skogsvårdens krav i de fall, då åt avverkningsen gives karaktär av traktuggning, men i de uti ifrågavarande landsdelar säkerligen mycket talrikare fall, då så ej är förhållandet utan förrättningsmannen skall genom s. k. blädning uttaga visst antal träd av hemmanets skog, synes skogsvårdensintresset uppenbarligen kräva, att stämplingen verkställas före avverkningsen. Härigenom förhindras skogsägaren att avverka efter godtycke och i stället tillförbindes han att tillgodogöra sig allenast sådana träd, vilkas avverkning förklarats av förrättningsmannen överensstämma med grunderna för en god hushållning med skogen. — I detta sammanhang må framhållas, att den i det omarbetade förslagets 7 § sista stycket omnämnda stämpling föreslagits icke behöva ske före avverkningsen. Något skogsvårdensintresse är ju vid sagda stämpling icke att tillgodose, då området i fråga ej längre skall behållas såsom skogsmark.

I enlighet med domänstyrelsens hemställan har ordet »krono-

märke» utbytt mot orden »särskilt märke»; samma ändring har vidtagits i sista stycket av 7 §.

Då författningsförslaget ej har annat syftemål än åstadkommande av god hushållning med ungskogen, har jag, lika med kommittén, ansett det oegentligt att, såsom domänstyrelsen föreslagit, i sista stycket av förevarande paragraf jämväl omnämna fullmåliga träd. I stället torde av domänstyrelsen utfärdade reglementariska föreskrifter eller för skogsingenjörerna givna instruktioner vara rätta platsen för regler i fråga om stämpling av dylika träd, när sådan ifrågakommer.

Slutligen må erinras, att det ej torde vara behöfligt att, såsom kommittén i motsvarande 5 § 1 mom. gjort, omnämna jämväl den, som i skogsingenjörens ställe förordnas; bestämmelser om tjänstegöromåls uppdelning hava sin plats i skogspersonalens instruktion och nyssnämnda reglementariska föreskrifter.

Då det skydd, som fröträd böra erhålla, torde vara att söka i det i denna paragraf föreslagna förbud mot avverkning av fröträden utan vederbörligt tillstånd samt de i 9 § intagna straffbestämmelserna för överträdande av förbudet, har det av kommittén i 5 § 1 mom. andra stycket föreslagna stadgandet, att sökande till utsyningsförrättning skulle vara skyldig avlämna förbindelse att uppfylla föreskrift om fröträds överhållande, uteslutits såsom överflödigt. 4 §.

Det har synts mest praktiskt att meddela tiden för förrättningen genom brev i stället för, såsom kommittén föreslagit, genom kungörelse i kyrka. En bestämmelse härom bör ej heller bliva i någon mån betungande. Skulle svårigheter möta att exakt bestämma tiden, torde ett ungefärligt angivande av densamma vara tillfyllest. 5 §.

Denna paragraf motsvarar kommittéförslagets 5 § 3 mom. och 17 § ävensom delar av 5 § 1 mom. andra stycket. De ändringar, som 17 § undergått, äro endast en följd av min i annat sammanhang angivna ställning till frågan, hur den föreslagna författningens handhavande bör ordnas. — Då fastighetsägare får anses berättigad överklaga en av avverkningsrättsinnehavare sökt förrättning, hava paragrafens bestämmelser om besvär avfattats i överensstämmelse därmed. 6 §.

Enär, på sätt jag förut framhållit, kommittémajoritetens förslag om inrättande av skogsvårdsstyrelser icke för det närvarande torde böra upptagas till prövning, hava de uppgifter, som i kommittéförslagets 5 § 5 mom. lagts på skogsvårdsstyrelserna, överflyttats på Konungens befallningshavande; och har jag ansett, att av domänstyrelsen m. fl. rörande ifrågavarande paragraf i övrigt föreslagna ändringar böra vinna avseende. 7 §.

8 §.

Mot de ändrings- och tilläggsförslag, som av domänstyrelsen gjorts beträffande lydelsen av kommitténs 6 §, vilken motsvaras av 8 § i mitt förslag, har jag icke haft något att erinra. Om förevarande författningsförslag vinner statsmakternas godkännande, torde det tillåtas mig föreslå Kungl. Maj:t att utfärda bestämmelser om utsyningsavgifts erläggande. Angående det innehåll, som i sådant fall bör givas åt dessa bestämmelser, torde det ännu vara för tidigt att avgiva något yttrande. Såväl kommitténs som domänstyrelsens förslag torde därvid böra komma under bedömande, varjämte det synes önskvärt, att samma taxa blir gällande för utsyning såväl enligt utsyningsförordningen som enligt dimensionsförordningen.

Uppenbart torde vara, att föreskriften, att sökanden skall vara pliktig utgöra nödig hantlangning, även innebär skyldighet att bekosta sådan, för den händelse den ej lämnas av sökanden.

9 och 11 §§.

Nu gällande dimensionslag, som ej riktar sig mot själva avverkningen utan mot den fria dispositionsrätten över undermåligt virke, som ej stämplat av skogstjänsteman, har naturligtvis förlagt kontrollen härutinnan till de platser, där disponerandet över virket vanligen äger rum, d. v. s. hamn- och lastageplatser, sågar och fabriker. Möjligheten av kontrollens förläggande till skogen vore otänkbar, enär därför skulle erfordras så gott som ständig vakthållning över det avverkade. Vad nu sagts gäller även kommitténs förslag. I det av mig framlagda förslaget återigen har själva avverkningen gjorts till föremål för förbud, och vid sådant förhållande torde ett förläggande av kontrollen till skogen vara det enda naturliga och ej heller erbjuda svårigheter, särskilt om, såsom jag har för avsikt att föreslå, särskild personal anställs för tillsyn över dimensionsförordningens tillämpning. Om alltså ostämplat undermåligt virke påträffas i skogen, bör det vara underkastat beslag, naturligtvis med undantag för det fall, att avverkningen skett för fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov. Med skogen synes härvidlag böra likställas varje annan plats, där det avverkade finns, under förutsättning, att det fortfarande är i avverkarens besittning, och om virket undgår beslag, synes ersättnings-skyldighet böra åläggas honom. Liknande bestämmelser finnas i alla de lagar, enligt vilka avverkning av virke i vissa fall förbjödes och virket underkastas beslag, såsom lagarna den 24 juli 1903 angående vård av enskildas skogar och angående skyddsskogar, lagen den 13 juni 1908 angående vård av enskildas skogar inom Gottlands län, lagen den 5 juni 1909 angående husbehovsskogar inom vissa områden och lagen den 20 juni 1913 angående vård av enskildas skogar på Öland. I an-

slutning till vad jag nu anfört har kommittéförslagets 12 § omarbetats, och denna omarbetning har, såsom ovan antytts, i huvudsak föranletts av de förändrade bestämmelser, som intagits i 1 §.

Andra stycket av 9 § i det omarbetade förslaget har sin motsvarighet i en var av nyssnämnda författningar.

Därifrån hava jämväl hämtats de i 11 § första stycket i det omarbetade förslaget intagna bestämmelser angående beslagsrätten. Dylik rätt har emellertid, vad skogsstatens personal beträffar, ansetts böra tillkomma allenast de tjänstemän och betjante vid skogsstaten, som hava att övervaka dimensionslagens tillämpning, nämligen vederbörande överjägmästare, skogsingenjörer och tillsyningsmän, men icke exempelvis jägmästare och kronojägare, vilka icke hava med nu ifrågavarande skogar att göra. I fråga om åtalsrätten — som likaledes ej bör tillkomma annan personal vid skogsstaten än den, som handhar tillämpningen av dimensionslagen — torde det icke vara behöfligt eller ens lämpligt att medgiva åtalsrätt även åt tillsyningsmän, utan det torde vara tillfyllest, att sådan befogenhet tillkommer kronobetjante samt överjägmästare och skogsingenjörer. Om exempelvis en skogsingenjör icke funnit skäl till åtal i visst fall, bör det ej tillkomma vederbörande tillsyningsman att på egen hand ingripa med dylikt åtal. Däremot synes denne efter ett av honom gjort beslag böra göra anmälan därom hos någon av de åtalsberättigade. Härtill kommer, att erforderlig kompetens för vederbörligt utförande av talan i mål om förbrytelser mot förevarande förordning icke alltid läser kunna förutsättas hos tillsyningsmän. — Av domänstyrelsen föreslaget tillägg till kommittéförslagets 13 § 1 mom. har intagits i det omarbetade förslaget.

Då rätten att taga virke i beslag blivit i det omarbetade förslaget begränsad till det fall, att det avverkade virket ligger kvar å skogen eller, om det är bortfört, fortfarande är i avverkarens besittning, torde det näppeligen kunna inträffa, att ägare av i beslag taget virke vore okänd. Kommittéförslagets stadgande i 13 § 2 mom. skulle därför erhålla skäligen ringa praktisk betydelse. Vid sådant förhållande har stadgandet, som ej har någon motsvarighet i någon av nyss angivna författningar, uteslutits och ersatts med andra stycket av 11 §; dess förebild återfinnes i nyssnämnda författningar.

I fråga om denna paragraf, till vilken 2—4 momenten i kommittéförslagets 2 § av redaktionella skäl blivit överflyttade, må allenast framhållas, att jag i det väsentliga instämmer i vad kommittén anfört såsom skäl för sitt förslag att ej göra ändring i nu gällande bestäm-

melse, enligt vilken det är virkesägaren, som för att freda virke av träds övre del från beslag skall visa, att virket tagits av träd, som ej är undermåligt, eller av träd, som är med vederbörligt tillstånd avverkat. Ringstrands och Västerbottens läns hushållningssällskaps förslag i fråga om bevisningsskyldighetens fullgörande, vilket förslag synes syfta allenast till ett förtydligande av ifrågavarande bestämmelse, har jag icke funnit anledning motsätta mig. Skulle det visa sig, att virke, som på grund av intyg från trovärdiga personer undgått beslag, verkligen bort tagas i beslag, är enligt 9 § i det omarbetade förslaget den, som låtit verkställa avverkningen, skyldig att utgiva ersättning med belopp, motsvarande virkets värde.

12 §. Här inflyta föreskrifter om sättet för försäljning av förbrutet virke hava hämtats från ovan angivna närstående författningar.

13 §. Böter torde böra fördelas på samma sätt som genom försäljning av förbrutet virke uppkommen behållning och utdömd ersättning för virke, som undgått beslag; så föreskrives i alla de närstående författningarna. Då, såsom förut anmärkts, kommittémajoritetens förslag om upptagande av skogsvårdsavgifter icke nu torde böra upptagas till behandling, har i det omarbetade förslaget den ena bötesandelen m. m. tillerkänts kronan i stället för skogsvårdskassan. Bestämmandet av bötesandelarnas storlek har skett närmast i överensstämmelse med motsvarande föreskrifter i lagarna om skyddsskogar och husbehovsskogar. Jämväl i det förslag till utsyningsförordning för lappmarken, som framlagts för Kungl. Maj:t, har samma proportion mellan bötesandelarna iakttagits.

Beträffande andra stycket av förevarande paragraf må anmärkas, att den i kommitténs lagförslag 13 § 4 mom. åberopade 138 § utsökningslagen blivit genom lagen den 11 oktober 1912 om ändring i vissa delar av utsökningslagen ersatt med 160 § i nu gällande utsökningslag samt att det särskilda stadgande, som i förevarande stycke åberopas, utgöres av kungörelsen den 4 december 1908 med föreskrifter i anledning av lantränteriernas indragning med 1909 års ingång.

Övriga ändringar i och tillägg till kommitténs lagförslag torde icke vara av den art att behöva särskilt motiveras.

Härefter hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att antaga förordning om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som ej höra till lappmarken, i överensstämmelse med det av honom upplästa förslaget;

och behagade, på statsrådets tillstyrkan, Hans Maj:t Konungen härtill lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet med den lydelse, bil. — till detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Curt Rohlieb.
